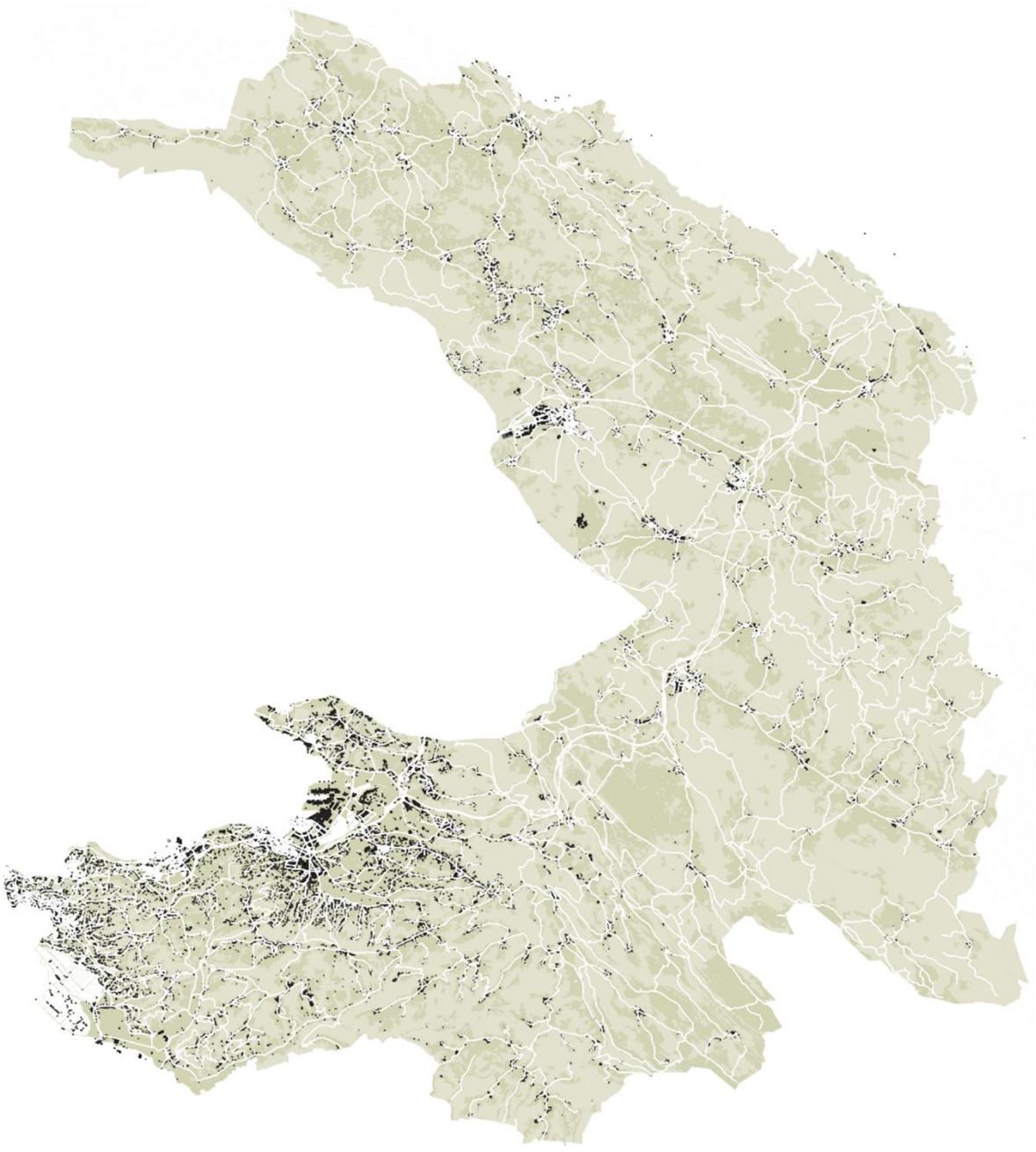
REGIONALNI PROSTORSKI PLAN OBALNO-KRAŠKE RAZVOJNE REGIJE

(osnutek)

Koper, september 2026

(prazna stran)

	REGIONALNI RAZVOJNI CENTER KOPER CENTRO REGIONALE DI SVILUPPO CAPODISTRIA RRA Istra-Brkini-Kras
Pripravljavec:	**REGIONALNI RAZVOJNI CENTER KOPER** Ulica 15. maja 19, 6000 Koper
	ZUM URBANIZEM PLANIRANJE PROJEKTIRANJE d. o. o.
Izdelovalec:	**ZUM urbanizem, planiranje, projektiranje d.o.o.** Grajska ulica 7, 2000 Maribor
Odgovorni vodja izdelave RPP:	dr. Andrej Žižek, univ. dipl. inž. arh., ZAPS 1051 PA PPN
Interdisciplinarna skupina:	Matej Škafar, univ. dipl. geogr. Aleš Koprivšek, univ. dipl. inž. kraj. arh. mag. Mateja Kukovec, univ. dipl. inž. grad. Žan Plevnik, mag. inž. arh. urb. Gašper Žemva, mag. inž. arh. Anže Veber, mag. inž. arh. urb. Nina Jurešič, univ. dipl. inž. geol. Matjaž Mori, univ. dipl. arheol. Ema Ogrinc, dipl. inž. kraj. arh. Rok Pliberšek, univ. dipl. geogr.
Številka naloge:	25019
Datum izdelave:	september 2026
Predst. izdelovalca:	Marko Podjavoršek, univ. dipl. ekon.

Kazalo vsebine

Kazalo vsebine 4

1. Uvod 8

1.1 Vsebina regionalnega prostorskega plana 9

1.2 Območje obravnave 10

2. Cilji in prednostne naloge prostorskega razvoja regije 14

2.1 Vizija in cilji prostorskega razvoja regije 14

2.2 Prednostne naloge prostorskega razvoja regije 15

3. Usmeritve za prostorski razvoj regije 18

3.1 Usmeritve za razvoj poselitve 18

3.2 Usmeritve za razvoj gospodarske javne infrastrukture 19

3.3 Usmeritve za razvoj gospodarstva 20

3.4 Usmeritve za urejanje krajine 22

3.5 Posebna območja in področja 23

3.5.1 Odmaknjena, hribovita in obmejna problemska območja 23

3.5.2 Trajnostna raba morja in obale 24

3.6 Druga območja funkcionalnega povezovanja 25

4. Zasnova prostorskega razvoja regije 27

4.1 Zasnova razvoja poselitve 27

4.1.1 Mesta, druga urbana naselja in druga naselja, pomembna za razvoj regije 27

4.1.2 Okvirna območja za dolgoročni razvoj naselij 31

4.1.3 Območja funkcionalnega povezovanja 33

4.1.4 Podeželje 34

4.2 Razvoj dejavnosti 36

4.2.1 Stanovanjska oskrba 36

4.2.2 Omrežje pomembnejše družbene infrastrukture 37

4.2.3 Prednostna območja za gospodarski razvoj ... 41
4.2.4 Večja nakupovalna središča ... 44
4.2.5 Prednostna območja za razvoj turizma ... 44
4.2.6 Prednostna območja za razvoj kmetijstva ... 48
4.2.7 Prednostna območja za razvoj gozdarstva ... 51
4.2.8 Usmeritve za trajnostno rabo in varstvo voda ... 52
4.2.9 Prednostna območja za pridobivanje mineralnih surovin ... 53
4.3 Zasnova omrežja gospodarske javne infrastrukture ... 56
4.3.1 Prometna infrastruktura ... 56
4.3.1.1 Omrežje cest ... 56
4.3.1.2 Omrežje železnic ... 59
4.3.1.3 Pomorski in rečni promet ... 61
4.3.1.4 Omrežje letališč ... 65
4.3.1.5 Vozlišča, prometni terminali za tovorni promet in transportna logistika ... 66
4.3.1.6 Povezave s sosednjimi območji ... 67
4.3.2 Sistem trajnostne mobilnosti ... 67
4.3.2.1 Javni potniški promet ... 67
4.3.2.2 Večmodalna vozlišča ... 69
4.3.2.3 Kolesarsko omrežje ... 70
4.3.2.4 Omrežje pešpoti ... 71
4.3.3 Energetska infrastruktura ... 72
4.3.3.1 Razvoj električnega omrežja ... 72
4.3.3.2 Razvoj plinovodnega omrežja ... 73
4.3.3.3 Hidroenergetika ... 74
4.3.3.4 Oskrba s toplotno energijo ... 74
4.3.3.5 Vetrna energija ... 74

4.3.3.6 Energija sonca ... 75
4.3.3.7 Geotermalna energija in toplota okolja ... 75
4.3.4 Lokalne gospodarske javne službe s področja varstva okolja ... 76
4.3.4.1 Oskrba z vodo ... 76
4.3.4.2 Odvajanje in čiščenje odpadnih voda ... 77
4.3.4.3 Ravnanje z odpadki ... 78
4.4 Zasnova razvoja v krajini ... 79
4.4.1 Zasnova razvoja in varstva krajine ... 79
4.4.2 Zasnova zelenega sistema ... 85
4.4.3 Območja kulturne dediščine ... 88
4.5 Obramba, zaščita in varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami ... 90
4.5.1 Obramba ... 91
4.5.2 Zaščita in varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami ... 92
4.5.3 Prilagajanje na podnebne spremembe ... 94
5. Izvajanje RPP ... 96
6. Spremljanje izvajanja RPP ... 107

KAZALO TABEL

Tabela 1: Ravni posameznih središč v policentričnem urbanem sistemu Obalno-Kraške razvojne regije. ... 30
Tabela 2: Pregledna tabela nahajališč mineralnih surovin v Obalno-Kraški razvojni regiji. ... 55
Tabela 3: Ukrepi za izvedbo regionalnega prostorskega plana. ... 96
Tabela 4: Kazalniki za spremljanje uspešnosti izvajanja RPP Obalno-Kraške razvojne regije ... 107

KAZALO SLIK

Slika 1: Kartografski prikaz Obalno-Kraške razvojne regije. ... 11
Slika 2: Prikaz ocene gostote prebivalcev v regiji. Rdeča območja predstavljajo večjo poselitveno koncentracijo. (ZUM, 2025) ... 13

Slika 3: Prednostna območja za razvoj gospodarstva..... 42

Slika 4: Razvoj prometnega omrežja v regiji..... 57

Slika 5: Razvoj sistema trajnostne mobilnosti v regiji..... 69

Slika 6: Zasnova zelenega sistema regije..... 85

UPORABLJENE KRATICE

CERO	center za ravnanje z odpadki
FRO	funkcionalno razvrednotena območja
GJI	gospodarska javna infrastruktura
IJPP	integriran javni potniški promet
JPP	javni potniški promet
NSZ	nepozidana stavbna zemljišča
ODRN	območja za dolgoročni razvoj naselij
OPN	občinski prostorski načrti
OPP	občinski prostorski plani
PROSO	prednostna območja za stanovanjsko oskrbo
ŠMO	širše mestno območje
ReSPR50	Resolucija o Strategiji prostorskega razvoja Slovenije 2050
RPP	regionalni prostorski plan
RRP	regionalni razvojni program
RTP	razdelilna transformatorska postaja
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
SZ	stavbna zemljišča
UZ	urbanistična zasnova
ZOPVOOV	Zakon o oskrbi s pitno vodo ter odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode
ZUreP-3	Zakon o urejanju prostora

1. Uvod

Obalno-Kraška razvojna regija[1] je edina slovenska obmorska regija. Sestavljena je iz dveh funkcijsko zaokroženih enot: slovenske Istre ter Krasa z Brkini. Urbano središče regije je mesto Koper, ki je hkrati središče širšega mestnega območja Obalno-Kraške razvojne regije. Del tega območja so mesto Izola z Jagodjem, mesto Piran s Portorožem in Lucijo ter regijsko pomembna naselja Ankaran, Sežana, Divača in Hrpelje - Kozina. Regija meji na dve sosednji razvojni regiji: Goriško ter Primorsko-notranjsko regijo. Je izrazito obmejna regija, saj na jugu meji na Hrvaško, na severu pa na Italijo. Preko morja se povezuje z mednarodnimi vodami, zato je čezmejno povezovanje ključnega pomena. Pomemben element v regiji je tudi vloga italijanske narodnosti.

V skladu s predpisi s področja urejanja prostora je regionalni prostorski plan Obalno-Kraške razvojne regije (v nadaljevanju: RPP) prostorski strateški akt, s katerim so se država in občine na podlagi Resolucije o strategiji prostorskega razvoja Slovenije (v nadaljevanju: ReSPR50), njenega akcijskega programa, drugih razvojnih aktov države in razvojnih ciljev EU dogovorile in uskladile o prostorskem razvoju posamezne razvojne regije ter določile bistvene razvojne priložnosti in usmeritve za občinske prostorske akte. RPP sledi evropskim politikam in ciljem, zlasti energetskim, okoljskim in podnebnim ciljem EU do leta 2030 ter Teritorialni agendi 2030, ki poudarja pravično in zeleno Evropo, ter dolgoročnim ciljem do leta 2050. Na regionalni ravni so pomembni Regionalni razvojni program Obalno-Kraške regije in druge regionalne strategije, kot so strategije razvoja turizma, prehoda v biokrožno gospodarstvo, trajnostnega razvoja, razvoja logističnih kapacitet, strategije privabljanja investicij in druge.

Namen in vsebino regionalnega prostorskega plana določa 75. člen ZUreP-3 (199/21, 18/23 – ZDU-1O, 78/23 – ZUNPEOVE, 95/23 – ZIUOPZP, 23/24, 109/24, 25/25 – odl. US in 75/25):

V regionalnem prostorskem planu so usklajeni in določeni:

- cilji in prednostne naloge prostorskega razvoja,
- mesta, druga urbana naselja in morebitna druga naselja, ki so pomembna za razvoj regije,
- ter se jim določijo njihova vloga in okvirna območja za njihov dolgoročni razvoj,
- širša mestna območja,
- zasnova omrežij družbene infrastrukture,
- zasnova omrežij gospodarske javne infrastrukture,
- zasnova stanovanjskih območij,
- prednostna območja za razvoj posameznih dejavnosti, pomembnih za regijo,
- zasnova zelenega sistema regije,
- povezave s sosednjimi območji.

[1] S 1. 1. 2027 bo za regijo začelo veljati novo ime in sicer Istrsko-kraška razvojna regija. Novo poimenovanje bo uveljavljeno v dokumentih, ki bodo imeli datum izdelave 2027.

1.1 Vsebina regionalnega prostorskega plana

V regionalnem prostorskem planu so usklajene in določene zasnove prostorskih ureditev lokalnega pomena, ki segajo na območje več občin ali vplivajo na razvoj več občin. Med te spadajo zlasti:

- prostorske ureditve, neposredno namenjene opravljanju lokalnih gospodarskih javnih služb s področja varstva okolja;
- prednostna razvojna območja za stanovanjsko oskrbo;
- prednostna območja za gospodarski razvoj, ki sama ali kot širitev obstoječih presegajo 10 ha uporabne površine (industrijska, obrtna, trgovska, poslovna, logistični centri);
- večja nakupovalna središča, ki sama ali kot širitev obstoječih presegajo 5.000 m2 bruto tlorisne površine;
- infrastrukturna vozlišča in prostorske ureditve, namenjene urejanju skupnega javnega potniškega prometa;
- območja za objekte pomembnejše družbene infrastrukture;
- prednostna območja za razvoj turizma.

Občine so ob strinjanju preostalih občin v razvojni regiji v regionalnem prostorskem planu uskladile in določile tudi zasnove drugih prostorskih ureditev lokalnega pomena.

RPP določa cilje in prednostne naloge prostorskega razvoja ter vsebuje usmeritve za prostorski razvoj regije, predvsem za razvoj poselitve, gospodarske javne infrastrukture in urejanje krajine z ohranjanjem krajinske identitete. Med drugim opredeljuje mesta, druga urbana naselja oziroma morebitna druga naselja, pomembna za razvoj regije, določa širša mestna območja, podaja zasnove omrežij družbene infrastrukture, gospodarske javne infrastrukture, stanovanjskih območij in zelenega sistema regije ter določa prednostna območja za razvoj posameznih dejavnosti, pomembnih za regijo, in povezave s sosednjimi območji.

Regionalni prostorski plan je sestavljen iz besedilnega dela, kartografskega dela in prilog. Tekstualni del v strukturi poglavij sledi strukturi Strategije prostorskega razvoja Slovenije.

Grafični del RPP vsebuje sledeče prikaze:

številka	vsebina	merilo
1	Območje obravnave	m 1:250.000
2	Zasnova prostorskega razvoja	m 1:250.000
3	Zasnova razvoja poselitve	m 1:250.000

4.1	Zasnova dejavnosti	m 1:250.000
4.2	Turizem	m 1:250.000
4.3	Strateška območja za kmetijstvo	m 1:250.000
5.1	Zasnova razvoja prometne infrastrukture	m 1:250.000
5.2	Zasnova razvoja trajnostne mobilnosti	m 1:250.000
6	Zasnova razvoja energetske infrastrukture	m 1:250.000
7	Zasnova razvoja okoljske infrastrukture	m 1:250.000
8	Zasnova razvoja in varstva v krajini	m 1:250.000
9	Zasnova zelenega sistema	m 1:250.000
10	Obramba, zaščita in varstvo pred nesrečami	m 1:250.000

Priloge RPP so sledeče:

a) Izhodišča za pripravo regionalnega prostorskega plana Obalno-Kraške razvojne regije (RRC Koper, 2025),

b) Kartografski izris Prikaza stanja prostora za regionalne prostorske plane (UIRS, 2024),

c) Analiza stanja v prostoru, analiza razvojnih potreb regij in usmeritve za razvoj (UIRS, 2024),

d) Urbanistična zasnova za RPP z elementi krajinske zasnove za širše mestno območje slovenske Istre z zalednim delom Istre (čezmejno s Hrvaško in Italijo) (LUZ d.d., 2026),

e) Krajinska zasnova Krasa (PLAN – KA, Špela Recer s.p., 2024),

f) Okoljsko poročilo in dodatek za presojo sprejemljivosti vplivov izvedbe plana v naravo na varovana območja za regionalni prostorski plan Obalno-Kraške razvojne regije (Ipsum, okoljske investicije, d.o.o., 2026),

g) Poročilo o sodelovanju z javnostjo pri pripravi regionalnega prostorskega plana za obalno-kraško razvojno regijo (RRC Koper, september 2026).

1.2 Območje obravnave

Obalno-Kraška razvojna regija je edina obmorska regija v državi. Pokriva 1.043 km^2 površine Slovenije. Zajema občine Ankaran, Divača, Hrpelje-Kozina, Izola, Komen, Piran in Sežana ter Mestno občino Koper. Regija je prostorsko značilna po svoji geostrateški legi, geografski razgibanosti, izraziti krajinski in kulturni raznolikosti ter naravni pestrosti. Sestavljata jo dve funkcijsko zaokroženi enoti: slovenska Istra z močno urbaniziranim priobalnim pasom, zelenim zaledjem, izrazitim Kraškim robom ter rekami Rižana, Badaševica in Dragonja ter Kras z Brkini, območjem Vrhe, porečjem reke Raše in reko Reko, ki ponikne v Škocjanskih jamah. RPP upošteva izredni pomen morja in lege ob morju, ureja pa le prostor na kopnem.

Regija na zahodu meji na Italijo (po robu planote Kras ter v zaledju mesta Trst do morja v zalivu Sv. Jerneja), na jugu na Hrvaško (velik del meje poteka po naravnih sistemih – Dragonji in

gričevnati krajini slovenske Istre, ki je precej naravno ohranjena, z velikim deležem gozda in mestoma opuščenimi kmetijskimi površinami), na severu pa se na bolj poseljenih območjih povezuje z Goriško in Primorsko-notranjsko regijo. Preko morja se povezuje z mednarodnimi vodami.

Koper je urbano središče razvojne regije in hkrati osrednje mesto širšega mestnega območja (v nadaljevanju: ŠMO) slovenske Istre, ki ga tvori skupaj z Izolo, Piranom, Ankaranom, Sežano, Hrpeljami s Kozino, Divačo in gravitacijskim zaledjem navedenih naselij. Urbano središče Krasa je Sežana z močno navezavo na mesto Trst. Urbanizirana območja v regiji predstavljajo privlačno gravitacijsko območje za prebivalstvo ostalih predelov Slovenije ter bližnjih čezmejnih območij.

RPP Obalno-Kraške razvojne regije skupaj s pomorskim prostorskim planom ureja tudi priobalni pas, kjer se dejavnosti in vplivi z morja stikajo s kopenskim delom regije.

Obalni pas slovenske Istre, ki ga opredeljuje obalno obsredozemsko podnebje, imenovano tudi podnebje oljke, predstavlja območje intenzivne poselitve, kjer se pojavljajo pritiski na še nepozidana stavbna zemljišča pa tudi na zemljišča primarne rabe (kmetijska in gozdna zemljišča, območja voda). Izredno aktualen je izziv usklajevanja različnih rab morja in priobalnega pasu, zato je trajnostno pomorsko prostorsko načrtovanje in celostno upravljanje obalnega območja ključnega pomena.

Slika 1: Kartografski prikaz Obalno-Kraške razvojne regije.

Izrazita rast prebivalstva je prisotna tudi v kraških naseljih ob pomembnih prometnih povezavah,

kot so Divača, Hrpelje in Kozina. Prebivalstvo v regiji upada le na manj dostopnih in reliefno bolj razgibanih območjih, zlasti na robu Brkinov, v obmejnih delih Koprskih brd ter Podgorskega krasa, in v posameznih kraških naseljih zunaj glavnih prometnih osi.

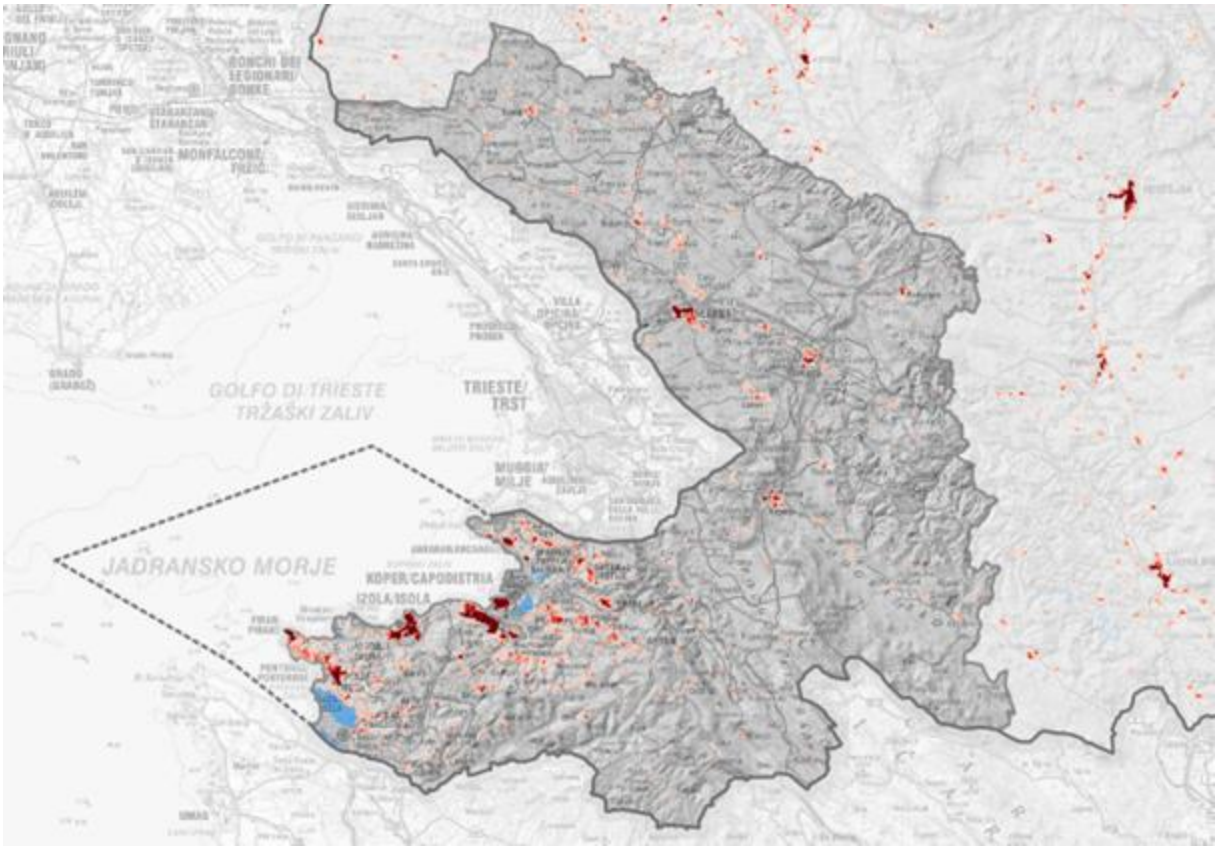
V letih 2023/24 je v regiji živelo 118.807 prebivalcev. Po podatkih projekcije bo regija do leta 2038 ena izmed redkih, kjer število prebivalcev ne bo padalo in bo predvidoma do 2038 imela 2,5 % več prebivalcev[2].

Obalno-Kraška razvojna regija obsega med seboj različne, a povezane geografske enote: Slovensko Istro, Kras in Brkine. Slovenska Istra obsega severni del polotoka Istra ter zahodni rob Krasa in vključuje Koprska brda s flišnim gričevjem med Dragonjo in Rižano ter Tržaškim zalivom, Slavniško hribovje, Čičarijo, Socerbski, Podgorski in Rakitovski kras ter celoten Kraški rob. Značilni krajinski elementi so Sečoveljske in Strunjanske soline ter območje Debelega rtiča kot eden od redkih še vedno naravno ohranjenih delov slovenske obale z značilnim flišnim klifom, morskim obrežjem ter skladi podvodnega grebena, medtem ko se na vzhodu dviguje Kraški rob, ki predstavlja izrazit reliefni prelom med Istro in Krasom. Podnebje je izrazito submediteransko, z milimi zimami, dolgimi in toplimi poletji ter veliko sončnimi dnevi, kar omogoča bogato kmetijsko dejavnost, predvsem oljkarstvo, vinogradništvo in sadjarstvo. Slovenska Istra je tudi pomembno gospodarsko središče, kjer se razvijajo pomorstvo in pomorski promet s pristaniščem za mednarodni promet Koper, turizem, zdravstvo, marikultura in druge obmorske dejavnosti.

Slovenski Kras se razteza vzhodno in severno od slovenske Istre ter predstavlja apnenčasto planoto na nadmorski višini med 200 in 500 metri. Pokrajina je znana po značilnih kraških pojavih, kot so vrtače, uvale, polja, brezna in jame, med katerimi posebej izstopajo Škocjanske jame, uvrščene na seznam UNESCO svetovne dediščine. Površinskih voda skoraj ni, saj voda ponika v podzemne kraške sisteme. Najbolj znan je tok reke Reke, ki izgine v Škocjanskih jamah in ponovno priteče na dan kot izvir Timave v Italiji. Podnebje je submediteransko, vendar ga zaznamuje močna burja, ki oblikuje rastje in življenjske pogoje na planoti. Poselitev je razpršena v obliki gručastih naselij na dvignjenih mestih, značilna je mozaična krajina s travniki, gozdovi in kamnitimi suhozidi. Poleg tradicionalnega vinogradništva, kjer izstopa teran, in živinoreje se vse bolj razvija turizem, ki izkorišča bogato naravno in kulturno dediščino Krasa.

[2] SiStat, 2026

Brkini so flišno hribovje, ki se razteza med dolino Reke in Čičarijo ter predstavlja prehodno območje med Krasom in Notranjsko. Sestavljeni so iz pretežno flišnih kamnin, kar jih loči od kraškega sveta, zato imajo gosto mrežo površinskih voda in rodovitnejša tla. Brkini so znani po sadjarstvu, zlasti pridelavi jabolk in hrušk, ter po ohranjenem, bolj kmečkem načinu življenja. Poselitev je razmeroma redka in razpršena, naselja so majhna in pogosto le delno ohranjena. Podnebje je mešano, s prepletom submediteranskih in celinskih vplivov, kar omogoča pestro kmetijsko dejavnost, a hkrati zahteva prilagoditve zaradi burje in obilnejših padavin.

Slika 2: Prikaz ocene gostote prebivalcev v regiji. Rdeča območja predstavljajo večjo poselitveno koncentracijo. (ZUM, 2025)

2. Cilji in prednostne naloge prostorskega razvoja regije

2.1 Vizija in cilji prostorskega razvoja regije

Obalno-Kraška razvojna regija se razvija kot edina obmorska regija v Sloveniji in pomembno čezmejno stičišče med Jadranskim morjem in zaledjem Srednje Evrope. Njena prostorska vizija temelji na izkoriščanju geostrateške lege, morja in obalnega pasu ter ohranjeni naravni in kulturni krajini ob hkratnem zagotavljanju kakovostnega življenjskega okolja za prebivalce.

Obalno-Kraška razvojna regija se usmerja v policentričen razvoj z mrežo urbanih središč, v kateri imata Koper in Sežana osrednjo vlogo, skupaj z Izolo, somestjem Piran–Portorož–Lucija ter drugimi mesti in naselji, ki služijo kot lokalna gravitacijska vozlišča. Urbani centri se razvijajo kot generatorji inovacij, zaposlovanja in storitev ter kot turistična središča, medtem ko se zaledna podeželska območja revitalizirajo z usmerjenim razvojem kmetijstva, turizma in novih oblik bivanja.

Razvijala bo integrirano upravljanje obalnega pasu in morja, kjer se uravnotežujejo pristaniška, turistična, stanovanjska, kmetijska in naravovarstvena raba. Luka Koper se razvija kot nacionalno in mednarodno prometno ter logistično središče, pri čemer se zagotavlja prostorska in funkcionalna usklajenost s kontaktnimi urbanimi območji, naravnim in kmetijskim prostorom.

Svoj razvoj bo temeljila na učinkoviti gospodarski in prometni infrastrukturi, ki povezuje urbano območje slovenske Istre, Kras in Brkine z notranjostjo Slovenije ter s sosednjima Italijo in Hrvaško. Krepitev javnega potniškega prometa, vključno z morskimi in čezmejnimi povezavami, zmanjšuje prometne obremenitve in spodbuja trajnostno mobilnost.

Ohranjala in nadgrajevala bo krajino in zeleni sistem, ki zagotavlja ekološke, podnebne, gospodarske in družbene funkcije prostora. Ob tem se sanirajo funkcionalno razvrednotena območja, revitalizira zaraščena zemljišča ter varujejo strateška kmetijska območja za samooskrbo.

Vizija regije je usmerjena v prilagajanje podnebnim spremembam, zlasti dvigu morske gladine, poplavni ogroženosti, suši, pregrevanju urbanih okolij in požarni nevarnosti na Krasu in v Istri. Trajnostna raba virov, razvoj obnovljivih virov energije ter inovacije na področju modre in zelene ekonomije podpirajo prehod regije v podnebno nevtralno družbo.

S čezmejnim sodelovanjem in vključevanjem v mednarodne tokove se bo Obalno-Kraška regija uveljavljala kot odprto, konkurenčno in prepoznavno območje v evropskem prostoru, ki uspešno povezuje razvojne potrebe ljudi, gospodarstva in okolja v celovito prostorsko identiteto.

V nadaljevanju navajamo cilje prostorskega razvoja Obalno-Kraške regije:

- zagotavljanje zanesljive oskrbe s pitno vodo in trajnostno ravnanje z naravnimi viri,
- policentričen razvoj urbanih središč ob hkratni revitalizaciji podeželja,

- celostno upravljanje obalnega pasu in trajnostna raba morja ter pristanišča za mednarodni promet Koper s poudarkom na urejanju kontaktnih območij,
- trajno varovanje kmetijskih zemljišč in povečanje samooskrbe s hrano,
- krepitev prometne dostopnosti in trajnostne mobilnosti, vključno s čezmejnimi povezavami,
- varovanje in nadgradnja krajinske identitete Krasa, Brkinov in slovenske Istre,
- prilagoditev regije podnebnim spremembam ter zmanjševanje prostorskih tveganj (poplave, burja, požari).

Prioritete za udejanjanje ciljev so sledeče:

- gradnja povezovalnih vodovodov in razvoj rezervnih vodnih virov, hkrati pa spodbujanje učinkovite rabe vode, hrambe vode ob intenzivnih padavinah in zmanjšanje izgub v omrežju,
- (nad)gradnja omrežja in objektov za odvajanje in čiščenje komunalne odpadne vode,
- načrtovan razvoj stanovanjskih območij v Ankaranu, Kopru, Izoli, Piranu, Sežani, Divači in Hrpeljah s Kozino izboljšanje dostopnosti stanovanj ter programi za oživljanje zalednih naselij,
- usklajevanje prostorskih rab v obalnem pasu, trajnostni razvoj pristanišča za mednarodni promet Koper ter vzpostavitev mehanizmov za zmanjšanje prostorskih konfliktov s kontaktnimi urbanimi območji, naravnim in kmetijskim prostorom,
- modernizacija cestne in železniške infrastrukture (vključno z drugim tirom), razvoj javnega potniškega prometa z načrtovanjem intermodalnih vozlišč ter kolesarskih povezav, krepitev čezmejne prometne integracije,
- revitalizacija funkcionalno razvrednotenih območij in preprečevanje zaraščanja, varovanje strateških kmetijskih zemljišč ter oblikovanje povezanega zelenega sistema regije,
- izvajanje protipoplavnih in protipožarnih ukrepov, spodbujanje obnovljivih virov energije ter priprava ukrepov za zaščito obalnega pasu zaradi vpliva podnebnih sprememb na višino morske gladine.

2.2 Prednostne naloge prostorskega razvoja regije

Na podlagi ciljev in razvojnih priložnosti so bile oblikovane prednostne naloge prostorskega razvoja Obalno-Kraške regije. Te so zasnovane tako, da neposredno podpirajo uresničevanje vizije regije in izkoriščajo njene posebne potenciale in so navedene v nadaljevanju.

Zagotavljanje trajnostne vodooskrbe in varstvo vodnih virov:

- izgradnja povezovalnih vodovodov in rezervnih vodnih virov,
- izboljšanje učinkovitosti vodovodnega sistema ter zmanjšanje izgub,
- hramba vode ob obilnih padavinah za uporabo v sušnih obdobjih,
- krepitev odpornosti regije na suše in sezonske pritiske.

Razvoj policentrične mreže urbanih središč:

- nadgradnja funkcij Kopra kot osrednjega regionalnega središča ter Sežane kot urbanega vozlišča Krasa,
- krepitev Izole in somestja Piran-Portorož-Lucija ter Ankarana kot pomembnih urbanih naselij v obalnem pasu,
- Krepitev Komna in Dutovelj kot središč severozahodnega dela Krasa,
- krepitev ostalih naselij pomembnih za razvoj regije ter oskrbnih središč,
- uravnotežen razvoj podeželskih območij (Brkini, Kras, istrsko zaledje) z ukrepi za zadrževanje prebivalstva v demografsko nazadujočih obrobnih območjih in dvig kakovosti bivanja.

Celostno upravljanje obalnega pasu in razvoj pristanišča za mednarodni promet Koper:

- usklajevanje pristaniških, turističnih, gospodarskih, stanovanjskih in naravovarstvenih rab,
- trajnostni razvoj pristanišča za mednarodni promet Koper znotraj mej Uredbe o državnem prostorskem načrtu za celovito prostorsko ureditev pristanišča za mednarodni promet v Kopru (Uradni list RS, št. 48/2011), kot ključnega nacionalnega in mednarodnega prometno-logističnega središča,
- zmanjševanje prostorskih konfliktov med pristaniškimi dejavnostmi kontaktnimi urbanimi območji, naravnim in kmetijskim prostorom.

Krepitev prometne infrastrukture in trajnostne mobilnosti:

- dokončanje drugega tira Divača–Koper ter modernizacija železniških in cestnih povezav,
- razvoj čezmejnih prometnih povezav z Italijo in Hrvaško,
- vzpostavitev regionalnega sistema javnega potniškega prometa, ki obsega tudi povezovanje Trsta in istrskih mest ter kraško-brkinski del regije, vključno z intermodalnimi vozlišči, z morskimi povezavami in kolesarskimi omrežji,
- usmeritev tranzita s ciljem zmanjšanja njegovega škodljivega vpliva na prostor.

Razvoj turizma in modre ter zelene ekonomije:

- oblikovanje raznolikih turističnih produktov (kulturni, naravni, zdravstveni in športno-rekreacijski turizem),
- vključevanje kulturne dediščine in ohranjanja naravne v turistično ponudbo,
- podpora dejavnostim modre rasti, obnovljivim virom energije in krožnemu gospodarstvu.

Varstvo in razvoj krajine ter prilagajanje podnebnim spremembam:

- sanacija funkcionalno razvrednotenih območij, preprečevanje zaraščanja in revitalizacija zemljišč za kmetijstvo in pridelavo hrane,
- oblikovanje povezanega zelenega sistema regije,
- izvajanje protipoplavnih in protipožarnih ukrepov, vključno z uravnavanjem gozdnatosti Krasa ter ureditvijo vzporednega vodovodnega sistema za oskrbo s tehnološko vodo za namakanje in gašenje, ter prostorsko prilagajanje na dvig morske gladine in ekstremne vremenske pojave.
- celostno upravljanje voda (uvajanje ponovne uporabe vode, zmanjševanje odtoka in erozije, prilagajanje kmetijstva na vodno omejene razmere, upravljanje porabe vode v turizmu).

Vzpostavitev regijskega sistema za ravnanje z odpadki in energetsko prestrukturiranje:

- izgradnja regijskega centra/medobčinskih centrov za obdelavo komunalnih odpadkov,
- posodobitev energetskega sistema z vključevanjem obnovljivih virov energije,
- krepitev energetske samooskrbe regije.

Revitalizacija in obnova kulturne dediščine in javne kulturne infrastrukture.

3. Usmeritve za prostorski razvoj regije

Gre za strateške in konceptualne usmeritve, kot jih določa ZUreP-3.

Regionalni prostorski plan vsebuje usmeritve za prostorski razvoj regije, predvsem usmeritve za razvoj poselitve, razvoj gospodarske javne infrastrukture in urejanje krajine s poudarkom na ohranjanju krajinske identitete. Usmeritve so prednostno oblikovane glede na pomembne razvojne možnosti ali probleme v razvojni regiji. Občine te usmeritve upoštevajo pri pripravi svojih prostorskih aktov (6. odstavek 75. člena ZUreP-3).

Usmeritve temeljijo na usmeritvah podanih v obvezni strokovni podlagi, v kateri so na podlagi analize stanja v prostoru in razvojnih potrebah določene usmeritve za razvoj poselitve, razvoja v krajini in gospodarske javne infrastrukture.

3.1 Usmeritve za razvoj poselitve

Razvoj poselitve v regiji se prednostno usmerja v urbana središča. Omogoča se policentrični sistem razvoja naselij ter urbani razvoj mest in širšega mestnega območja slovenske Istre. Ključen je razvoj urbanih naselij kot nacionalnih, regionalnih in lokalnih zaposlitvenih središč, središč rasti in inovacij, pri čemer ta naselja zagotavljajo storitve tudi prebivalcem gravitacijskih, pretežno redkeje poseljenih podeželskih območij.

Koper se kot središče I. ravni razvija kot središče mednarodnega pomena. Izola z Jagodjem se razvija kot središče III. ravni. Piran s Portorožem in Lucijo se razvija kot središče IV. ravni. Sežana, ki jo ReSPR50 določa kot središče IV. ravni, postopoma razvija tudi funkcije središča III. ravni. Status mesta imajo Koper, Izola, Piran in Sežana. Razvijajo se tudi druga naselja, pomembna za razvoj regije, ki so določena z RPP. Hrpelje in Kozina se razvijajo v središče opremljeno s funkcijami IV. ravni. Divača se razvija kot pomembno prometno vozlišče ter pomembno turistično izhodišče za Kras in Škocjanske jame. Naselje Ankaran se razvija v programsko, funkcionalno, strukturno in oblikovno urejeno središče, prepoznavno v širšem območju regije. Naselji Komen in Dutovlje se razvijata kot središči severozahodnega dela Krasa.

Prostorski razvoj se prednostno usmerja v aktivacijo notranjih rezerv naselij, zlasti z izkoriščanjem prostih in ekstenzivno rabljenih površin ter s sanacijo funkcionalno razvrednotenih ali opuščenih območij (npr. nekdanja industrija, kopi in neustrezno umeščeni programi).

Načrtovanje vseh območij razvoja poselitve mora biti celovito povezano z ukrepi trajnostne mobilnosti. To vključuje sočasno zagotavljanje dostopnosti z javnim potniškim prometom, vzpostavitev varnih peš in kolesarskih mrež, učinkovito upravljanje parkiranja (mirujočega prometa) ter, kjer je to programsko in prostorsko utemeljeno, vključevanje rešitev urbane logistike.

V zaledju mest se kmetijstvo usmerja v podporo oskrbi prebivalstva s kakovostno in lokalno pridelano hrano, medtem ko se podeželska naselja povezujejo v sistem javnega potniškega prometa in trajnostne mobilnosti.

Kot osrednje jedro regije se usklajeno razvija širše mestno območje slovenske Istre, ki vključuje središča Koper, Izolo, Piran s Portorožem in Lucijo, Ankaran, Hrpelje in Kozino, Divačo ter Sežano. Skupaj z mestom Trst in njegovim zaledjem tvori ŠMO slovenske Istre čezmejno urbano območje.

Ohranja se poseljenost in vitalnost podeželskega zaledja z varovanjem kulturne krajine ter naselbinske dediščine historičnih vaških jeder, pri čemer je ohranjanje in obnova izvornih vaških jeder ena od prioritet razvoja naselij.

3.2 Usmeritve za razvoj gospodarske javne infrastrukture

Oskrba s pitno vodo v Obalno-Kraški regiji poteka prek več med seboj povezanih vodovodnih sistemov. Zaradi neenakomerne prostorske razporeditve vodnih virov je regija izrazito vododeficitarna, zlasti v poletnih mesecih, ko se pretok izvira Rižane bistveno zmanjša. Istrski vodovodni sistem (Rižanski vodovod) je povezan s kraškim vodovodnim sistemom iz Brestovice, ki pa trenutno nima kapacitet, zadostnih za dodatno oskrbo istrskega območja. Del potrebnih količin pitne vode se zagotavlja tudi iz sosednje Hrvaške in v manjšem obsegu iz Italije.

Za območje slovenske Istre se kot prednostne rešitve zagotavljanja zadostnih količin pitne vode preučujejo ureditev akumulacije na območju Kubeda (depresija pod naseljem Kubed v dolini Rižane oziroma kamnolom Griže) ter povezava vodovodov iz smeri povečanega črpališča Brestovica (Kraški vodovod) in povečanega črpališča Malni (postojnsko-pivški vodovod iz sosednje Primorsko-notranjske regije). Akumulacija Griža pri Kubedu bo omogočala shranjevanje viškov vode iz reke Rižane, dograjeni in dodatni povezovalni vodovodi pa bodo zagotavljali dodatne oziroma rezervne količine pitne vode. Zagotavljanje novih vodnih virov poteka v sodelovanju med lokalnimi skupnostmi in državnimi organi. Posebna pozornost se nameni zaščiti vodnega vira Brestovica, ki je trenutno urejena zgolj na slovenski strani, zato je nujno, da se na meddržavni ravni uredi celovito varstvo tega vodnega vira, saj vanj priteka tudi voda z italijanskega ozemlja.

Za vse načrtovane objekte gospodarske javne infrastrukture (GJI) se pripravijo idejne rešitve, vključno s prikazi prostorskih koridorjev izvedljivih variant. V primerih, ko načrtovani objekti GJI za distribucijo pitne vode znotraj posamezne občine služijo oskrbi več občin, se ti objekti kot skupni načrtujejo v RPP.

Odvajanje in čiščenje komunalne odpadne vode v Obalno-Kraški regiji je urejeno v večjih naseljih ter na vodovarstvenem območju Rižane prek več kanalizacijskih sistemov s čistilnimi napravami. Kanalizacijski sistem s centralno čistilno napravo Koper odvaja in čisti odpadne vode z območja občin Ankaran, Izola in Koper. Kanalizacijski sistem s CČN Piran odvaja in čisti odpadne vode naselij Piran, Portorož, Lucija, Strunjan (delno), Mala Seva in Malija v občini Izola. Na regionalni ravni se zagotovi izgradnja vseh potrebnih kanalizacijskih sistemov, ki bodo zagotavljali ustrezno varstvo okolja. Poseben poudarek se nameni zaščiti morja in obalnega pasu. V primeru, da načrtovani objekti GJI za odvajanje in čiščenje komunalne odpadne vode služijo oskrbi več občin, se pomembnejši skupni objekti načrtujejo v RPP po predhodnem dogovoru občin.

V zasnovo sistema ravnanja z odpadki se vključi načrtovanje odlagališč preostanka komunalnih odpadkov ter umeščanje regionalnih centrov za ravnanje z odpadki. V regiji se zagotovi tak center ob upoštevanju trenutne prostorske razmestitve dejavnosti ravnanja z odpadki v Obalno-Kraški regiji. Ravnanje z odpadki se izvaja v objektih za ravnanje z odpadki v regiji, delno pa v objektih za ravnanje z odpadki v drugih regijah.

V Obalno-Kraški regiji je predvidena dograditev in nadgradnja obstoječega elektroenergetskega omrežja, in sicer prehod daljnovoda iz 110 kV na 220 kV med Divačo in Koprom ter med Divačo in Pivko. Za zagotavljanje lokalne oskrbe sta predvidena izvedba RTP Hrpelje, za potrebe elektrifikacije pomorskega prometa pa še RTP Luka Koper z vključitvijo v 110 kV sistem. Vsi 220 kV daljnovodi se nadgradijo na 400 kV sistem. Med RTP Dekani in Žavljami na italijanski strani se predvidi kablovod 110 kV.

Dogradi se prenosni plinovod M6 Ajdovščina–Lucija za oskrbo območja Sežane in slovenske Istre z zemeljskim plinom z odcepom proti Hrvaški (Izola–Dragonja) ter Interkonekcija Osp za povezavo z italijanskim plinovodnim sistemom, ki bo omogočil oskrbo slovenske Istre z zemeljskim plinom za distribucijo in oskrbo končnih uporabnikov na področju industrije, turizma, logistike in energetike ter priključitev distribucijskega sistema Sežane na slovenski prenosni sistem plina. Po izgradnji prenosnega plinovoda M6 Ajdovščina-Lucija se kotlovnice v širšem mestnem območju od uporabe utekočinjenega naftnega plina preusmeri na uporabo zemeljskega plina.

V regiji so prisotne vse kategorije državnih cest. Na področju mobilnosti je treba zaustaviti trend rasti prevozov v cestnem prometu, kjer sta cestni tovorni promet in uporaba osebnih vozil za dnevno mobilnost in turizem največji grožnji trajnostnemu upravljanju regije. Kljub temu je za izboljšanje povezanosti in dostopnosti regije treba zgraditi ključne manjkajoče cestne odseke (državne in lokalne ceste). Dogradi se omrežje hitre ceste H5 Koper-Dragonja, ki bo z izgradnjo prevzela glavnino tranzitnega prometa proti Hrvaški.

Pri načrtovanju nove cestne infrastrukture se upošteva usmeritev k zmanjšanju deleža uporabe osebnih vozil in povečanju uporabe drugih trajnostnih oblik mobilnosti.

Načrtuje se povezava med HC in Lucijo/Portorožem (navezava Lucije in Portoroža na HC) kot hitra medmestna cesta ter izgradi hitra cesta Koper–Šmarje–Dragonja kot tranzitna cesta do Hrvaške – strateške usmeritve regije državi pri načrtovanju regijsko pomembne cestne infrastrukture.

Tranzitni promet se usmerja na avtoceste in hitre ceste. V prostor se umestijo logistični intermodalni terminali, parkirišča za tovornjake, parkirišča P+R in potrebne podobne ureditve.

3.3 Usmeritve za razvoj gospodarstva

Gospodarstvo regije je tesno povezano z njenim geostrateškim položajem in naravnimi danostmi, ki omogočajo razvoj obrtno-industrijskih, pristaniških, transportnih, logističnih, turističnih in kmetijskih dejavnosti. Za dvig konkurenčnosti regije so ključni prestrukturiranje gospodarskih con, njihova tehnološka nadgradnja in oblikovanje novih razvojnih jeder, vezanih na čezmejno

sodelovanje. Poleg naštetega je v regiji treba spodbuditi inovacijske dejavnosti z vzpostavitvijo razvojne infrastrukture tehnoloških parkov, podjetniških kampusov, coworking centrov, eksperimentalnih okolij, mreže FabLab in prototipnih laboratorijev kot tehnološko podprtega okolja za inovacije in izume, znanstvenoraziskovalne organizacije ter pospešiti prestrukturiranje gospodarstva s povezovanjem in razvojem novih podjetij. S tesnejšim povezovanjem univerz, višjih šol, raziskovalnih organizacij in podjetniških inkubatorjev se vzpostavlja regionalni sistem prenosa znanja, ki omogoča nastajanje spin-off podjetij, razvoj visokotehnoloških podjetij ter večjo konkurenčnost regije. Pomemben razvojni potencial predstavlja čezmejno sodelovanje s Trstom, Furlanijo–Julijsko krajino in Istro, z usmeritvijo v skupno konkurenčnost severnojadranskega prostora.

Koper se krepi kot središče modre ekonomije in logistike, Sežana kot regionalno središče raziskovanja, inovacij in čezmejnega sodelovanja.

Usmeritve za umeščanje in razvoj gospodarskih con

Regija ima poudarjeno gospodarsko vlogo, zlasti mesto Koper. Večje koncentracije gospodarskih dejavnosti so še v Sežani ter Divači, Kozini in Izoli, kar odraža njihovo vlogo regionalnih gospodarskih središč. V regiji so gospodarske cone mednarodnega, državnega in regionalnega pomena. Gospodarske cone regionalnega pomena se ob izkazani potrebi razvijajo v središčih znotraj območja ŠMO, v manjših središčih in na podeželju pa se zagotovi okolje za manjša podjetja in obrtne dejavnosti. Prednostno se obstoječe gospodarske cone prenavlja in razvija znotraj že opredeljenih gospodarskih con skladno s trajnostnimi načeli (energetsko učinkovite stavbe, kvalitetna modro-zelena infrastruktura, zmanjševanje ogličnega odtisa in izpusta toplogrednih plinov, navezanost trajnostne mobilnosti ipd.), potencialna nova razvojna območja pa se prednostno usmerja na razvrednotena in slabše izkoriščena območja, s čimer se zmanjša pritisk na kmetijska zemljišča in se razvoj postopoma usmerja k doseganju ničelne neto letne rasti pozidanih zemljišč po letu 2050.

Usmeritve za razvoj turizma

Obalno-Kraška regija je zaradi obmorske lege izrazito turistična regija. Intenzivne turistične dejavnosti se izvajajo zlasti v naseljih obalnega pasu. Kot turistična naselja v Obalno-Kraški regiji so opredeljena Ankaran, Divača, Hrpelje - Kozina, Izola, Komen, Koper, Piran, Portorož, Štanjel, Lipica in Sežana. Vrste turizma, vrste prenočitev, razmestitev turističnih objektov in druge vsebine naj se določajo in umeščajo na podlagi lokalnih strategij posameznih občin ob upoštevanju lokalnih specifik.

Spodbuja se certificiranje trajnostnih destinacij in ponudnikov ter sistematično upravljanje turističnega razvoja na podlagi mednarodno priznanih trajnostnih standardov (kot npr.: Slovenia Green, Zeleni ključ, GSTC standard).

Usmeritve za umeščanje in razvoj nakupovalnih središč

Večja nakupovalna središča se umeščajo v sklopu večmodalnih vozlišč za potniški promet v

urbanih središčih prve in druge ravni, torej v mestu Koper (oz. znotraj ŠMO). Pomembno je umestiti navezavo nakupovalnih središč na vozlišča javnega potniškega prometa, zaradi slabe obstoječe mreže JPP in nezadostne frekventnosti povezav.

Pred umeščanjem novih nakupovalnih središč je potrebno preveriti obstoječe površine in razporeditev v skladu z veljavnimi standardi maksimalne vzdržne nakupovalne površine na prebivalca. Na podlagi izkazanih potreb se dodatno preveri privlačnost in ranljivost prostora za umeščanje večjih nakupovalnih središč. Preveri se izkoriščenost obstoječih centrov.

3.4 Usmeritve za urejanje krajine

Zeleni sistem regije predstavlja zeleno infrastrukturo na regionalni ravni. Z zelenim sistemom regije se zagotavlja večfunkcionalnost prostora na regionalni ravni, zlasti ekološke in okoljske funkcije ter s tem združljive rabe prostora, ohranjanje oziroma izboljšanje ugodnega stanja habitatov na območjih Natura 2000, prilagajanje podnebnim spremembam, ohranjanje površin za razlivna območja voda, naravno obnavljanje naravnih ekosistemov, zlasti tal in gozda, prepoznavnost krajine ter rekreacijo v odprtem prostoru. V okviru strategije razvoja regije se preverja povezanost z zelenimi sistemi sosednjih regij in naselij. Zeleni sistem regije lahko vključuje gozdna, kmetijska ali vodna zemljišča ter drug odprti prostor, ki lahko prispeva k izvajanju večfunkcionalne vloge zelenega sistema (npr. obnavljanje vodnih virov, zagotavljanje čistega zraka, protipoplavna in protipožarna varnost, šport in rekreacija, prepoznavnost krajine in naselij, razvoj prepoznavnih turističnih in drugih znamk ter produktov).

Ogrodje zelenega sistema Obalno-Kraške regije tvori povezani sistem območij Natura 2000. Na območje regije delno ali v celoti sega več takih območij, med njimi: Kras, Dolina Branice, Slovenska Istra, Matarsko podolje, Pregara, Strunjan, Škocjanski zatok, Slavinski Ravnik, Sečoveljske soline. Na območjih Natura 2000 se zagotavljajo pogoji za ohranjanje ugodnega stanja habitatov.

SPRS 2004 je opredelila krajinska območja s prepoznavnimi značilnostmi, pomembna na nacionalni ravni. Na območju regije so: Brkini – Zgornji del Vremske doline - Divaški Kras, Bržanija in Movraška dolina, Kras, Lipica, Strunjan, Šavrini. Krajinska območja predstavljajo potencial za turistične ali prostočasne dejavnosti, kjer je mogoče oblikovati kakovostne, raznolike in regionalno prepoznavne turistične produkte, zato se v strategiji razvoja regije smiselno upoštevajo tudi usmeritve za prednostna območja za razvoj posameznih dejavnosti, ki so pomembna za razvoj regije. V urbanih naseljih se izkoriščajo možnosti mešane rabe kmetijskih in gozdnih površin za rekreacijske namene.

V SPRS 2050 je izpostavljen del zelene infrastrukture na nacionalni ravni, ki regijo ekološko povezuje tudi na meddržavni ravni (Hrvaška–Slovenija–Italija). Pri tem se upošteva prenovljena regionalna razdelitev krajinskih tipov in izjemnih krajin v Sloveniji (Golobič M. idr., 2024). Krajinski tipi predstavljajo osnovo za zagotavljanje ohranjanja in varovanja prepoznavnih značilnosti krajine ter ustvarjajo potencialne turistične in prostočasne točke. Te dejavnosti naj se razvijajo tam, kjer je mogoče zagotoviti turistične produkte, ki so skladni z varstvom narave.

Obalno-Kraška regija predstavlja večfunkcionalen prostor, v katerem se prepletajo različne prostorske značilnosti, ki jih je treba varovati, upravljati in načrtovati skozi celovite pristope. Ključni nameni urejanja krajine v tej regiji temeljijo na ohranjanju identitete prostora, varovanju naravnih območij, prilagajanju regije podnebnim spremembam in zagotavljanju trajnostne rabe prostora, obenem pa omogočajo razvoj regije in izboljšujejo kakovost življenja v Obalno-Kraški regiji.

Po letu 1825 se je na Krasu delež gozda povečal za štiriinpolkrat, samo po letu 1961 za kar trikrat (ZRC SAZU). Značilna kulturna pokrajina Krasa je posledica razmeram prilagojenega kmetovanja, proces zaraščanja pa ogroža stoletna naprezanja prebivalcev Krasa (trebljenje zemljišč, gradnja suhozidov).

3.5 Posebna območja in področja

3.5.1 Odmaknjena, hribovita in obmejna problemska območja

Obalno-Kraška razvojna regija je izrazito obmejna, saj meji na Italijo in Hrvaško, hkrati pa je edina slovenska obmorska regija. Zaradi svoje lege ima dvojno prostorsko-razvojno identiteto: na eni strani dinamičen obalni pas z močnimi poselitvenimi, gospodarskimi in turističnimi pritiski, na drugi pa zaledna območja, kot so Kras in Brkini, ki se soočajo z infrastrukturnimi in gospodarskimi težavami ter slabšo dostopnostjo. Območja s slabšo dostopnostjo, del odmaknjenega podeželja – jugovzhodni del Koprskih brd, vzhodni Brkini in severni del Krasa beležijo tudi padec prebivalstva. Obmejna problemska območja po zakonodaji zajemajo obmejne občine in občine, ki z njimi neposredno mejijo.

Zaledna območja, kot sta Kras in Brkini, se razvijajo z vidika razvojne prioritetnosti. Ta območja zahtevajo usmerjene ukrepe za ohranitev poselitve, izboljšanje funkcionalne povezanosti, varovanje krajinske prepoznavnosti in spodbujanje dopolnilnih dejavnosti (turizem, domača obrt) kot ekonomsko osnovo. Ključna je krepitev povezanosti med obalnimi mesti in njihovim zaledjem, kar pomeni oblikovanje prostorskih in funkcionalnih gravitacijskih območij ter izboljšanje dostopa do javnih storitev, infrastrukture in delovnih mest. Posebno pozornost je treba nameniti čezmejnim prometnim koridorjem in povezavam z Italijo in Hrvaško, ki prispevajo k večji gospodarski, turistični in prometni povezanosti regije. Na infrastrukturnem področju so tako potrebne izboljšave prometne mreže, zlasti cestnih povezav in javnega prevoza ter kolesarskih poti med obalnimi in zalednimi občinami, ter posodobitev ostale gospodarske javne infrastrukture – poudarek na komunalni infrastrukturi.

Prednostni razvojni ukrepi za obmejna območja v Obalno-Kraški regiji vključujejo krepitev čezmejnega sodelovanja, razvoj turizma z višjo dodano vrednostjo, celovit pristop k logistiki in prometnim sistemom, zeleni prehod v nizkoogljično gospodarstvo ter uravnotežen razvoj zalednih območij. Cilj teh usmeritev je vzpostaviti prostorsko in gospodarsko povezan, trajnostno naravnan ter socialno vključujoč razvojni model, ki bo krepil celotno regijo, zmanjšal njene

notranje razlike in izkoristil prednosti obmejne lege.

3.5.2 Trajnostna raba morja in obale

Morje in obala sta ključna prostorska in razvojna vira Obalno-Kraške regije. Razvoj obalno-morskega območja mora slediti načelom trajnostne rabe prostora, ki omogoča gospodarski razvoj, hkrati pa ohranja biotsko raznovrstnost, krajinsko identiteto in kakovost življenja prebivalcev. Razvoj morja in obale mora zasledovati izpolnjevanje dogovorov mednarodnih zavez, ki narekujejo potrebo o vključitvi vsaj 30 % morij v učinkovito upravljana zavarovana območja, od katerih naj bi bilo 10 % strogo zavarovanih. Učinkovita morska zavarovana območja na območju slovenskega morja in obale so tista, ki so medsebojno povezana, ekološko reprezentativna ter učinkovito upravljana.

Razvoj obale temelji na uravnoteženju gospodarskih, turističnih in bivalnih potreb ter varstvu naravnih in krajinskih vrednot. Obalni pas mora ohraniti svojo krajinsko raznolikost, kulturno dediščino in naravne vrednote, hkrati pa omogočati prostorsko umeščanje dejavnosti, ki prispevajo k trajnostnemu razvoju regije, kot so raziskovalne in izobraževalne dejavnosti, trajnostni turizem, zelene tehnologije ter obalna prometna in energetska infrastruktura.

Nadaljnje širjenje pozidave v obalnem pasu je treba omejiti in usmeriti v prenovo ter racionalnejšo rabo obstoječih območij. Posebno pozornost je treba nameniti ohranjanju prostorskih povezav med zaledjem in morjem, vzpostavljanju javne prehodnosti vzdolž priobalnega pasu ter preprečevanju zapiranja obale za javnost.

Prostorsko načrtovanje morskega območja mora temeljiti na načelih integriranega upravljanja z morskim in obalnim prostorom ter na podlagi nacionalnih morskih prostorskih načrtov. Morski prostor regije ima večnamensko vlogo, ki vključuje pomorski promet, ribištvo, akvakulturo, turizem, energetiko in varstvo morja.

Pomorski promet je treba razvijati na način, ki omogoča nadaljnji razvoj pristaniške dejavnosti v Kopru ob hkratnem varovanju okolja, zmanjšanju emisij in učinkovitem vključevanju pristanišča v intermodalne prometne povezave. Pri tem je nujno zagotoviti prostorske pogoje za zeleni prehod pristaniške infrastrukture, vključno z uporabo električne energije na privezu, digitalizacijo logističnih procesov in učinkovitim upravljanjem pretovora. Izvedejo se učinkoviti ukrepi, ki zmanjšujejo negativni vpliv delovanja pristaniške dejavnosti tako na kopnem kot tudi morju. Ločitveni prostor izhodnega plovnega koridorja iz pristanišča za mednarodni promet Koper v jugovzhodni smeri se poveča do meje Krajinskega parka Debeli rtič pri Valdoltri in se tako izključi možnost plovbe v neposredni bližini varovanih območij. V skladu z navedenim se v plovnem koridorju iz koprskega pristanišča okoli Debelega rtiča omeji plovba na razdalji 400 metrov od obale za tovorne ladje in druga plovila, daljša od 24 metrov. Meja območja sidrišča za tovorne ladje ob obali Debelega rtiča se dodatno odmakne od meje krajinskega parka Debeli rtič.

Akvakulturo in ribogojstvo je treba prostorsko usmerjati v območja, kjer so okoljski vplivi sprejemljivi in kjer je mogoče zagotoviti trajnostno rabo morja. Ob tem je treba omogočiti

prostorski razvoj dejavnosti, ki prispevajo k lokalni prehranski varnosti in inovativnim oblikam modrega gospodarstva.

Potencialni razvoj obnovljivih virov energije na morju je treba presojati z vidika skladnosti z okoljem, pomorskim prometom in krajinsko podobo obale. Umeščanje vetrnih elektrarn na slovenskem morju ni mogoče, saj bi vsaka dodatna grajena infrastruktura omejevala obstoječe in prihodnje dejavnosti, ki se lahko izvajajo izključno na morju. Razišče se možnosti umeščanja infrastrukture za koriščenje OVE, pri čemer se upošteva Nacionalni energetski podnebni načrt. Možno je opredeliti območja za bodoče izkoriščanje energije morja kot obnovljivega vira, namenjena tehnologiji toplotnih črpalk, kjer se izkorišča temperaturna razlika. V prostoru morja so to cevi v vodi, ki zajemajo tehnološko morsko vodo in jo spuščajo nazaj v morje.

Razvoj morja in obale mora temeljiti na sodelovanju med občinami, državnimi institucijami, pristaniščem, raziskovalnimi organizacijami, gospodarstvom in civilno družbo. Pomembno je vključevanje lokalnih skupnosti v pripravo in izvajanje projektov ter spodbujanje čezmejnega sodelovanja z obalnimi regijami Italije in Hrvaške v okviru programov celostnega upravljanja z Jadranskim morjem.

3.6 Druga območja funkcionalnega povezovanja

Prostor slovenske Istre in Krasa je z zaledjem Trsta in Gorice zgodovinsko, kulturno in geografsko tesno povezan v enotno somestje in skupni življenjski prostor. Na območju istrskih občin to povezanost dodatno utrjuje prisotnost italijanske narodne skupnosti in dvojezičnost. Ključna področja funkcionalnega povezovanja obsegajo zaposlovanje in dnevne migracije. Prisotni so močni tokovi dnevnih delovnih migracij, ki potekajo v obe smeri. Prebivalci Obalno-kraške regije gravitirajo k Trstu (storitve, izobraževanje, zdravstvo, zaposlitev), hkrati pa italijanski državljani migrirajo v nasprotni smeri (zaposlovanje, uporaba storitev in rekreacijske infrastrukture v slovenski Istri in na Krasu). Povezovanje obsega skupno prometno in logistično infrastrukturo, okolje in skupno upravljanje naravnih virov ter turizem in rekreacijo. Na področju gospodarstva ima regija izjemen potencial za skupne slovensko-italijanske razvojne programe, startup projekte, prenos tehnologij in internacionalizacijo podjetij. Na področju izobraževanja in raziskav se zagotovi razvoj raziskovalne, razvojne in izobraževalne infrastrukture, ki bo podpirala izvajanje mednarodnih projektov, delovanje bodočega EZTS Kras-Carso, razvoj Geoparka Kras ter povezovanje raziskav, podjetništva in visokošolskega izobraževanja. Na področju povezovanja z Italijo je treba vzpostaviti integriran čezmejni JPP, oživiti in nadgraditi železniške povezave ter skupaj razvijati kolesarsko omrežje. Na področju logistike je treba komplementarno razvijati zaledne logistične cone in usklajeno izvajati pomorsko prostorsko načrtovanje. Na področju upravljanja okolja in naravne dediščine je treba sprejeti skupne stroge ukrepe za zaščito kraškega vodonosnika, skupno ustanavljati in podpirati čezmejne naravne parke ter prostorsko umeščati reševalne točke za hiter odziv v primeru ekoloških nesreč. Na področju urbanega in kulturnega prostora je treba izvajati sanacijo in revitalizacijo območij nekdanjih mejnih prehodov ter spodbujati čezmejne institucije.

Na jugu regija meji na hrvaški del istrskega polotoka, s katerim tvori sklenjen geografski in ekonomsko-turistični prostor. Funkcionalne povezave so izjemno močne in vplivajo na prostorske obremenitve v slovenskem delu regije. Ključna področja funkcionalnega povezovanja obsegajo tranzitne prometne tokove, dnevne delovne in storitvene migracije, enoten prostor turistične destinacije Istra, razvoj porečja Dragonje ter čezmejni ekološki prostor. Treba je izvajati aktivnosti pri skupnem varovanju čezmejnih vodnih virov, celostnem upravljanju porečja Dragonje in Reke ter usklajenem pomorskem prostorskem načrtovanju. Na področju turizma in kulturne krajine je treba vzpostavljati čezmejno zeleno infrastrukturo in poti, omejiti razpršeno gradnjo in obremenitve podeželja ter razvijati skupne vstopne točke za obiskovalce.

Območje občine Komen zaradi svoje specifične geografske lege in zgodovinskih prometnih tokov izkazuje izrazite funkcionalne navezave, ki presegajo administrativne meje matične regije. Naselja v občini Komen, s središčem v Komnu in pomembnim lokalnim centrom v Štanjelu, močno gravitirajo k urbanim središčem sosednje Goriške regije. Povezovanje je najmočnejše na področjih zaposlovanja in izobraževanja (dnevne migracije), družbene in zdravstvene infrastrukture, infrastrukturne povezanosti, turizma ter kmetijstva. Območje Štanjela in severnega Krasa se turistično in tržno tesno povezuje z Vipavsko dolino. Na območju Krasa in širšem območju občine Komen je treba nadgraditi sistem medregijskega javnega potniškega prometa, posodobiti cestno omrežje ter spodbujati medregijsko sodelovanje.

Na področju varovanja narave je potrebno skupno spremljanje kakovosti čezmejnih vodotokov (Osapska reka, Glinščica) v okviru čezmejnega sodelovanja s Furlanijo - Julijsko krajino.

4. Zasnova prostorskega razvoja regije

4.1 Zasnova razvoja poselitve

4.1.1 Mesta, druga urbana naselja in druga naselja, pomembna za razvoj regije

Obalno-Kraška regija se razvija v okvirih opredeljenega policentričnega sistema, ki ga tvorijo mesta, druga urbana naselja in druga naselja pomembna za razvoj regije. Glavne prostorske osi so:

- Obalna urbana os Ankaran-Koper-Izola z Jagodjem-Piran s Portorožem in Lucijo, ki predstavlja primarno urbano hrbtenico regije. Znotraj te osi je značilna linearna urbanizacija, omejena z morjem na jugozahodu in z reliefnim dvigom proti kraškemu robu na severovzhodu. Prostorska rast se usmerja v notranjo prenovo in zgoščevanje.
- Oblikuje se kraška razvojna os Sežana– Divača–Hrpelje–Kozina (severni oziroma kraški pol regije), v kateri se usklajeno načrtujejo poselitev, mobilnost, gospodarski razvoj in oskrbne funkcije.
- Povezovalna os Koper-Hrpelje-Kozina-Sežana predstavlja ključno regionalno prometno in razvojno povezavo med obalnim in kraškim delom regije. Povezuje pristanišče za mednarodni promet Koper z notranjostjo države ter z Italijo in predstavlja glavno os za pretok blaga, delovne sile in dnevne migracije.
- Prečna os Sežana–Divača–Ilirska Bistrica funkcionalno povezuje kraško zaledje z Notranjsko–kraško regijo in ima vlogo notranjega prometnega koridorja ter razvojnega povezovalnika z Brkini. Služi kot podpora gospodarskim območjem Sežane in Divače

Središča v policentričnem urbanem sistemu

Koper se zaradi svoje vloge mednarodnega prometnega vozlišča in vključenosti v istrsko ter čezmejno urbano območje razvija kot središče 1. ravni in središče mednarodnega pomena in tudi kot središče ŠMO, v katerem se omogoča javne storitve najvišje ravni s področja znanosti in izobraževanja (sedež univerze, univerzitetna knjižnica, raziskovalni inštituti), zdravstva, kulture (narodno gledališče, muzeji), sodstvo (višje sodišče), uprave (ministrstva, diplomatska predstavništva) ter predstavništva ali sedež institucij EU, vidnejših mednarodnih organizacij in podjetij.

Kot središče 3. ravni se razvija Izola z Jagodjem. Izola je s splošno bolnišnico Izola zdravstveno središče regije, opremljena je s funkcijami, kot so visokošolsko izobraževanje, upravne institucije, specializirano socialno varstvo ter javne raziskovalne institucije. V Izoli se razvijajo storitve, oskrbne in druge dejavnosti (storitve splošnega in splošnega gospodarskega pomena) za lastno prebivalstvo, kot funkcionalna dopolnitev v istrskem somestju ter za oskrbo gravitacijskih zaledjih. Izola ima gospodarsko, stanovanjsko in oskrbno vlogo, z visoko koncentracijo javnih storitev in stanovanjskih območij.

Sežana je središče Krasa in ima vlogo regionalnega središča čezmejnega pomena, z logističnimi, podjetniškimi, zdravstvenimi, upravnimi, kulturnimi in izobraževalnimi funkcijami ter močno prometno vlogo v smeri Trst–Ljubljana. SPRS 2050 jo uvršča med središča 4. ravni, vendar ima že sedaj zagotovljeno opremljenost 3. ravni (sodstvo, sekundarna raven zdravstva, višje in visoko šolstvo), ki jo ohranja in nadgrajuje. Sežana krepi vlogo regijskega logistično-poslovnega centra in regionalnega inovacijskega vozlišča na stičišču mednarodnih koridorjev, ki povezuje podjetništvo, raziskave in internacionalizacijo in sodeluje s Tržaškim zaledjem (Sežansko-Tržaški funkcionalni prostor) pri nadaljnjem prostorskem razvoju.

Kot središče 4. ravni se razvija naselje Piran s Portorožem in Lucijo. V sodelovanju s Koprom, Izolo in Ankaranom Piran zagotavlja regijsko pomembno družbeno infrastrukturo; zdravstvo, visoko šolstvo, sodstvo, pravosodne in upravne službe ter raziskovalne institucije. Piran s Portorožem in Lucijo kot središče najbolj turistično razvite slovenske občine ohranja izrazito turistično funkcijo, z osredotočenostjo na zdraviliški, navtični in kongresni turizem, wellness, igralništvo.

Druga naselja pomembna za razvoj regije

RPP določi druga naselja, pomembna za razvoj regije, ki dopolnjujejo omrežje središč policentričnega urbanega sistema. Druga naselja, pomembna za razvoj regije, imajo vsaj 1.500 prebivalcev, popolno osnovno šolo, primarno zdravstveno oskrbo in so gospodarsko pomembna. Kot druga naselja, pomembna za razvoj regije, se določijo tudi nekatera naselja, ki ne izpolnjujejo vseh pogojev, a so zaradi posebne teže na posameznih področjih regionalno izredno pomembna. Kot druga naselja, pomembna za razvoj regije, se razvijajo Ankaran, Škofije, Dekani, sonaselje Bertoki-Prade, sonaselje Pobegi-Čežarji-Sv. Anton, Divača, Senožeče, Hrpelje - Kozina, Komen, Štanjel in Dutovlje.

Ankaran dopolnjuje sistem z zdravstveno-rehabilitacijskimi, bivalnimi in logističnimi funkcijami ter predstavlja severni vhod v istrsko somestje. Vizija razvoja naselja Ankaran je, da postane četrto obmorsko urbano naselje (poleg Kopra, Izole in Pirana s Portorožem in Lucijo). Ankaran je pomemben tudi za razvoj države, tako z vidika delovanja pristanišča za mednarodni promet Koper, Vojašnice slovenskih pomorščakov, Centra Združenja multiple skleroze Ankaran, Ortopedske bolnišnice Valdoltra, Centra šolskih in obšolskih dejavnosti, Centra za usposabljanje, delo in varstvo Dolfke Boštjančič, Draga, Mladinskega zdravilišča in letovišča Rdečega križa Slovenije Debeli rtič, nastanitvenih objektov Ministrstva za obrambo in Ministrstva za notranje zadeve na Debelem rtiču in bodočega Nacionalnega olimpijskega centra Ankaran za športe na mivki.

Divača ohranja vlogo občinskega središča, krepi vlogo drugega naselja pomembnega za razvoj v regiji, se razvijala kot nacionalno pomembno prometno vozlišče ter pomembno turistično izhodišče za Kras in Škocjanske jame. Prostorski razvoj se usmerja v nadgradnjo železniške postaje v sodobno intermodalno vozlišče, urejanje cestnih navezav na avtocesto, razvoj poslovno-logističnih dejavnosti ob prometnih koridorjih, zagotavljanje ustrezne stanovanjske oskrbe ter vzpostavitev gospodarskih con za lokalne podjetnike. Pomembna razvojna usmeritev je tudi krepitev turistične ponudbe in podpornih storitev (nastanitve, turistično-informacijski center ipd.).

Poselitev se usmerja v zgoščevanje obstoječega naselja kot tudi v njegovo načrtovano širitev, ob racionalni izrabi obstoječe in načrtovane gospodarske javne infrastrukture ter ob upoštevanju varstvenih in krajinskih omejitev. Obenem se krepijo oskrbne, zaposlitvene in javne funkcije Divače za širše gravitacijsko zaledje, zlasti Brkine, Vremsko dolino in Senožeško podolje, s ciljem ohranjanja poseljenosti, izboljšanja kakovosti bivanja ter krepitve vitalnosti podeželja. Hrpelje - Kozina RPP opredeli kot drugo naselje pomembno za razvoj regije, dolgoročno pa se razvijejo v središče 4. ravni. Ob dosedanjem in pričakovanem obsegu priseljevanja se krepi opremljenost s storitvami splošnega pomena (šolstvo, institucionalno varstvo starejših, uprava, kultura). Hrpelje - Kozina imajo izrazito prometno funkcijo in pomen kot križišče mednarodnih cestnih smeri proti Trstu in Reki ter proti notranji Sloveniji. Sonaselje se razvija kot logistično središče v prehodu med istrskim in kraškim delom regije ter ostaja obmejno in medkoridorno vozlišče – v prometnem smislu predstavlja povezavo med avtocestnim omrežjem in bližnjim mejnim prehodom Krvavi Potok. V občinskem merilu se krepijo gospodarske cone in izkoristi dobra strateška lega.

Senožeče se bodo zaradi ugodne prometne lege, krepitve gospodarskih dejavnosti in funkcionalne povezanosti z regionalnim središčem sosednje regije Postojno razvijale kot drugo naselje pomembno za razvoj v regiji. Razvoj se usmerja v vzpostavitev gospodarske cone, krepitev podjetništva ter zagotavljanje kakovostnih pogojev za bivanje in delo. Ob tem Senožeče ohranjajo vlogo lokalnega oskrbnega in zaposlitvenega središča Senožeškega podolja ter prispevajo k uravnoteženemu razvoju širšega kraškega prostora.

Komen in Dutovlje imata kot središči severozahodnega dela Krasa tako v Sloveniji kot tudi čezmejno pomembno vlogo za ohranjanje in razvoj poselitve. Naselji se razvijata kot središči in hkrati ohranjata značilno podeželsko in kulturno identiteto kraškega prostora. Komen se funkcionalno povezuje tako z regionalnim središčem Sežano kot tudi z regionalni središčem sosednje regije Novo Gorico, kamor gravitira na nekaterih področjih. Krepijo se medregijske vezi na področju prometa, trajne mobilnosti, gospodarstva in zagotavljanja oskrbe.

Pomembno središče Krasa je tudi slikovita kraška vas Štanjel, ki se krepi kot turistična točka z ustrezno infrastrukturo za obiskovalce. Štanjel se zaradi svoje nacionalno prepoznavne naselbinske dediščine in turistične vloge razvija kot drugo naselje pomembno za razvoj regije.

Oskrbna središča (pomembnejša lokalna središča)

V regiji so tudi vsa pomembnejša lokalna središča, ki jih RPP opredeli kot središča VI. ravni, prepoznana kot pomembna naselja za razvoj regije. V teh naseljih se ustvarjajo pogoji za razvoj poselitve, njeno prenovo in vzdrževanje ter razvoj oskrbnih (vsaj osnovna šola) in storitvenih dejavnosti, za ohranjanje obstoječih in razvoj novih delovnih mest in ustvarjanje priložnosti za krepitev turistično-kmetijskega zaledja, višjo kakovost bivanja in ustvarjanje dohodka.

Sem sodijo še zlasti naselja Gračišče, Gorjansko, Kobjeglava, Korte, sonaselje Lipica- Lokev, Marezige, Materija z Bačem pri Materiji, sonaselje Hrvatini-Kolomban, Povžane, Sečovlje, Strunjan, Šared, Šmarje, Štore in Vremski Britof.

Vremski Britof se razvija kot oskrbno središče Vremske doline in severozahodnega dela Brkinov,

ki sodijo med demografsko ogrožena območja z izrazitimi izzivi ohranjanja poseljenosti.

Materija z Bačem pri Materiji in Povžanami se razvijajo kot oskrbno naselje dela Brkinov in Matarskega podolja.

Sonaselje Lokev-Lipica se razvija kot pomembnejše lokalno središče in s kobilarno Lipica kot pomembno turistično in kulturno središče v regiji.

Opredelijo se naslednje vloge naselij iz vidika funkcij z namenom zagotavljanja razporeditve storitev javnega pomena:

Tabela 1: Ravni posameznih središč v policentričnem urbanem sistemu Obalno-Kraške razvojne regije.

Raven središča	**Ime naselja**	**Status mesta**
Središče I. ravni	Koper	da
Središče III. ravni	Izola (z Jagodjem), Sežana (dolgoročno načrtovana dvignjena raven)	da
Središče IV. ravni	Piran (s Portorožem in Lucijo), Hrpelje s Kozino (dolgoročno načrtovana dvignjena raven)	da
Središča V. ravni (druga naselja pomembna za razvoj regije)	Ankaran, Spodnje in Zgornje Škofije, Dekani, sonaselje Bertoki-Prade, sonaselje Pobegi-Čežarji- Sv. Anton, Divača, Dutovlje, Senožeče, Hrpelje - Kozina, Komen, Štanjel	ne
Središča VI. ravni (pomembnejša lokalna središča)	Gračišče, Gorjansko, Kobjeglava, Korte, sonaselje Lipica- Lokev, Marezige, Materija z Bačem pri Materiji, sonaselje Hrvatini-Kolomban, Povžane, Sečovlje, Strunjan, Šared, Šmarje, Štore Vremski Britof.	ne

Širše mestno območje

Koper skupaj z mestoma Izola in Piran, naselji Portorož, Lucija, Ankaran ter kraškim zaledjem z mestom Sežana in naselji Divača, Hrpelje - Kozina tvori širše mestno območje Slovenske Istre. V okviru širšega mestnega območja se krepijo medsebojne funkcionalne povezave, zlasti na področju javnega prometa in storitev. Istrska mesta in zaledni kraji se povezujejo s celovitim,

večmodalnim trajnostnim prometnim sistemom, ki poleg kopenskih oblik javnega prometa omogoča tudi razvoj pomorskega javnega potniškega prometa.

V skladu z ReSPR50 je ŠMO Slovenske Istre opredeljeno kot ŠMO nacionalnega pomena, ki ima tudi funkcijo ŠMO regionalnega pomena. ŠMO Slovenske Istre vključuje središča Koper, Izolo, Piran s Portorožem in Lucijo, Ankaran, Hrpelje in Kozino, Sežano in Divačo.

Na čezmejni ravni se povezuje s sosednjimi regijami Italije in Hrvaške, oblikuje se severnojadranski mobilnostni koridor.

Okrepi se trajnostni razvoj ŠMO (razvoj območij z mešano rabo, povečanje gostote naselij, skupna zasnova trajnostne mobilnosti, krepitev javnega potniškega prometa in infrastrukture za trajnostno mobilnost). Zagotovi se dolgoročno in zanesljivo vodooskrbo, uravnotežen razvoj in rabo morja ter obalnih območij, vzpostavi se sistem zdravstvenih, socialnih, izobraževalnih, kulturnih in drugih družbenih dejavnosti.

Okrepi se sodelovanje v okviru čezmejnega vplivnega območja zaradi krepitve trajnostnega prostorskega razvoja in skupne konkurenčnosti severnojadranskega urbanega območja v širšem prostoru.

4.1.2 Okvirna območja za dolgoročni razvoj naselij

Območja za dolgoročni razvoj naselja (dalje ODRN) so območja, rezervirana za prihodnje širitve ureditvenih območij naselij.

ODRN se v občinskih prostorskih načrtih okvirno določijo za središča ŠMO Slovenske Istre, to so Koper, Izola z Jagodjem, Piran s Portorožem in Lucijo ter Sežana. ODRN se določi tudi drugim naseljem pomembnim za razvoj regije.

Mestu Koper se okvirna ODRN predvidijo kot širitev gospodarske cone Južno od Cimosa, Olmska dolina, v razvojnem območju Škocjan (za pokopališčem) do trase predvidene hitre ceste Koper-Dragonja in v Bertokih s Pradami, ki sta z mestom Koper prostorsko povezani naselji.

Mesto Izola se razvija znotraj loka hitre ceste, preko katerega sežejo le tri pomembne točke mesta: obstoječa bolnišnica na severovzhodu kot najbolj prepoznavna dejavnost regijskega pomena, obstoječ kompleks Belveder na zahodu s turistično dejavnostjo kot osnovno naravnanostjo mestnega razvoja in dolgoročno novo predvideno pokopališče na obrobju mesta.

Mesto Piran s Portorožem in Lucijo se razvija kot strnjeno obalno somestje urbanega značaja (urbana krajina somestja Piran-Portorož-Lucija). Okvirno ODRN se določi naselju Lucija.

Razvojne potrebe naselja Ankaran se zadovoljuje pretežno z notranjim razvojem in prenovo. V okviru razpoložljivih nezazidanih stavbnih površin se zagotavljajo površine za potrebe vsebin družbene infrastrukture in za potrebe bivanja, s katerimi se omogoči rast števila prebivalcev Ankarana na načrtovanih 5.000.

Mestu Sežana se okvirna ODRN načrtujejo pretežno za potrebe širitve proizvodnih območij oziroma industrijskih in gospodarskih con ter sorodnih spremljajočih dejavnosti, ki so pomembne za razvoj delovnih mest ter čezmejno povezovanje območij za vzpostavitev močne tranzitne gospodarske lokacije vzdolž V. koridorja ter za stanovanjska območja s spremljajočimi območji oskrbnih dejavnosti na jugovzhodnem delu mesta v okviru mej urbanističnega načrta.

Hrpelju - Kozini se okvirna ODRN določijo za centralne in proizvodne dejavnosti z gospodarskimi conami ter za športne dejavnosti.

Naselju Divača se okvirna ODRN določi južno od središča za gasilski dom in postajališče za avtodome; med obstoječima gospodarskima conama in jugozahodno od gospodarske cone Risnik za širitev gospodarskih dejavnosti; ob pokopališču za njegovo širitev; severno od naselja za centralne dejavnosti in dopolnilno stanovanjsko gradnjo oz. gospodarske dejavnosti; ter severozahodno za širitev stanovanjske gradnje, ob upoštevanju daljnovodov in ohranjanju zelenega pasu ob železniški progi. Območja lahko zajemajo tudi druga zemljišča, v skladu z izkazanimi razvojnimi potrebami naselja. Komen ohranja značilno podeželsko in kulturno identiteto kraškega prostora. Kot podeželskemu središču, ki zadovoljuje potrebe severnega dela kraške planote, se mu določi okvirno ODRN. Poselitveno območje se prednostno ohranja v obstoječem obsegu, po potrebi se širi z upoštevanjem zasnove in strukture naselja.

Naselju Senožeče se okvirno določi ODRN južno od jedra naselja in vzhodno od območja novejše pozidave ter v severnem delu naselja in vzhodno od območja proizvodnih dejavnosti, za potrebe stanovanjske gradnje oz. v skladu z izkazanimi razvojnimi potrebami.

Razvojne potrebe naselja Dutovlje se večinoma zadovoljujejo z notranjim razvojem. Ob izkazanih razvojnih potrebah, na primer za razvoj družbene infrastrukture, stanovanj in drugih dejavnosti, se lahko določi ODRN z upoštevanjem zasnove in strukture naselja. Drugim pomembnejšim lokalnim središčem (oskrbna središča) se ODRN v občinskih prostorskih aktih lahko določi glede na izkazane razvojne potrebe, ki morajo biti strokovno utemeljene.

Usmeritve za ohranjanje in izboljšanje prepoznavnosti naselij

Vsi posegi se morajo prilagajati obstoječim prostorskim in oblikovnim značilnostim posameznih območij z upoštevanjem kakovostnih lokalnih tradicij oblikovanja naselij in stavb, tlorisne mreže naselij, višinskih in tlorisnih gabaritov ter silhuete naselij. Razvoj naselij se bo prilagajal reliefnim razmeram, vodotokom in obvodnim prostorom, smerem komunikacij in morfologiji obstoječe zazidave. Naselja se zaokrožujejo na način, da se ohrani vizualna podoba s tipologijo strnjenih naselij.

Medsebojno zlivanje naselij se prepreči z zelenimi cezurami. Preprečevanje zlivanja naselij je še posebej pomembno v naseljih, kjer je še prepoznano izvorno jedro napram novejši poselitvi, in v naseljih, kjer je velika težnja po poselitvi in bi zgoščevanje poselitve pomenilo slabšanje krajinske in urbanistične slike.

V urbanih območjih se bodo mesta in naselja urejala in prenavljala s sodobnimi načeli

arhitekturnega, urbanističnega in krajinskega oblikovanja z upoštevanjem kakovostnih tradicionalnih prvin arhitekture v naselbinskih jedrih in prenovi le-teh. V mesta se usmerja intenzivna urbanizacija poselitve z večjimi gostotami in z urejanjem javnih odprtih površin v sklopu mreže zelenega sistema. Oblikovanje mestnih središč je podrejeno ohranjanju oblikovne podobe historičnih jeder mest.

Mesto Piran s Portorožem in Lucijo se razvija kot strnjeno obalno somestje urbanega značaja (urbana krajina somestja Piran-Portorož-Lucija). Pri razvoju poselitve je treba ohranjati in vzdrževati zgodovinsko nepretrganost prostora, ki se odraža v raznolikosti arhitekture in javnih površin.

Temeljno težišče mesta Izola ostaja staroveško mestno jedro, ki naj tudi v bodoče določa utrip življenja v mestu. Krepi se identiteta Izole, vezana na geografski pojem otoka. Prostor se oblikuje tako, da se z umestitvijo zelenih površin na stik otoškega dela s kopnim na vzhodni strani povečuje berljivost strukture otoškega mesta. Območje ob Mandraču ostaja ribiško, predel jedra z obalo pa ostaja z vidika dejavnostmi najbolj barvit. Slabo izkoriščene, degradirane in še nepozidane površine zemljišč znotraj poteze hitre ceste se namenja za pozidavo, pri čemer se upošteva obstoječe smeri zazidave, morfološko oblikovanost stavbnega tkiva, združljivost programov ter zasnovo prometnega omrežja.

Občinsko središče Ankaran se bo nadgradilo v pomembnejše lokalno središče ter v skladu s tem zagotavljalo vse potrebne funkcije in površine za razvoj poselitve znotraj območja urbanističnega načrta Ankaran. Ohranja in spodbuja se tiste dejavnosti znotraj občine, ki pripomorejo k prepoznavnosti občine in so trajnostno usmerjene. Ohranja se naravne dele obale in naravne ter kulturne krajine, posebej Debelega rtiča. Uskladi se razvojne interese države, predvsem na kontaktnem oziroma robnem območju prostorskih ureditev določenih z Uredbo o državnem prostorskem načrtu za celovito prostorsko ureditev pristanišča za mednarodni promet v Kopru (Uradni list RS, št. 48/11) in Uredbo o državnem prostorskem načrtu za kompleks Debeli rtič (Uradni list RS, št. 63/2010) z interesi lokalne skupnosti.

V druga urbana naselja in druga nosilna naselja v regiji se usmerja zmerna urbanizacija. Naselja se bodo urejala in prenavljala ob upoštevanju kakovostnih tradicionalnih prvin arhitekture ter pretehtanem uvajanju sodobnih načel arhitekturnega, urbanističnega in krajinskega oblikovanja. Pri tem se bodo upoštevala načela kakovostnega bivalnega okolja, ki se med drugim zagotavlja z ustrezno gostoto zazidave, urejanjem odprtih, predvsem javnih površin s kakovostnim oblikovanjem ter racionalno rabo prostora. Pri načrtovanju prostorskega razvoja in urejanju naselij se bo upoštevala tradicionalna struktura ohranjenih kvalitetnih vaških jeder in njihova značilna podoba silhuet ter robov kot delov kulturne krajine, ter vzpodbujal notranji razvoj, zlasti s kakovostno prenovo dela naselij in posameznih objektov.

4.1.3 Območja funkcionalnega povezovanja

Somestje Piran–Portorož–Lucija predstavlja najpomembnejšo in najbolj prepoznavno urbano ter

turistično aglomeracijo na slovenski obali. Čeprav naselja fizično prehajajo eno v drugo, so ohranila specifične funkcionalne in identitetne značilnosti. Ključni izziv prihodnjega razvoja je ustvariti sinergijo med temi tremi vozlišči, hkrati pa ohraniti njihovo edinstvenost ter vzpostaviti ravnovesje med potrebami prebivalcev, obiskovalcev in naravnega okolja.

Piran: Zgodovinsko, kulturno in upravno središče (muzej na prostem).

Portorož: Turistično, kongresno in zabaviščno jedro s poudarkom na obalni promenadi.

Lucija: Primarno bivalno, storitveno in gospodarsko-obrtno središče z močno poudarjeno navtično dejavnostjo (marina).

Zaradi omejenega obalnega pasu in visoke stopnje motorizacije je celostna prometna ureditev absolutna prioriteta za razbremenitev somestja. Prostorske intervencije morajo spoštovati zgodovinski kontekst in preprečevati stihijsko pozidavo preostalih zelenih površin. Turizem ostaja glavna gospodarska panoga, vendar mora preiti iz kvantitativnega v kvalitativni in celoletni model. Lega tik ob morju dela somestje izjemno ranljivo na podnebne spremembe, zlasti na dvigovanje morske gladine in ekstremne vremenske pojave. Razvoj somestja mora biti prilagojen potrebam lokalnega prebivalstva, kar je pogoj za ohranitev demografske vitalnosti.

4.1.4 Podeželje

Podeželje je območje zunaj območij mest in drugih urbanih naselij. Zanj je značilna manjša gostota prebivalstva, prevladujoča kmetijska in gozdna krajina. Podeželje je raznolik prostor, na kar vplivajo geografska lega, naravni pogoji, dosedanji gospodarski, demografski in družbeni razvoj ter povezanost in dostopnost središč.

Razvoj podeželja je usmerjen v odpravo oziroma preusmeritev negativnih trendov krčenja gospodarskih aktivnosti in storitev na odmaknjenem podeželju, k ohranitvi vitalnosti jedrnega podeželja ter prestrukturiranju podeželskega prostora v povezavi s potrebami urbanih območij, pri čemer je treba ohranjati vlogo kmetijstva, gozdarstva in turizma. Med glavne razvojne cilje podeželja sodijo ohranjanje poseljenosti podeželja, spodbujanje lokalne zaposlenosti in izboljšanje kakovosti življenja na podeželju. Zagotovi se pogoje za digitalno podjetništvo, delo na daljavo, socialno podjetništvo in podjetniške storitve, kar prispeva k ustvarjanju delovnih mest in zmanjšanju razvojnih razlik med slovensko Istro, Krasom in Brkini. Prebivalcem na podeželju se zagotavlja ustrezno in enakopravno dostopnost storitev splošnega družbenega in gospodarskega pomena.

Odseljevanje mlajšega prebivalstva iz podeželja se zavira z ohranjanjem in krepitvijo vsakodnevne oskrbe, predvsem z ohranjanjem osnovnih šol in podružničnih šol, z digitalizacijo, dostopom do interneta in mobilnih omrežij ter ostalih digitalnih storitev.

Z vidika usmerjanja in načrtovanja prostorskega razvoja v Obalno-Kraški regiji razlikujemo več vrst podeželskih območij, to so jedrno podeželje, podeželje v zaledju večjih mest in odmaknjeno

podeželje.

Podeželje v zaledju večjih mest

Podeželje v zaledju mest in urbanih naselij, ki ga označuje visoka raven potrošnje, tudi prostora, ter gospodarskega in prostorskega prestrukturiranja v povezavi z raznovrstnimi dejavnostmi. V razvojni regiji takšno podeželje predstavlja zaledni pas za priobalnimi mesti in sega od Kraškega roba preko Koprskih brd do doline reke Dragonje in predstavlja skupno gravitacijsko območje obalnega somestja in prostor potencialov za razvoj turizma, rekreacije in trajnostno naravnanega kmetijstva ob ohranjanju prepoznavne podobe naravne in kulturne krajine, naselij in podeželskega načina življenja. Za podeželje v zaledju obalnih mest je značilna tradicionalna razložena in razpršena poselitev. Z oddaljevanjem od obale v smeri proti podeželskem zaledju je ta vzorec poselitve manj zaznaven. Z intenzivno urbanizacijo se je vzorcu tradicionalne poselitve pridružil negativni vzorec razpršene gradnje, ki močno degradira prostor, zato se obstoječo gradnjo oblikovno in komunalno sanira, nove pa se ne dopušča.

Jedrno podeželje

Jedrno podeželje je razvojno vitalno, čeprav ga ponekod zaznamujejo omejeni dejavniki za razvoj primarnih dejavnosti, na primer zaradi reliefa, nadmorske višine in nagiba, ter krčenje zaradi demografskih sprememb, predvsem staranja, in odmaknjenosti od središč. Obsega Kras, Vremščico z Vremsko dolino, Podgrajsko podolje ter Koprska brda v zalednem delu Slovenske Istre. Z dolgotrajnim prepletanjem narave in človeške dejavnosti se je na Krasu izoblikovala mozaična kulturna krajina, ki izkazuje skladnost med rabo in naravnimi značilnostmi. V osrednjem delu prevladuje tradicionalna mešana raba: vinogradi, njive, travniški sadovnjaki, ob robovih pa območja gozdov oziroma povečane gozdnatosti s kmetijskimi površinami. Za prepoznavnost prostora je treba ohranjati značilnosti različnih krajin, na primer vinorodne in kmetijske krajine ter značilno poselitev in kakovostno stavbno dediščino.

Na matičnem Krasu se spodbuja ohranjanje in razvoj kmetijstva, še zlasti pašne živinoreje, ker se s tem omogoča ohranjanje kulturnih in simbolnih kakovosti krajine ter biotske raznovrstnosti, obenem pa pripomore k preprečevanju zaraščanja kmetijskih zemljišč ter k omejevanju požarne ogroženosti. Predvsem se spodbuja ekstenzivno ekološko kmetovanje v povezavi s turistično ponudbo in dopolnilnimi dejavnostmi na kmetijah (predelovanje kmetijskih pridelkov ter mesnih in mlečnih izdelkov). Prednostno se spodbuja pašno živinorejo, rejo drobnice in vinogradništvo. Skladno z možnostmi se razvija tudi intenzivno kmetijstvo.

Odmaknjeno podeželje

Odmaknjeno podeželje, ki je zaradi svoje geografske lege oddaljeno od večjih središč in ga zaznamujejo procesi krčenja tako z demografskega kot gospodarskega vidika, pogosto predstavlja kombinacijo obmejne lege in hribovitosti. Opredeljuje ga slabše razvita infrastruktura ter procesi zaraščanja kmetijskih površin. V razvojni regiji je odmaknjeno podeželje prepoznano v zalednih območjih Koprskih brd, predvsem na območjih naselij Topolovec, Gradin, Pregara, na Podgorskem krasu, v Brkinih in Čičariji ter Movraški dolini.

Še posebej za Podgorski Kras je značilno zaraščanje travnate krajine s kraškim grmičevjem in gozdom (brin, gaber, hrast, bor). Območje je primerno za ekstenzivno pašo drobnice, spodbuja se preprečevanje zaraščanja travišč in ohranjanje videza odprtega Krasa. Vasi na odmaknjenem podeželju ne bodo rasle v večja urbana naselja, temveč bodo ostale sidrišča poselitve v sicer razprtem prostoru, usmeritve pa bodo vsak poseg skrbno prilagodile naravnemu okolju, da se krepi skladnost med grajenim in naravnim prostorom.

Kot pretežno naravna krajina se bodo razvijala hribovita območja Čičarije, bogata z ohranjenimi naravnimi kakovostmi, kjer je prevladujoča raba gozd. Kot pretežno kulturna krajina se bodo razvijala podeželska območja Brkinov s tradicionalno kmetijsko rabo in poselitvenimi vzorci. Spodbuja se ohranjanje in povečanje živinoreje, zlasti reje drobnice, ter sadjarstva (jabolka, slive) kot tradicionalnih kmetijskih panog. Na zemljiščih, ki niso primerna za kmetijstvo, se krepi lesnoproizvodna funkcija gozda.

Razvoj turizma se predvsem na podeželskih območjih Čičarije in Brkinov usmerja v podeželski, športno-rekreacijski in gastronomski turizem, z značilnostmi butičnega turizma, ob zagotavljanju in ohranjanju biotske raznovrstnosti ter varstva naravnih vrednot. Kmečki turizem se razvija v povezavi z gastronomijo in enologijo.

4.2 Razvoj dejavnosti

4.2.1 Stanovanjska oskrba

Obalno-Kraška regija se sooča z izrazitim pomanjkanjem cenovno dostopnih stanovanj, zlasti v obalnih mestih, kjer visoko povpraševanje in turistična gentrifikacija povzročata dvig cen ter izrinjanje lokalnega prebivalstva, ter v kraških naseljih Sežana, Hrpeljah, Kozina in Divača, kjer je v merjenem obdobju 2015-2025 predvsem zaradi priseljevanja beležena visoka rast prebivalstva. Obalno-Kraška regija izkazuje nadpovprečno izražen strukturni primanjkljaj javnega fonda. Celovit in usklajen pristop k umeščanju PROSO prispeva k uravnoteženemu prostorskemu razvoju regije, izboljšanju bivalnih pogojev prebivalcev ter krepitvi socialne kohezije.

Prednostna razvojna območja za stanovanjsko oskrbo (v nadaljevanju: PROSO) se na regionalni ravni usmerjajo v središča do 4. ravni (kot zelo primerna), kjer so potrebe po javnih najemnih stanovanjih največje:

- središče 1. ravni: mesto Koper,
- središči 3. ravni: Izola z Jagodjem ter Sežana (dolgoročno načrtovana dvignjena raven),
- središča 4. ravni: somestje Piran-Portorož-Lucija, Hrpelje - Kozina (dolgoročno načrtovana dvignjena raven).

PROSO se kot primerna umešča tudi v druga naselja pomembna za razvoj regije, v bližini prometnih vozlišč in prestopnih točk javnega potniškega prometa, z raznolikimi delovnimi mesti

v naselju ali bližini naselja ter ustrezno opremljenostjo s storitvami splošnega in splošnega gospodarskega pomena, to so naselja Ankaran, Dekani, Divača, Komen, Hrpelje - Kozina (sedanja raven), Spodnje in Zgornje Škofije, sonaselje Pobegi-Čežarji- Sv. Anton.

Pri načrtovanju in umeščanju prednostnih razvojnih območij za stanovanjsko oskrbo (PROSO) je nujno zagotoviti, da so ta območja namenjena zagotavljanju stanovanj za stalno prebivalstvo ter da se prepreči njihova preusmeritev v turistično ali kratkoročno rabo. Poseben poudarek je na zagotavljanju dostopnih stanovanj za mlade.

V naseljih, v katera se usmerja PROSO, se povečuje fond javnih najemnih stanovanj, spodbuja prenova obstoječega stanovanjskega fonda in gradnja novih javnih najemnih stanovanj. Stanovanjskim območjem se zagotavlja ustrezna opremljenost z oskrbnimi in storitvenimi dejavnostmi, družbeno infrastrukturo, športnimi objekti ter rekreacijskimi in zelenimi površinami. V stanovanjska območja se lahko umeščajo dejavnosti osnovnega šolstva in zdravstva, socialno-varstvene dejavnosti, dejavnosti za starejše, varstvo otrok, športne in rekreacijske, trgovske, poslovne, uslužno-obrtne, gostinske, turistične, upravne dejavnosti, dejavnosti intelektualnih in umetniških storitev ter druge dejavnosti, ki so potrebne za dnevno oskrbo prebivalcev, ne poslabšujejo kakovosti bivalnega okolja in prispevajo k bolj racionalni izrabi površin, komunalnih in prometnih omrežij ter celovitemu delovanju naselja.

Načrtovanje PROSO naj vključuje možnost udejanjanja lokalnih energetskih skupnosti (skupna proizvodnja in raba OVE, skupni hranilniki), kjer to dopušča omrežje.

4.2.2 Omrežje pomembnejše družbene infrastrukture

Družbena javna infrastruktura so prostorske ureditve ali objekti za dejavnosti vzgoje, izobraževanja in znanosti, športa in rekreacije, zdravstva, socialnega varstva, kulture, javne uprave in verske dejavnosti. Poleg regulatorne funkcije opravlja javna uprava tudi storitvene funkcije, s katerimi se zagotavlja družbene dobrine, ki jih trg praviloma ne zagotavlja ali jih ne zagotavlja v zadostni meri.

V regiji so prepoznane velike razlike v dostopnosti do storitev splošnega družbenega pomena, zato je treba urejati razvoj družbene infrastrukture na nivoju regije za zagotovitev raznovrstnosti ter izboljšane in pravične razporejenosti. RPP podaja usmeritve za vzdrževanje, oblikovanje in razvoj omrežja družbene infrastrukture.

Vzgoja, izobraževanje in znanost

Z razvojem izobraževalnih programov v regiji se poveča se dostopnost formalnih oblik izobraževanja na vseh ravneh. Vrtci in osnovne šole kot ključna družbena infrastruktura so enakomerno razporejeni in dostopni prebivalcem tako mest kot podeželja, saj so pomembni za uravnotežen razvoj regije in zagotavljajo kakovost življenja prebivalcem. V regiji se ohranja in razvija zavode za prilagojene izobraževalne programe vzgoje in izobraževanja z enakovrednim izobraževalnim standardom in nižjim izobrazbenim standardom ter posebne programe vzgoje in

izobraževanja (vrtci, osnovne šole, center za korekcijo sluha in govora, Svetovalni center Istra Koper). Hkrati je potrebno zagotoviti prostorske pogoje za izvajanje prilagojenega izobraževalnega programa z nižjim izobrazbenim standardom (NIS) za učence s posebnimi potrebami na rednih osnovnih šolah.

Pomemben element vzgoje in izobraževanja na dvojezičnem območju predstavljajo vrtci in šole z italijanskim učnim jezikom. V regiji deluje 41 osnovnih šol, od tega v sklopu Centra za usposabljanje Elvira Vatovec v Strunjanu osnovna šola za učence s posebnimi potrebami z dislocirano enoto v Divači, ki s svojo dejavnostjo pokriva celotno regijo ter občino Ilirska Bistrica v sosednji regiji. Center se v skladu s potrebami, novimi strokovnimi metodami in smernicami krepi in vsebinsko nadgrajuje.

V regiji delujeta glasbeni šoli v Kopru s podružnicami v Ankaranu, Izoli in Piranu ter v Sežani z oddelki v Divači, Hrpelje-Kozini in Komnu. Načrtuje se širitev glasbenega šolstva v mestnih jedrih, ki bo prispevala k obogatitvi kulturnega življenja, revitalizaciji funkcionalno razvrednotenih kulturnih spomenikov ter omogočila kakovostno izvajanje glasbenih programov na osnovnošolski in srednješolski ravni.

Omrežje srednješolske izobraževalne infrastrukture v regiji tvorijo Gimnazija Koper, Srednja Tehnična šola Koper, Gimnazija, elektro in pomorska šola Piran, Srednja šola Pietro Coppo Izola, Srednja šola Izola, Gimnazija Gian Rinaldo Carli Koper, Šolski center Srečka Kosovela Sežana - Gimnazija in ekonomska šola, Gimnazija Antonio Sema Piran. Omrežje srednjih šol se krepi in nadgrajuje.

Izvede se novogradnja telovadnice ob Srednji šoli Pietro Coppo v Izoli.

V Mestni občini Koper se smiselno organizacijsko umesti šolski center, ki bo omogočal večjo povezanost izobraževalnih programov, učinkovitejše upravljanje ter optimalno rabo obstoječih prostorskih in kadrovskih zmogljivosti. V mestnem jedru Kopra je potrebno zagotoviti dodatne prostorske kapacitete za Ljudsko univerzo Koper.

Dozida se Center za usposabljanje Elvire Vatovec v Strunjanu s terapevtskim centrom.

V regiji deluje Univerza na Primorskem s sedežem v Kopru, združuje šest fakultet, raziskovalni inštitut, zavod in univerzitetno knjižnico. Fakulteta za pomorstvo in promet sodi v Univerzo v Ljubljani. V Kopru deluje Znanstveno-raziskovalno središče Koper. V Sežani deluje Višja strokovna šola pod okriljem Šolskega centra Srečka Kosovela. Zagotovi se dodatne prostorske kapacitete za izboljšanje pogojev in ureditev novega dijaško-študentskega kampusa. Skladno z dogovorom med Vlado Republike Slovenije in Univerzo na Primorskem je treba zagotoviti pogoje za vzpostavitev tretje medicinske fakultete v Sloveniji na območju Obalno-Kraške regije.

Zdravstvo

Zdravstvo se v regiji razvija na primarni, sekundarni in terciarni ravni. Prioriteta je zagotavljanje kakovostnih prostorskih pogojev in dostopnih storitev na področju primarnega zdravstvenega

varstva. Pomembnejše omrežje zdravstvene oskrbe v regiji tvorijo Splošna bolnišnica Izola z Urgentnim centrom Izola, Ortopedska bolnišnica Valdoltra, Bolnišnica Sežana, Mladinsko zdravilišče in letovišče Rdečega križa Slovenija Debeli rtič v Ankaranu, Zdravstveni dom Koper, Zdravstveni dom Izola, Zdravstveni dom Lucija, Zdravstveni dom Piran in Zdravstveni dom Sežana z dislociranimi postajami, enotami in ambulantami ter Obalne lekarne Koper z lekarnami v Kopru Semedeli, Zelenem parku, Izoli, Piranu in Luciji s podružnicami v Pobegih, Ankaranu in Hrpeljah ter Galenskim laboratorijem v Hrpeljah. Omrežje javnega zdravstva se ohranja, krepi in nadgrajuje ter povezuje z izobraževalnimi programi v regiji (Fakulteta za vede o zdravju UP, Srednja šola Izola s programom zdravstvene nege). Zdravstveni domovi z zdravstvenimi postajami, mobilnimi zdravstvenimi ekipami, mobilnimi ambulantami za začasno zdravstveno oskrbo na terenu, spodbujanjem digitalnega zdravstva ipd. širijo svoje programe tudi izven širšega mestnega območja, da se zagotovi enakovreden dostop do zdravstvenega varstva.

Izvede se novogradnja Zdravstvenega centra Koper, kjer se zagotovi dvojna raba novih objektov. V Sežani se načrtuje širitev Bolnišnice Sežana in nov Zdravstveni center, ki bo vključeval Satelitski urgentni center ter izvajal dejavnost zdravstvenega doma. Izvede se dozidava objekta Reševalne službe Slovenske Istre v Izoli, ki z nujnimi reševalnimi prevozi pokriva območje občin Piran, Izola, Koper in Ankaran.

Socialno varstvo

Zagotovijo se infrastruktura in ustrezni prostori za varstvo starejših, vključno z oskrbovanimi in varovanimi stanovanji, infrastrukturo za ranljive skupine, gibalno ovirane osebe, šport in rekreacijo, centre za starejše, svetovalni center. Pomembnejše omrežje socialnega varstva sestavljajo Svetovalni center Istre, Center za socialno delo Južna primorska z enotami v Izoli, Kopru, Piranu in Sežani, domove za starejše občane, varovana stanovanja, oskrbovana stanovanja, medgeneracijski centri, centri za mlade in posebni socialno varstveni zavodi. Omrežje se ohranja in krepi. Nadaljuje se proces de-institucionalizacije ter podpore razvoju storitev na domu za starejše in osebe z invalidnostjo. Zaradi starajoče družbe se v regiji zagotovijo ustrezne namestitvene in programske rešitve za osebe z demenco. Na področju duševnega zdravja se omogoči vzpostavitev manjših bivalnih enot za osebe z dolgotrajnimi težavami v duševnem zdravju ter razvoj stanovanjskih skupin. Dopolni se mreža programov in namestitvenih kapacitet za ranljive in brezdomne osebe.

V Izoli se izvede novogradnja doma starejših občanov. Na Kozini se bo izvedla novogradnja varovanih stanovanj in doma starejših občanov.

Kultura

Pomembnejše omrežje javne kulture infrastrukture sestavljajo knjižnice (Univerzitetna knjižnica Univerze na Primorskem, mreža splošnih knjižnic), arhivi (Pokrajinski arhiv Koper), muzeji (Muzej solinarstva v Sečoveljskih solinah, Pomorski muzej v Piranu, Pokrajinski muzej v Kopru, Muzej grad Štanjel, Muzej tovorništva in prevozništva v Senožečah ter Muzej slovenskih filmskih igralcev v Divači), kulturni domovi (Kosovelov dom - Kulturni center Krasa in Kobilarna Lipica). Kulturni center Krasa vključuje gledališče, kino, galerijo, zunanji amfiteater; v Lipici je poleg kobilarne na ogled

Muzej Lipicanca Lipikum, Muzej kulinarike, Muzej kočij ter galerija Avgusta Černigoja.

Krepijo se prostorske kapacitete, npr. regijski depo za kulturno dediščino, novi prostori Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije OE Piran. V prenovljenem skladišču soli Libertas v Kopru se vzpostavi regijsko kulturno stičišče za izvajanje sodobnih umetniških, glasbenih, razstavnih, festivalskih, mladinskih, skupnostnih in drugih kulturno-ustvarjalnih programov.

Načrtuje se gradnjo in prenovo družbenih objektov na lokalni ravni (zadružni domovi, kulturna društva, zavodi, kinodvorane, kulturni domovi). Zagotovijo se prostorski pogoji za potrebe izvajanja kulturnih programov za otroke in mladino.

Izvaja se obnova in revitalizacija objektov kulturne dediščine, tudi v povezavi z vsebinami iz področja družbene infrastrukture, ter tako prispeva k zmanjševanju procesov gentrifikacije posameznih območij. Na območju Kopra se razišče in po možnosti ponovno vzpostavi enega ali več zgodovinskih rovov, predvsem na območju Bastiona, z namenom interpretacije obrambne in urbane dediščine.

V Ankaranu se izvede novogradnja kulturnega doma, knjižnice in doma družbenih dejavnosti.

Šport in rekreacija

Zaradi izredno ugodne geografske danosti območja in ugodnega podnebja ima regija odlične potenciale za ukrepe na področjih zdravja in športa.

Mreža športnih površin v regiji zagotavlja dostopnost do športa večini prebivalcev. Obalno-Kraška regija sodi med regije, ki dosegajo strateške cilje nacionalnega športnega programa glede zagotovljenih nepokritih in pokritih vadbenih površin na prebivalca. Kljub temu znotraj regije obstajajo pomembne razlike v dostopnosti do športne in rekreativne infrastrukture. Medtem ko je v osrednjem delu regije predvsem v večjih mestih športna in rekreativna infrastruktura zadovoljivo razvita, je v zaledju oskrba nezadostna in obstaja potreba po ureditvi dodatnih objektov, tudi v navezavi s turističnimi centri, ki se jim s tem širi ponudbo.

Razvija se športno-rekreacijska infrastruktura, povezana z morskimi športi.

Za razvoj področja atletike, zlasti težke atletike, se izvede nadgradnja povezane športne infrastrukture. Nadgradi se obstoječa infrastruktura, namenjena nogometu, tako da bo izpolnjevala potrebne mednarodne standarde za prirejanje športnih dogodkov.

Nadgradi se obstoječa infrastruktura, namenjena izvajanju plavalnih športnih prireditev, v skladu z veljavnimi normativi. Na območju Mestne občine Koper je tako potrebno zagotoviti ogrevani bazen ob obstoječem pokritem olimpijskem bazenu.

V Ankaranu se izvede nadgradnja obstoječe športne infrastrukture Športnega parka Sv. Katarina, kot tudi ureditev nacionalnega olimpijskega centra za športe na mivki. V središčih policentričnega urbanega sistema v Kopru, Izoli, Piranu in Sežani se omogoča gradnja večjih stadionov, športnih dvoran, bazenskih in rekreacijskih kompleksov. V Izoli se ureja športno-rekreativne površine

vključno s centrom vodnih športov.

V Hrpeljah se izvede gradnja športnega parka v bližini osnovne šole z nogometnim igriščem, atletsko stezo, novo športno dvorano in drugimi objekti za šport. Na območju Hrpelj in Kozine je predviden nov športni center z odprtimi športnimi površinami in športnimi objekti.

V Divači in Vremskem Britofu se dogradi športna dvorana. V Divači se uredi športni park. V Komnu se zgradi novo športno dvorano in razširi obstoječi športni park v severnem delu naselja. Obstoječo šolsko telovadnico se preuredi v prostore za potrebe osnovne šole in glasbene šole Komen. V Kopru se umestiti novo multifunkcijsko športno dvorano, namenjeno športom, ki trenutno nimajo ustreznih prostorskih pogojev.

4.2.3 Prednostna območja za gospodarski razvoj

Gospodarstvo Obalno-Kraške regije temelji na logistiki, turizmu, pristaniški dejavnosti in obrtno-industrijskih conah, vendar se sooča z omejenim prostorskim potencialom ter pomanjkanjem razvojno usmerjenih območij. Za dvig konkurenčnosti regije je ključno prestrukturiranje gospodarskih con, njihova tehnološka nadgradnja in oblikovanje novih razvojnih jeder, vezanih na čezmejno sodelovanje.

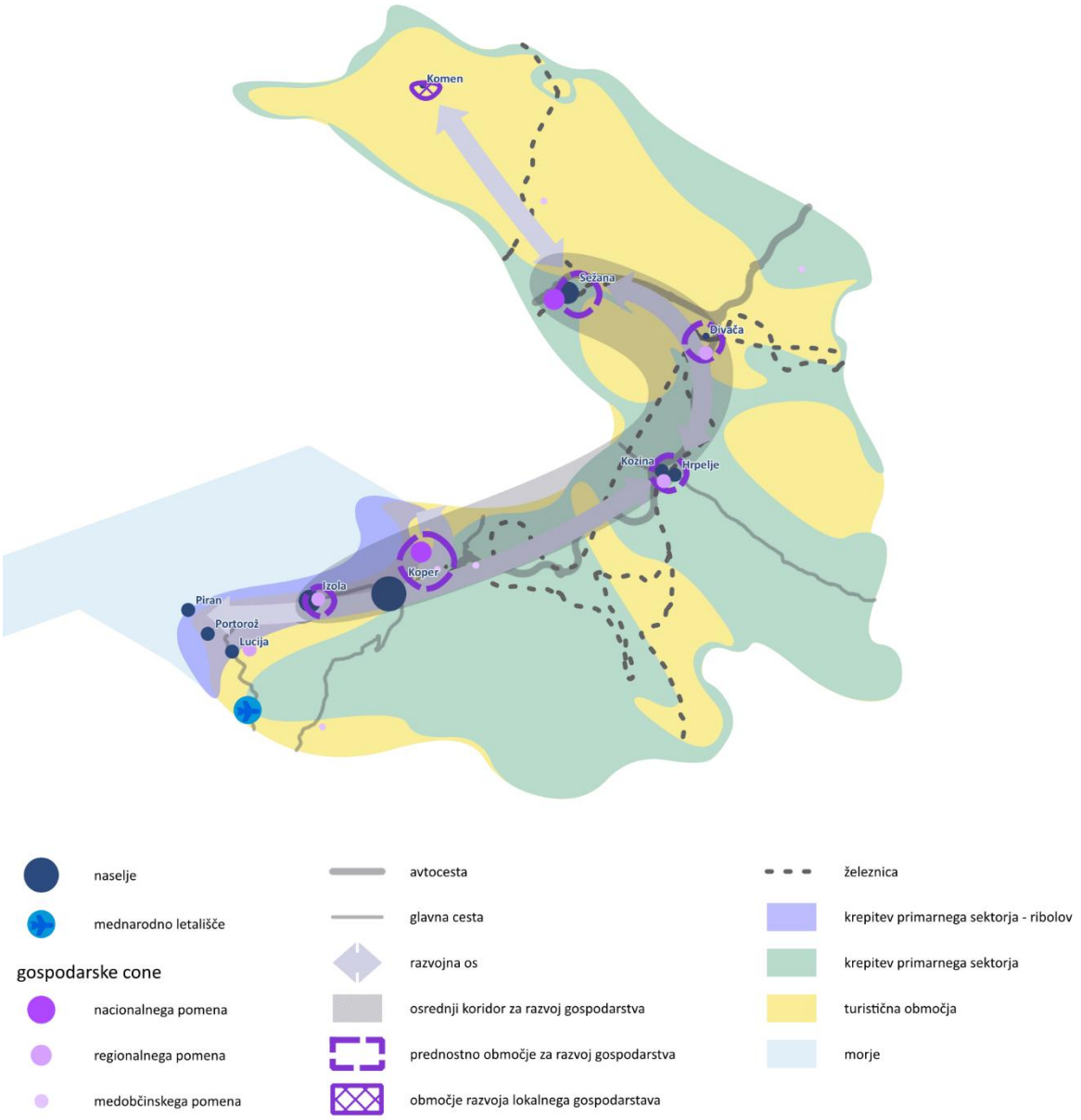
Gospodarske cone se prednostno razvija v središčih z razvito in izobraženo delovno silo, v bližini prometne in energetske infrastrukture ter na način, da so dobro povezane z javnim potniškim prometom z vseh območij v regiji in območij sosednjih regij – pri izbiri se prednostno preverijo možnosti prenove in sanacije opuščenih in razvrednotenih območij. Industrijske, obrtno-industrijske in gospodarske cone na območjih večjih urbanih središč regionalnega pomena se umeščajo z upoštevanjem potreb gospodarstva sosednjih občin. Na ta način se združuje razvojni potencial regije. Izkoristi se lego regije ob mednarodnih koridorjih kot priložnost za razvoj gospodarskih dejavnosti. Logistične cone se prednostno načrtuje na lokacijah z možnostjo dostopa do železniškega omrežja.

Največje koncentracije gospodarskih dejavnosti so v Sežani in Kopru ter Divači, Kozini in Izoli, kar odraža njihovo vlogo regionalnih gospodarskih središč. Koridor, ki povezuje večja regionalna gospodarska središča (zlasti Sežano in Koper) definira območja ob večjih prometnicah in železniški povezavi ter predstavlja potencial za prednosten razvoj logističnih, proizvodnih in skladiščnih dejavnosti. Koper se razvija kot središče modre ekonomije in logistike, Sežana kot središče startupov, čezmejnega sodelovanja in krožnega gospodarstva.

Sistem gospodarskih con regije temelji na povezovanju središč različnih ravni. Večja mestna središča zagotavljajo prostorsko in infrastrukturno podporo večjim gospodarskim sistemom, manjša središča in podeželske občine pa nudijo okolje za manjša podjetja in obrtne dejavnosti, ki ne smejo biti konkurenčna nadomestila strateškim conam, še zlasti ne na področju logistike; prioritetno se uporabljajo obstoječa in funkcionalno razvrednotena zemljišča.

Obstoječe gospodarske cone v večjih središčih – predvsem Koper in Sežana ter Divača, Kozina in

Izola – bodo v prihodnje ohranjale svojo funkcijo ter se nadalje razvijale kot mešana gospodarska območja večjega in manjšega merila. Pomembna usmeritev za ta območja je zlasti reaktivacija zemljišč, racionalna pozidava, prenova s trajnostnimi principi razvoja. Spodbuja se umeščanje širokega nabora dejavnosti in s tem uravnoteženo gospodarsko strukturo.

Slika 3: Prednostna območja za razvoj gospodarstva.

Zaradi svoje obmorske lokacije je gospodarstvo regije že danes usmerjeno v turizem, kar se nadalje razvija zlasti v zalednih delih, kjer velik potencial nudi rekreacijski, kulinarični in agroturizem. Turistične dejavnosti se navezuje na preostale gospodarske dejavnost, zlasti na primarni sektor in se enakomerno porazdeli med obalo (Ankaran – Koper – Izola – Piran – Portorož – Soline) in Krasom z Brkini.

Na območju Sežane se razvijajo in komunalno opremljajo opredeljena gospodarska območja:

južno od železniške infrastrukture - PC Jug/Intermodalni-logistični center Sežana-jug (območja namenjena logistiki, poslovnim dejavnostim, podjetništvu in proizvodnji v velikosti 60 ha); zahodno od mesta – širitev Terminala in PC Sežana JZ (območja namenjena logistiki, poslovnim dejavnostim, podjetništvu in proizvodnji v velikosti 38 ha); ob avtocesti – PC ob AC (območje namenjeno mešanim dejavnostim v velikosti 16 ha) ter PC ob AC I in II (območja namenjena poslovnim dejavnostim, podjetništvu in proizvodnji v velikosti 37 ha); ob kamnolomu Mali Medvejk – IC Mali Medvejk (območje namenjeno proizvodnji v velikosti 13 ha).

Na območju Kopra se razvija Gospodarsko obrtna in razvojna cona Sermin za mešano dejavnost, velikosti 56 hektarjev. Na vzhodu ob cestnem vozlišču se razvijata gospodarski coni Bivje jug in Bivje sever, namenjeni proizvodnji, skupne velikosti 29 hektarjev. Na območju Kopra se na območju obstoječe rabe umesti tehnološki park. Obstoječe mestne gospodarske cone s pomembnim razvojnim potencialom so Cona Ulica 15. maja, Cona Tomos-Hidria, Cona Vina Koper, Cona ob Šmarski, Cona Šalara.

Na območju sonaselja Hrpelje-Kozina se razvija Obrtno-industrijska cona Hrpelje, namenjena proizvodnji.

Na območju Divače se razvija Gospodarska cona Risnik ter manjša gospodarska cona Na vrtači, v naselju Senožeče se vzpostavi nova gospodarska cona. Ob izkazanih razvojnih potrebah so dopustne tudi širitve obstoječih gospodarskih con oziroma vzpostavitev novih gospodarskih površin na prostorsko ustreznih lokacijah.

Na območju Izole se nahaja skupaj okvirno 40 ha površin obstoječe gospodarske cone - gospodarska območja CMI jug, CMI Jug - Živilska, PUP Oprema, Poslovna cona Ikor, Cone mestne industrije, KHM vzhod, Iplas Polimer, IMP Komunala; na vzhodnem delu naselja Izola. Gre za območje znotraj obvoznice, vzhodno od hudournika Morer ter južno od Prešernove ceste. Gospodarsko območje je deloma zapolnjeno in ima možnosti notranjega razvoja.

Na območju Lucije se razvija Obrtna cona Lucija za mešan namen. Obrtna cona je v večjem delu zapolnjena.[3] Na območju nekdanje klavnice v Dragonji se načrtuje preureditev obstoječe poslovne cone ter njeno razširitev ob izgradnji HC Koper – Šmarje - Dragonja.

Za zmanjšanje vplivov na okolje in večjo energetsko učinkovitost se na gospodarskih območjih načrtuje celovita prostorska samozadostnost. Ta temelji na uvajanju obnovljivih virov energije in trajnostnem upravljanju z vodo, vključno z zajemanjem meteornih voda. Učinkovita raba energije se dodatno optimizira z vzpostavitvijo industrijske simbioze, ki prek kaskadne rabe omogoča izkoriščanje odvečne toplote ali hladu ter povezovanje v skupne sisteme ogrevanja in hlajenja.

[3] vir: https://investslovenia.spiritslovenia.eu/poslovnecone (dostop: april 2026)

4.2.4 Večja nakupovalna središča

V razvojni regiji se večja nakupovalna središča (trgovske stavbe z več kot 5.000 m² bruto tlorisne površine) umeščajo izključno v središča policentričnega urbanega sistema prve in druge ravni, torej v mestu Koper oz. znotraj širšega mestnega območja. Večja nakupovalna središča se umeščajo v sklopu intermodalnih vozlišč za potniški promet. Kadar umestitev v intermodalno vozlišče ni mogoča, se nova nakupovalna središča načrtujejo na funkcionalno razvrednotenih območjih v urbanih naseljih oziroma na zemljiščih, ki omogočajo notranji razvoj naselij. Takšna območja predstavljajo priložnost za funkcionalno reorganizacijo in urbano prenovo, s čimer se spodbuja učinkovitejša raba prostora. Večja nakupovalna središča se ne umeščajo v pretežno stanovanjska območja, temveč v območja z mešano rabo, kjer je mogoče vzpostaviti kaskadno rabo energije. Novi trgovski centri se zato umeščajo v gostejše urbano tkivo, ne pa na robove naselij, prav tako pa niso dopustni na območjih večjih kmetijskih kompleksov.

Pri prestrukturiranju obstoječih nakupovalnih območij je treba prednostno zagotavljati dostopnost s trajnostnimi oblikami mobilnosti, uporabljati trajnostne gradbene rešitve ter vzpostavljati povezave z zelenim sistemom naselij. Prestrukturiranje mora potekati skladno z razvojno vizijo širšega mestnega območja. Tako pri načrtovanju novih kot tudi pri prenovi obstoječih nakupovalnih kompleksov je nujno zagotoviti visoko stopnjo samozadostnosti, zlasti z zajemanjem meteornih voda ter vgradnjo naprav za izrabo obnovljivih virov energije.

Zgornja meja skupnih trgovskih površin nakupovalnih središč na prebivalca znaša največ 1,5 m² bruto na prebivalca naselja. Območje mesta Koper dosega najvišjo količino nakupovalnih površin, tako se večja nova nakupovalna središča v okviru RPP ne načrtujejo ali umeščajo v prostor.

Obstoječa nakupovalna središča v regiji so potrebna funkcionalne dopolnitve, saj jim deloma primanjkuje ustrezna dostopnost do javnega potniškega prometa. Posebej problematična so središča na mestnih obrobjih, kjer povezave z javnim prevozom niso dovolj razvite. Tudi obstoječi novejši trgovski centri se soočajo z izzivi, povezanimi s slabšo povezanostjo z javnim transportom, zato je potrebna vzpostavitev novih linij z ustrezno frekvenco, ki bi omogočale enostaven in hiter dostop.

4.2.5 Prednostna območja za razvoj turizma

Obalno-Kraška razvojna regija tradicionalno gradi pomemben del gospodarstva na turizmu. Nadaljnji razvoj turizma se v prednostnih območjih za razvoj turizma usmerja v prenovo in ponovno uporabo obstoječih kapacitet, pri čemer je poudarek na dvigu kakovosti nastanitev, storitev in programov. Hkrati se zmanjšujejo negativni vplivi na okolje (zlasti poraba vode ter nastajanje in ravnanje z odpadki) ter izboljšuje vsebinsko povezana infrastruktura za trajnostno mobilnost, vključno z dostopnostjo destinacij z javnim potniškim prometom. Turistični razvoj mora vključevati prilagajanje na posledice podnebnih sprememb, zlasti na dvig morske gladine, vročinske obremenitve in ekstremne vremenske pojave. Uvede se prostorske in/ali upravljavske mehanizme za uravnavanje kratkotrajnega najema z namenom ohranjanja dostopnosti stanovanj

za lokalno prebivalstvo.

Prednostna območja in razvojne usmeritve turizma

Slovenska Istra je prednostno razvojno območje za različne oblike turizma, med katerimi izstopajo kopališki, kongresni, kulinarični, športni, navtični, igralniški ter zdraviliški turizem in wellness ponudba. Glavni prostorski potencial predstavlja somestje obmorskih urbanih naselij Ankarana, Kopra, Izole in Pirana s Portorožem in Lucijo, ki jih je treba razvijati v funkcionalni povezanosti z zaledjem Slovenske Istre, Krasa in Brkinov. Trajnostno se uporabi priložnosti, ki jih ponujata izjemna naravna in kulturna krajina celotnega območja regije (npr. Štanjel, Hrastovlje, Škocjanske jame, Lipica…).

Razvoj obalnega turizma mora temeljiti na varovanju naravnih virov, omejevanju pozidave obale in ohranjanju javne dostopnosti do morja. Kot prednostna območja za razvoj turizma so v regiji dodatno opredeljena naselja Ankaran, Divača, Hrpelje–Kozina, Komen, Lipica, Štanjel in Sežana.

Razvoj turizma v kraškem in podeželskem zaledju

Kraške občine razvijajo trajnostne turistične produkte, kot so vinski in gastronomski turizem, pohodništvo ter kolesarjenje, in se postopno vključujejo v širšo destinacijo Kras in Brkini.

V Slovenski Istri se turistično razvija tudi podeželsko zaledje v Koprskih brdih z značilnimi vasmi, kot so Padna, Sv. Peter, Nova vas, Krkavče, Koštabona, Marezige, Glem, Lopar ter na Kraškem robu z vasmi Kubed, Črnotičami, Hrastovljami kot nosilci razvoja s kulinaričnim, pohodniškim, kolesarskim in konjeniškim turizmom. S tem se razbremeni obalo in pospeši uravnotežen razvoj turizma tudi v podeželskih delih Istre.

Notranjost kraške planote (Sežana, Divača, Komen, Hrpelje–Kozina) ima skromnejši turistični obisk, zato je poudarek na izletniškem in podeželskem turizmu z manjšimi nastanitvami, kmečkimi turizmi, vinotoči ter urejenimi pohodniškimi in kolesarskimi potmi. Med ključnimi turističnimi točkami so Škocjanske jame, kobilarna Lipica, Štanjel z grajskim kompleksom ter muzeji in tematski parki (npr. Mitski park Rodik v Brkinih), nastajajoči čezmejni Geopark Kras-Carso, jama Vilenica, Krajinski park Beka in Živi muzej Krasa. V občini Komen se na širšem območju mejnega prehoda Gorjansko vzpostavi obširno turistično razvojno območje, v katerem se razvija turizem in z njim združljive dejavnosti, tudi v navezavi z zamejskim krasom in kopališči v Križu, Nabrežini, Sesljanu, Devinu in onstran Tržiča (Marina Julija). Divačo se opredeli kot trajnostno turistično vstopno središče Krasa in vrata Unesco Parka Škocjanske jame.

Brkini in Čičarija se usmerjajo v ekoturizem, gastronomski turizem ter trajnostne oblike rekreacije (pohodništvo, lov) v povezavi z lokalno ponudbo.

Strateška izhodišča in ključni izzivi

Razvoj turizma se usklajuje z izhodišči strateških razvojnih dokumentov s področja turizma. Med ključnimi izzivi regije so sezonskost in kratka povprečna doba bivanja turistov, koncentracija turističnih dejavnosti na obali, pomanjkljiva prometna, športna in prireditvena infrastruktura, nezadostno število usposobljenih kadrov ter negativni vplivi na okolje. Cilj je oblikovati privlačno

celoletno turistično ponudbo, ki podpira celosten in trajnosten razvoj. Spodbuja se razvoj celoletnega turizma z razvojem kulturnih, športnih, kongresnih in wellness programov izven glavne sezone.

Z namenom preprečevanja zasičenosti oziroma prezasedenosti istrskih občin se vzpostavi sisteme za upravljanje obiskovalcev, ki vključujejo digitalna orodja, usmerjanje tokov in razpršitev obiskovalcev.

Namesto razvoja novih območij se turizem prostorsko osredotoči na območja, kjer je že zagotovljena ključna turistična infrastruktura v regiji na podlagi opredelitve turističnih destinacij v Strategiji turizma.

Prostorske usmeritve za uravnotežen in trajnosten razvoj turizma

Za nadaljnji razvoj turizma je ključno, da se prostorsko načrtovanje usmeri v uravnotežen, kakovosten in krajinsko občutljiv razvoj. V ospredju so naslednje usmeritve:

1. Uravnotežena razpršitev turistične ponudbe

Spodbuja se razvoj turističnih vsebin tudi izven obale – v zaledju Istre, na Krasu ter v Brkinih – z namenom razbremenitve obalnih središč in bolj enakomerne porazdelitve obiskovalcev. Načrtuje se policentrična mreža turističnih središč, kjer se ob obstoječih obalnih mestih okrepi tudi manjša kraška in istrska naselja (npr. Štanjel, Lokev, Padna) z ustrezno infrastrukturo za obiskovalce. Pomembna je dobra povezanost z javnim prevozom ter kolesarskimi in pešpotmi.

2. Dvig kakovosti in trajnosti turističnih ureditev

Razvoj turizma, še zlasti v istrskih občinah, ki se soočajo s prenasičenostjo, naj temelji na modelu trajnostnega, butičnega in visoko kakovostnega turizma, ki zmanjšuje prostorske obremenitve in povečuje dodano vrednost na obiskovalca.

Novi projekti in prenove sledijo načelom trajnostnega oblikovanja, z arhitekturno umeščenostjo v prostor (upoštevanje kraške, mediteranske in brkinske identitete), zmanjševanjem prostorskega odtisa (prednost prenovi pred novogradnjo) ter visokimi okoljskimi standardi (energetska učinkovitost, upravljanje voda in odpadkov). Namesto množične pozidave se podpira butičen razvoj (manjše nastanitvene enote v historičnih objektih ali ambientalno oblikovanih kompleksih), ki ohranja značaj prostora ter izboljšuje kakovost bivanja obiskovalcev in prebivalcev.

3. Ohranjanje naravnih in kulturnih vrednot

Prostorski razvoj turizma naj temelji na varovanju narave in dediščine kot neobnovljivih virov. Varovana območja (krajinski parki, Natura 2000, kulturni spomeniki) se varuje pred prekomerno pozidavo in obremenitvami, turistične dejavnosti pa se usmerja v doživljajsko interpretacijo in izobraževanje. Za turistično-rekreacijsko rabo voda se prednostno izrabijo območja z možnostjo ureditev brez spreminjanja morfoloških značilnosti voda in pod pogojem ohranjanja vodnega ekosistema in obvodne krajine.

Posebna pozornost se nameni obalnemu pasu. Zagotavlja se odprtost in javni dostop do morja, posegi v priobalnem pasu in na priobalnih zemljiščih pa so omejeni na tiste, ki so nujno vezani na morje in nimajo ustreznih alternativ. Funkcionalno razvrednotena območja obale se prednostno sanira v zelene in rekreacijske površine, kjer je to možno, prilagojeno predvidenemu dvigu gladine morja. Ohranjena istrska kulturna krajina in kraška arhitektura se aktivno vključujeta v razvojne projekte (npr. prenove domačij in kmetij) kot del ohranjanja kulturne dediščine.

Spodbuja se razvoj modrega turizma, ki povezuje navtiko, ribištvo, pomorsko dediščino in trajnostne morske dejavnosti. Razvoj navtičnega turizma temelji na trajnostnih rešitvah in podporni infrastrukturi, ki zmanjšuje vplive na okolje.

4. Krepitev lokalne identitete

Spodbuja se razvoj turizma, ki temelji na lokalni identiteti, zlasti ribiški, pomorski in kulinarični dediščini, tradiciji kamnoseštva na Krasu, proizvodnji kraškega pršuta. Spodbuja se integracijo turizma in kmetijstva skozi razvoj agroturizma, vinskih, sadjarskih in oljčnih poti ter lokalnih gastronomskih produktov.

5. Zmanjševanje negativnih okoljskih učinkov

Pri načrtovanju nove in pri prenovi obstoječe turistične infrastrukture je nujno zagotoviti visoko stopnjo samozadostnosti, zlasti z načrtnim vključevanjem tehnologij za izrabo lokalno razpoložljivih obnovljivih virov energije (kot so fotonapetostni sistemi, toplotne črpalke in solarni kolektorji) ter z uvedbo sistemov za krožno ravnanje z vodo, ki vključujejo napredno zajemanje, hrambo in ponovno uporabo meteornih ter sivih vod za sanitarne in vzdrževalne namene.

Prenova kulturne dediščine za turistično rabo

Prenova zaščitenih območij kulturne dediščine in spomenikov kulturne dediščine se usmerja v ohranjanje identitete prostora ter prilagojeno, kulturnovarstveno skladno vključevanje v turistično ponudbo. Posegi se izvajajo predvsem kot sanacije in revitalizacije obstoječih objektov ob upoštevanju varstvenih režimov, tradicionalnih materialov in oblikovanja, s poudarkom na javni dostopnosti in interpretaciji dediščine, ter kot celovita prenova zaščitenih krajevnih jeder. Turistična raba se prednostno razvija v obliki ne množičnih nastanitev, kulturnih vsebin, interpretacijskih točk, muzejev, prireditev in doživljajskih programov, pri čemer se zagotavlja omejevanje obremenitev ter varovanje kulturnih in krajinskih vrednot.

Omrežja poti in podpora obiskovalcem

Na območju celotne regije se urejajo in povezujejo kolesarske ter pohodniške poti v celovite, povezane mreže. Na ustreznih lokacijah se umeščajo interpretacijski centri in vozlišča z informacijami, družabnimi prostori ter podporno infrastrukturo za obiskovalce.

Dostopnost destinacij in trajnostna mobilnost (»zadnji kilometer«)

Za zmanjšanje prometnih obremenitev in izboljšanje izkušnje obiskovalcev se razvoj turizma usmerja v krepitev trajnostne mobilnosti ter dostopnosti turističnih točk z javnim potniškim prometom. Poseben poudarek je na vzpostavitvi učinkovitih rešitev za »zadnji kilometer«, ki omogočajo enostaven prehod iz javnega prevoza do ključnih turističnih atrakcij, nastanitvenih območij in obalnega pasu. Pri tem se spodbuja razvoj kombiniranih oblik mobilnosti (npr. javni prevoz, kolesarske povezave, peš dostopi, mikromobilnost) ter povezovanje obalnih in zalednih območij v enotno, dostopno turistično mrežo. Priobalna in kraška območja se naveže tudi na čezmejni javni potniški promet (npr. primestni promet mesta Trst). Dodatno se izboljšuje informiranje obiskovalcev (usmerjevalna signalizacija, digitalne informacije o povezavah in voznih redih) ter urejajo mobilnostna vozlišča z ustrezno podporno infrastrukturo (parkirni sistemi na robu območij, P+R, postajališča in izposoja koles).

4.2.6 Prednostna območja za razvoj kmetijstva

Kmetijska zemljišča so ključni naravni vir za kmetijstvo in pridelavo hrane. Kmetijska zemljišča, ki so zaradi svojih naravnih danosti za pridelavo, obsega in zaokroženosti strateškega pomena za državo - Uredba o območjih za kmetijstvo in pridelavo hrane, ki so strateškega pomena za Republiko Slovenijo (Uradni list RS, št. 71/2016), se prednostno ohranjajo in uporabljajo po trajnostnih načelih kmetovanja.

Geografsko gledano se območje po naravnih značilnostih in usmerjenosti kmetijske pridelave deli na dve večji območji, in sicer: Slovenska Istra ter skupno območje Krasa in Brkinov.

Območje Krasa in Brkinov je geografsko gledano sestavljeno iz pokrajin Kras, Vrhe, Senožeško podolje, Vremska dolina z Vremščico, Brkini, Matarsko podolje in Čičarija, ki ležijo v jugozahodnem delu submediteranske Slovenije. Z izjemo Brkinov, ki so flišno hribovje, je površje tipično kraško – vrtačasti ravnik z vmesnimi bolj ravnimi deli, suhe doline – doli, brezna, kraške jame, večje vzpetine in verige hribov.

Slovenska Istra obsega obalni pas z značilno ravnico, dolinami in podolgovatimi griči; ter Koprska brda, zanj so značilni številni visoki griči in ozke doline, ravnega sveta pa je razmeroma malo. Slovenska Istra (brez kraškega dela) ima obalno zmerno sredozemsko podnebje – imenovano tudi podnebje oljke, kraški del Slovenske Istre in najvišji predeli flišnega gričevja pa zaledno zmerno sredozemsko podnebje.

V krajini je kmetijstvo skupaj z gozdarstvom prevladujoča dejavnost, ki ima veliko vlogo pri prepoznavnosti, biotski pestrosti in krajinski podobi območja. Za večino območij v regiji je sicer značilen nadpovprečen odstotek zemljišč v dejanski kmetijski rabi glede na slovensko povprečje, vendar pa je zaznati intenzivno zmanjševanje travniških površin in povečanje v kategorijah ostale kmetijske površine, ki nakazujejo na zaraščanje, opuščanje dejavnosti in pozidavo. Zaraščanje se pojavlja predvsem v zaledju na severnem in vzhodnem delu regije. V južnem priobalnem delu regije pa nastaja izguba kmetijskih zemljišč zaradi pozidave.

Na celotnem območju regije se spodbuja pridelava kvalitetne in sonaravno pridelane hrane ter

ohranjanje mozaičnega krajinskega prepleta, zlasti v podeželskem zaledju. Za zagotavljanje prehranske varnosti je potrebno uveljaviti ukrepe za preprečevanje zaraščanja kmetijskih zemljišč in za ohranitev strukture tradicionalnih kmetijskih kulturnih krajin, predvsem pa obdelanosti kmetijskih zemljišč, ki so pomembni in prepoznavni za območje (trasirana pobočja, njive v vrtačah in dolih, pašniki, vinogradniška in sadjarska območja ipd.). Posebna pozornost je namenjena pomembnim območjem za kmetijstvo in pridelavo hrane – Slovenska Istra, Brkini in večji del Krasa, ki so strateškega pomena za Republiko Slovenijo na katerih se ohranjajo tradicionalni kmetijski vzorci. Neavtohtone kulture s specifičnimi ureditvami, ki spreminjajo podobo krajine, se ne uvajajo.

Kmetijska dejavnost se bo zaradi odvisnosti od klimatskih sprememb in trga prilagajala naravnim razmeram in hkrati razvijala nove vzdržne oblike pridelovanja hrane. Zaradi zagotavljanja konkurenčnosti kmetijstva kot gospodarske dejavnosti se bodo predvidoma izvajale strukturne spremembe, v okviru katerih se bodo spremenila razmerja med posameznimi kmetijskimi panogami v regiji, med katerimi pa bodo še naprej prevladovali poljedelstvo, oljkarstvo, živinoreja, sadjarstvo, vinogradništvo.

Na okoljsko občutljivih območjih – varovana območja naravne in kulturne dediščine, erozijsko problematična, ožja vodovarstvena območja ter v neposredni bližini naselij se spodbuja trajnostne načine kmetovanja in izvajanja kmetijsko-okoljskih ukrepov.

S ciljem zagotavljanja stabilnejše in kvalitetnejše pridelave se vzpostavi Državni namakalni sistem Ankaranska bonifika. Z ustreznimi ukrepi se prepreči nadaljnje vdore morske vode v namakalni sistem in na kmetijska zemljišča ter sanira že nastalo škodo.

Vzpostavitev novih namakalnih sistemov mora vključevati presojo kumulativnih odvzemov na ravni celotnega povodja, ne le na ravni posameznega odvzema, ter dokazati, da sistem ne bo povzročil poslabšanja ekološkega stanja površinskih voda; treba je preveriti vplive na količinsko stanje podzemnih voda; treba je preveriti tudi kumulativne vplive odvzemov vode na javno oskrbo s pitno vodo in dolgoročno razpoložljivost vodnih virov glede na pričakovane podnebne spremembe; izbrane je potrebno tehnologije namakanja, ki bodo zagotavljale doseganje dobrega količinskega, ekološkega in kemijskega stanja voda ter preprečevale poslabšanje stanja voda, evtrofikacijo ter onesnaževanje površinskih in podzemnih voda.

Kmetijske panoge - območja za prednostni razvoj

V Slovenski Istri prevladuje med kmetijskimi panogami rastlinska pridelava v trajnih nasadih s poudarkom na vinogradništvu, oljkarstvu in sadjarstvu. Vinogradništvo predstavlja tudi osnovno kmetijsko panogo na celotnem območju regije z izjemo brkinskega dela. Prisotna je tudi živinoreja in v manjšem obsegu tudi poljedelstvo. V priobalnem pasu v zaledju mest na ravnicah, v dolinah in v nizkem gričevju se za oskrbo mest spodbuja gojenje intenzivnih kultur – vrtnarstvo, sadjarstvo, cvetličarstvo, vinogradništvo in oljkarstvo, na prostem ali v rastlinjakih s koriščenjem razpoložljivih virov za namakanje. Merila, kriterije, omejitve pri načrtovanju novih sklenjenih območij rastlinjakov se opredeli s krajinsko zasnovo.

Na Krasu in v Brkinih je tradicionalna kmetijska panoga, ki vzdržuje večino kulturne krajine,

živinoreja, predvsem reja drobnice, govedoreja, konjereja in prašičereja. V zadnjem obdobju panoga zaradi različnih vzrokov nazaduje, kar se odraža tudi v zaraščanju kmetijskih zemljišč in vse večji požarni ogroženosti. Pomembni panoga sta tudi vinogradništvo in sadjarstvo, s tem, da je na Krasu zastopano vinogradništvo, v Brkinih pa sadjarstvo. Kmetijskih zemljišč za poljedelstvo je malo, ker so tla na Krasu skalnata in plitva, vendar so določeni pridelki zaradi klimatskih razmer značilni izključno za Kras, kar predstavlja primerjalno prednost. Po rodovitnosti izstopa Vremska dolina.

V regiji se za prilagoditev kmetijskih kultur na podnebne spremembe, ob gospodarski upravičenosti, preveri nabor odpornih vrst na težje vremenske pogoje - višje temperature in daljša obdobja suše.

Vinogradništvo in oljkarstvo

Severni del regije spada v vinorodni okoliš Kras, južni del pa v vinorodni okoliš Slovenska Istra. Vinorodni okoliš Kras obsega 560 ha vinogradov. Značilno vino z geografsko označbo je teran pridelan iz sorte refošk, ki raste na kraški rdeči apnenčasti zemlji (terra rossa). Vinorodni okoliš Slovenska Istra obsega 1.850 ha vinogradov. S pretežno flišnatimi tlemi je najtoplejši slovenski vinorodni okoliš, značilni sorti sta malvazija in refošk.

Na Krasu se spodbuja prilagajanje na podnebne spremembe – sistemi za namakanje in oroševanje, ohranjanje in ponovno uvajanje tradicionalnih sort grozdja ter tradicionalni načini pridelave, ki se pri gojitvenih oblikah naslanja na ekološko pridelavo.

V priobalnem zaledju se varuje kmetijska zemljišča največje ustreznosti za trajne nasade v nizkem gričevnatem pasu agrarne krajine vinogradov in oljčnikov z ohranjanjem obstoječih ter možno vzpostavitvijo intenzivnejših trajnih nasadov. Omogoči se izvedbo agrooperacij ob upoštevanju usmeritev glede ohranjanja biotske in krajinske pestrosti.

Pašna živinoreja

Območja varovanja kmetijskih zemljišč slabše kakovosti (travišča, travniki in pašniki) se prednostno vzdržuje in ohranja zaradi biotske raznovrstnosti, ekološkega in rekreacijskega potenciala. Območja travišč predvsem na kraških območjih (Podgorski Kras, Kraški rob, deli matičnega Krasa) se opuščajo in posledično zaraščajo. Zato se spodbuja pašništvo in pašno košno živinorejo (drobnica in ekstenzivna reja govedi). Za potrebe razvoja pašništva se omogoči umeščanje potrebnih kmetijskih objektov (tudi na kmetijskih zemljiščih) in se pospeši opremljanje z ustrezno infrastrukturo.

Ribolov, ribogojstvo in marikultura

V morju in na obalnem pasu se izvaja ribištvo, na celinskih vodah pa tudi ribogojstvo in ribolov. Na vodnih in priobalnih zemljiščih celinskih voda se lahko izvajajo in urejajo ureditve ribištva in ribogojstva, na vodnih in priobalnih zemljiščih morja pa ureditve ribištva in marikulture.

Čebelarstvo

Na celotnem območju regije se spodbuja razvoj čebelarstva kot kmetijske, gospodarske in turistične panoge. Čebele s svojim delovanjem zelo pozitivno vplivajo na celoten ekosistem, ohranjanje biotske raznovrstnosti v naravi, nepogrešljive pa so tudi v kmetijstvu in prehrambeni industriji, saj poskrbijo za oprašitev 80 % rastlin. Vzpostavi se zaščita in upravljanje travnatih habitatov z medonosnimi rastlinami ter košnja ob pravem času.

Sadjarstvo

V obalno-kraški regiji površina intenzivnih sadovnjakov znaša 213 ha, kar predstavlja 4,9 % slovenski delež. Delež sadovnjakov z urejenim namakanjem znaša 39%.

V regiji predstavlja sadjarstvo pomemben, vendar premalo izkoriščen razvojni potencial, zlasti gojenje vrst, prilagojenih sušnim razmeram in višjim temperaturam, kot so denimo figa, granatno jabolko, nekateri citrusi.

Na območjih, ki so poznana po sadjarstvu, npr. Brkinski sadni okoliš, se ohranjajo sadovnjaki in spodbuja sadjarska dejavnost. Pomembna je tudi dejavnost predelave sadja. Ohranjanje travniških sadovnjakov je pomembno tudi z vidika ohranjanja naravnih habitatov. Na Tatrah se bo vzpostavil Učno predelovalni center za predelavo sadja v Brkinih.

4.2.7 Prednostna območja za razvoj gozdarstva

Gozdovi zasedajo največji delež skupne površine Slovenije, saj prekrivajo 58 % njenega površja – v obravnavani regiji 57% ali 59.028 ha, in dajejo slovenskim pokrajinam značilno podobo. Območna enota Zavoda za gozdove Slovenije v Sežani načrtuje in upravlja površine gozdov in načrtuje vse dejavnosti na celotni površini regije. Gozd je kompleksen ekosistem, ki ima velik vpliv na okolje. V Sloveniji z gozdovi gospodarimo po načelih trajnosti, sonaravnosti in večnamenskosti. Trajnostno gospodarjenje z gozdovi zagotavlja ohranjanje gozdov in hkrati trajnost njegove večnamenske rabe. Sonaravno gospodarjenje z gozdom temelji na načrtnem gospodarjenju z gozdom, prilagojenim gozdnim rastiščem, sestojnim razmeram in vlogam gozda ob hkratnem upoštevanju naravnih procesov in struktur, značilnih za naravne gozdne ekosisteme.

V regiji se nahajajo štirje gozdni rezervati na skupni površini 157,6 ha. Gre za rezervate Volnik, Plešivski gozd, Kojnik in Krkavška komunela. Skupna površina varovalnih gozdov v regiji znaša 1.372 ha, večina jih je na strmih in prepadnih kraških robovih.

Gozd ima pomembno varovalno vlogo na območju Krasa in Brkinov. Gozd na Krasu je požarno ogrožen zaradi suhe submediteranske klime in pogozdovanja s tujerodnim črnim borom v 19. stoletju. Ta se je kasneje nenadzorovano širil in oblikoval gozdne sestoje, ki niso odporni na požare. Na teh območjih se z upravljanjem gozdov zmanjšujejo gozdne površine, še posebej na območjih zaraščanja, v bližini naselij in pomembne infrastrukture. Zaraščanje se zaustavi tudi s čiščenjem površin, obnavljanjem suhozidov ter spodbujanjem kmetijstva, predvsem pašne živinoreje s poudarkom na avtohtono drobnico.

Vzhod slovenske Istre je po gozdatosti podobno Krasu, saj je delež gozda večji od deleža kmetijskih površin, vse več pa je tudi kmetijskih površin, ki se zaraščajo. Tudi za ta del je značilna velika požarna ogroženost. Gozdove se ščiti pred požarom tudi z vzdrževanje gozdne infrastrukture – gozdnih cest, odpiranje gozdov s potmi za rekreacijo, ohranjanje in spodbujanje oblike travniškega gozda, ki je kombinacija pašnika z večjimi drevesi, omogočati pašo v gozdu na območjih zaraščajoče se gmajne in dosledno izvajanje ustreznih protipožarnih ukrepov na območjih velike požarne ogroženosti.

V krajini se zagotovi trajno prisotnost gozda na območjih s poudarjeno varovalno, ekološko in socialno funkcijo in gozdove, ki so pomembni za krajinsko sliko krajine ter gozdove, ki opravljajo pomembno selitveno vlogo za divjad. Na območjih pretežne kmetijske rabe se ohranja mejice, grmovne in drevesne gruče ter posamezna drevesa.

Gozdovi na splošno v regiji nimajo pomembne gospodarske funkcije, kar zlasti velja za ožji obalni pas, v katerem je nekaj gozdov s posebnim namenom in še več varovalnih gozdov. Izjema so Brkini, kjer je količina lesnih sortimentov večja. Večina gozdov tu spada med gozdove z vsestransko poudarjenim varovalnim značajem. Izjemnega pomena so zeleni pasovi na klifnih robovih, ki varujejo klif pred pospešeno erozijo.

Les iz gozdov je neizkoriščen kot surovina za industrijo in vir energije. Od 330.000 m3 razpoložljivega lesa za posek na leto na celotni površini ZGS, OE Sežana, znaša proizvodnja v območju okrog 100.000 m3 letno. Spodbuja se večja sečnja gozdov. Pri umeščanju obratov za predelavo lesa se upošteva lesni potencial, možnost uporabe razvrednotenih in načetih območij, ureditev transportnih poti z možnostjo navezovanja na logistične točke ter vplive dejavnosti na okolje.

V gozdnogospodarskih načrtih se določijo območja s posebnim namenom, območja sanacijske zasaditve na območju degradacij in industrijskih con ter povečevanje deleža avtohtonih listavcev na račun črnega bora.

4.2.8 Usmeritve za trajnostno rabo in varstvo voda

Upravljanje z vodami in vodnimi viri poteka celovito in celostno, kar pomeni, da se vode in obvodni prostor usklajeno ter trajnostno uporabljajo za različne namene in dejavnosti ob hkratnem zagotavljanju njihovega varstva.

Vodne vire se uporablja za oskrbne, gospodarske, kmetijske ter turistično-rekreacijske namene, pri čemer se upošteva njihov hidrološki značaj, vodnatost in druge lastnosti za trajno zagotavljanje stabilnega in kakovostnega kemijskega, ekološkega stanja ter krajinskega in ekološkega pomena. Urejanje vodotokov naj bo celovito pretehtano, naj upošteva naravno dinamiko porečij in naj se izvaja s sonaravnimi ukrepi.

V istrskem delu regije so pomembni rečni sistemi Rižane, Osapske Reke, Badaševice in Dragonje s pritoki, Strunjanski potok, območje Škocjanskega zatoka in morje.

Ena izmed temeljnih značilnost kraškega dela regije je odsotnost voda na površini. Manjši vodotoki se pojavljajo v robnih območjih, npr. v Brkinih. Za Divaški Kras je značilna največja slovenska ponikalnica – reka Reka.

V regiji ni zagotovljenega dolgoročnega strateškega vodnega vira za oskrbo prebivalstva s pitno vodo, kakor tudi ne rezervnega vodnega vira. Istrski del regije se posebno v sušnih obdobjih, ki sovpadajo s turistično sezono, sooča s pomanjkanjem pitne vode. Kraški vodovod Sežana in vodovod v občini Ilirska Bistrica dolgoročno razpolagata z zadostnimi količinami vode, izrazito vodo-deficitaren pa je Rižanski vodovod Koper. Uresničuje se medregijski dogovor o delitvi vodnih virov in izvedbi načrtovanih ukrepov.

Za zagotavljanje ustrezne oskrbe s pitno vodo se varuje vse obstoječe in potencialno pomembne vodne vire ter spodbuja varčno in smotrno rabo pitne vode.

Kraški del regije leži pretežno na razpoklinskih in kraških vodonosnikih z veliko izdatnostjo in veliko ranljivostjo, ki je posledica dobre prepustnosti zakraselih kamnin in majhne samočistilne sposobnosti. Nevarnost za onesnaženje podzemnih voda predstavlja med drugim tudi slabše urejen način odvajanja in čiščenja odpadnih voda, zato je za ohranjanje voda nujna izgradnja kanalizacijskih sistemov in čistilnih naprav. Vse obstoječe vodne vire je treba varovati pred onesnaženjem. Dejavnosti je treba v skladu s sprejetimi načrti v največji možni meri usmerjati izven območij virov pitne vode, oziroma njihovo izvajanje prilagoditi tako, da ne bodo predstavljale nevarnosti za onesnaževanje voda. Glavni vodni vir na Krasu je Brestovica (Klariči).

V regiji je več vodovarstvenih območij, zavarovanih z občinskimi odloki, ter eno obsežno vodovarstveno območje, zavarovano z državno uredbo na državni ravni je nujen sprejem uredbe (ali uredb) o vodovarstvenih območjih, ki bo zagotovila ustrezno zaščito vodnih virov.

Glavni vodotoki in območja v regiji, kjer se načrtujejo ali izvajajo ukrepi renaturacije, revitalizacije ter izboljšanja hidromorfološke prehodnosti, so Rižana, Dragonja (s potoki v njeni bilanci), Badaševica ter manjši melioracijski jarki in obalne hudourniške struge v zaledju Kopra, Izole in Ankarana.

4.2.9 Prednostna območja za pridobivanje mineralnih surovin

V Obalni-Kraški razvojni regiji se spodbuja trajnostna raba mineralnih surovin ob upoštevanju okoljskih, gospodarskih in družbenih vidikov ter uporabi sekundarnih in recikliranih virov. Pridobivanje se optimizira, nelegalni in manjši kopi se zapirajo, prednostno pa se sanirajo območja z negativnim vplivom na okolje, bivalno kakovost ali kulturno-krajinsko prepoznavnost. Sanacija poteka glede na značilnosti območja, hkrati pa se na regionalni ravni varujejo viri za prihodnje generacije. Dopušča se izkoriščanje nahajališč naravnega kamna zaradi ohranjanja in razvoja tradicionalnih oblik kamnoseštva in stavbarstva v povezavi z ohranjanjem stavbne dediščine Krasa. Poseben poudarek se nameni razvoju celotne verige obdelave kamna – od trajnostnega

pridobivanja, razvoja naprednih materialov in industrijskih rešitev do arhitekture, konservatorstva, oblikovanja ter kulturnih in kreativnih industrij.

Potencialno zanimivi minerali viri so predvsem zgornji kredni apnenci, znotraj katerih izstopajo trije ekonomsko pomembni horizonti: Repenski apnenec, Koprivški apnenec in Lipiški apnenec, ki se med posameznimi nahajališči nekoliko razlikujejo. Za pridobivanje tehničnega apnenca so posebej zanimivi tudi alveolinsko-numulitni apnenci, kjer prevladujejo aktivne površinske plasti. Poleg krednih apnencev so z vidika pridobivanja naravnega kamna zanimive tudi flišne plasti, zlasti tam, kjer debelina peščenjaka presega 0,5 m in so plasti relativno kompaktne.

V regiji je tudi pridobivalni prostor morske soli, in sicer Sečoveljske in Strunjanske soline, ki so po podatkih Geološkega zavoda Slovenije označene kot območja pridobivanja mineralnih surovin – soli. Prostorska problematika solin je povezana z dejstvom, da se v njih prepletajo raba tal (pridelava soli), zahteve za ohranjanje narave ter interesi za razvoj turizma in prostočasnih dejavnosti. Proizvodnja soli se ohranja kot tradicionalna dejavnost v sklopu krajinskih parkov Strunjan in Sečoveljske soline ter temelji na tradicionalnem postopku ročnega pobiranja soli na solnih parcelah.

V regiji je evidentiranih 89 nahajališč mineralnih surovin, kar izkazuje bogat naravni potencial, pomemben za gospodarstvo, prostorsko načrtovanje in trajnostno rabo. Med njimi je 15 perspektivnih nahajališč, ki imajo podeljeno rudarsko pravico oziroma koncesijo. Pridobiva se predvsem naravni kamen – apnenec ter morska sol.

Največ nahajališč s podeljeno koncesijo[4] se nahaja v občini Sežana, in sicer: Kopriva 2, Lesično 2, Doline – Repen, Mali Medvejk 2, Lipica II-sever, Lipica II-širitev ter Debela Griža pri Povirju in Debela Griža pri Povirju- širitev. V teh nahajališčih se pridobiva naravni kamen – apnenec, razen v nahajališču Mali Medvejk, kjer se pridobiva tehnični kamen-apnenec. Poudarjen pomen rudarstva, kot gospodarske panoge v občini imata predvsem lokaciji Mali Medvejk in Lipica. V občini Komen je eno perspektivno nahajališče s podeljeno rudarsko koncesijo, in sicer nahajališče Štanjel, kjer se pridobiva tehnični kamen – dolomit. V občini Divača, pri naselju Laže, pa se nahajata dve večji območji nadzemnega pridobivalnega prostora tehničnega kamna – apnenca, s podeljeno koncesijo, in sicer kamnolom Laže ter kamnolom Razdrto.

Po grobi oceni je na območju Obalno-Kraške regije na voljo še približno 16.400.000 m^3 raščene kamnine, ki jih je mogoče po potrebi aktivirati, glede na ocenjena perspektivna nahajališča novih lokacij.

Na območju Obalno-Kraške razvojne regije je 69 nahajališč, ki so opuščena, neaktivna ali neprimerna za nadaljnje izkoriščanje. Neperspektivna in za izkoriščanje neprimerna nahajališča se sanira. Kope se, bodisi prepusti naravni sukcesiji (renaturacija, povrnitev v naravno stanje), bodisi

[4] Navedba o stanju koncesij za pridobivanje mineralnih surovin se nanaša na stanje konec leta 2025 (vir podatkov je Zbirka rudarskih podatkov, Ministrstvo za okolje in prostor).

se jih, če je to prostorsko in okoljsko sprejemljivo, prestrukturira skladno s potrebami za razvoj poselitve (gospodarstvo, družbene in centralne dejavnosti, turizem in rekreacija, bivanje, obnovljivi viri energije).

Predvidi se ponovno oživitev nahajališč Koprivskega apnenca (kamnolomi med Hruševico in Koprivo, in širše, v območju trikotnika med Gabrovico, Pliskovico in Kobjeglavo) in rdečega kamna (sige ali breče) Samatorško-Brske formacije na območju ob zahodni meji občine Komen. Za potrebe obnove stavbne dediščine se dopušča odpiranje manjših eksperimentalnih kopov lokalne kamnine in skrilastih kamnin Komenske in Mavhinjske formacije.

Mineralni viri regije so pomemben naravni potencial, ki ga je treba trajnostno upravljati. Raziskovanje in izkoriščanje potekata na podlagi Zakona o rudarstvu, nova območja pa se določijo šele po pretehtanju smotrnosti in sprejetju OPPN.

Tabela 2: Pregledna tabela nahajališč mineralnih surovin v Obalno-Kraški razvojni regiji.

		Skupaj nahajališč		
Občina	**Skupno število nahajališč**	**perspektivna**	**z omejenimi možnostmi**	**neperspektivna**
Ankaran	0	0	0	0
Divača	16	2	2	12
Hrpelje - Kozina	9	0		9
Izola	2	0	0	2
Komen	11	1	1	9
Piran	2	2	0	0
Sežana	26	8		18
Koper	23	2	2	19
SKUPNO	**89**	**15**	**5**	**69**

4.3 Zasnova omrežja gospodarske javne infrastrukture

4.3.1 Prometna infrastruktura

Obalno-Kraška regija je zaradi svoje geografske lege in gospodarskih dejavnosti (predvsem pristanišča za mednarodni promet Koper in turizma) izpostavljena močnim prometnim tokovom. Čez regijo poteka tudi Baltsko-jadranski tovorni koridor (RFC5). Ogrodje prometne infrastrukture tvorijo cestno omrežje, železniško omrežje, pristanišče za mednarodni promet Koper in letališče v Sečovljah.

Območje je zelo odvisno od osebnega avtomobila. Stopnja motorizacije je med najvišjimi v državi. Anketa iz leta 2016 kaže, da prebivalci v regiji večino vsakodnevnih poti opravijo z avtomobilom (77 %), precej zastopano je tudi pešačenje (17 % opravljenih poti), kolesarjenje in javni potniški promet pa sta precej manj pomembna (2,8 % javni promet, 2,4 % kolo). Železniški promet je praktično zanemarljiv (0,5 % voženj).

Prevladujoča raba osebnega avtomobila povzroča veliko neposredno in posredno porabo prostora ter ekološke, ekonomske in socialne težave. Težavam so v pretežni meri podvržena tudi območja ob obalnem pasu in središča najbolj urbaniziranih območij.

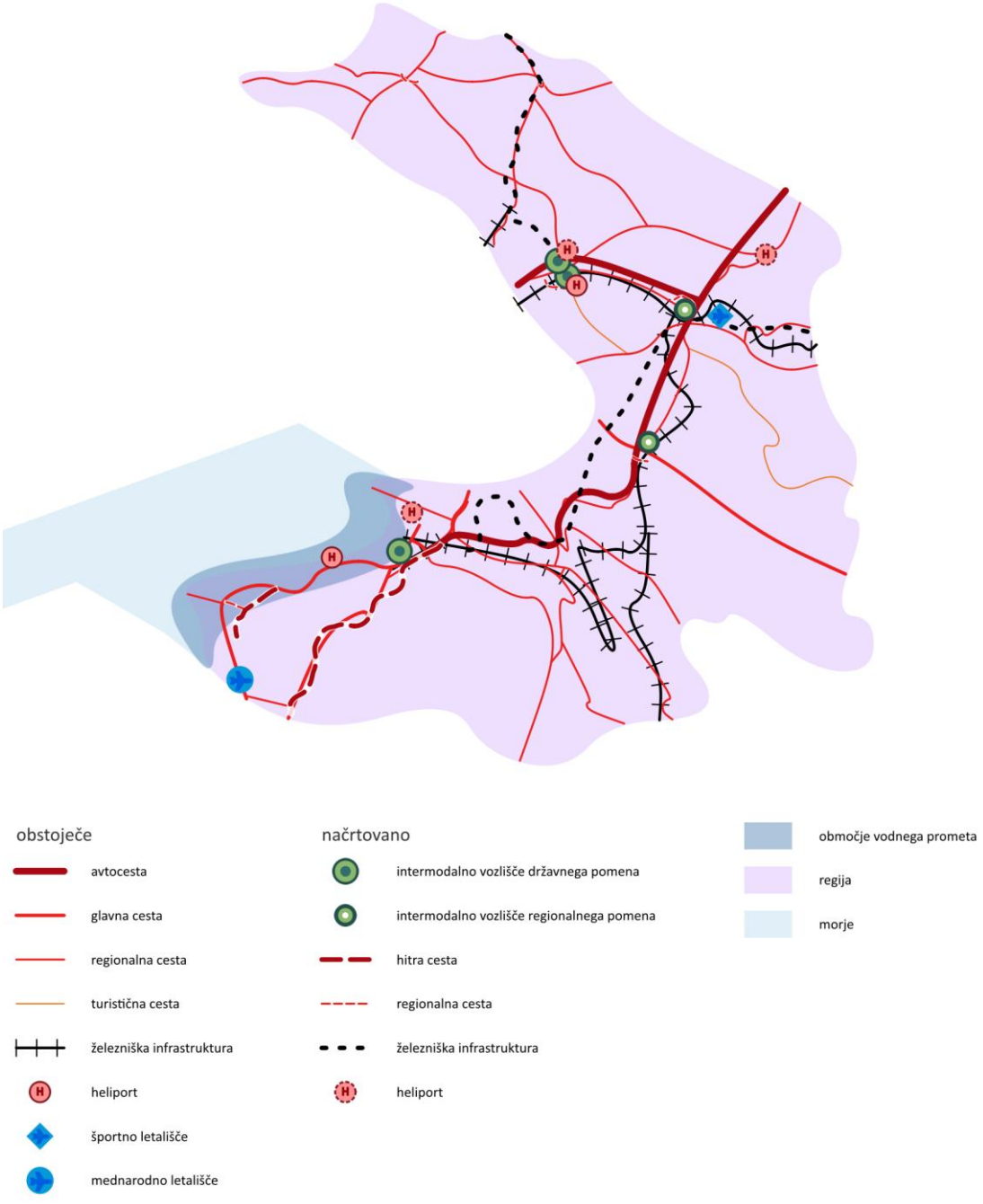
Izgradnja dodatnih cest v preteklih letih delno zadovoljuje prometne potrebe izven sezone. Razmere v poletni turistični sezoni, še posebej ob koncu tedna, pa se bistveno spremenijo. Med sezono se na obalni cesti med Koprom in Piranom promet poveča do 20 %, v smeri Ankarana do 12 %, skozi krajinski park Debeli rtič pa tudi do 45 %. V okolici Kopra je sezonska obremenitev kritična na Šmarski cesti proti Dragonji ter na cesti Škofije-Koper, kjer obstoječe prometne kapacitete ne zagotavljajo zadostne pretočnosti.

4.3.1.1 Omrežje cest

Cestno omrežje v Obalno-Kraški regiji tvorijo državne ceste vseh kategorij, ki opravljajo funkcijo notranje regijskih povezav in povezujejo regijo s sosednjimi regijami, z ostalimi regijami v državi in s središči v Italiji in na Hrvaškem. Notranje regijsko povezovanje opravljajo tudi lokalne ceste, ki povezujejo naselja v občini z naselji v sosednjih občinah.

Hrbtenico cestnega omrežja predstavljajo odsek avtoceste A1, avtocesta A3 (razcep Gabrk – Fernetiči) ter hitri cesti H5 (Škofije – Sermin – Koper) in H6 (Koper – Izola – Jagodje). Avtocesti A1 in A3 sta del jedrnega vseevropskega prometnega omrežja. Dopolnjujejo ga štiri glavne ceste: MP Kozina – MP Starod, Koper – MP Dragonja, Izola – Lucija – MP Sečovlje ter Koper (priključek Bertoki) – Luka Koper. Cestno omrežje zgoščajo regionalne ceste, ki povezujejo občinska središča v regiji, jih navezujejo na glavne ceste in avtoceste ter potekajo po pomembnih turističnih območjih in do državne meje. Serminska vpadnica in predvidena rekonstrukcija Bertoške vpadnice z razširitvijo v štiripasovnico predstavljata izboljšavo za učinkovito usmerjanje tovornega prometa v pristanišče in iz njega.

Na avtocestnem omrežju se urejajo varna varovana parkirišča za tovorna vozila prioritetno kot dograditev obstoječih počivališč namesto posegov na nova zemljišča. Na območju Kopra in Divače se uredijo polnilni parki večjih moči, ki so primarno namenjeni elektrificiranemu tovornemu prometu.

Slika 4: Razvoj prometnega omrežja v regiji.

Zgradi se hitra cesta H5 Koper-Dragonja (skupaj z avtocesto Postojna – Jelšane), ki bo z izgradnjo prevzela glavnino tranzitnega prometa proti Hrvaški. Cilj ureditve je izogniti se mešanju tranzitnega in lokalnega prometa na cestnem omrežju Mestne občine Koper in na območju

samega mesta Koper, ter zagotoviti ustrezno povezanost Slovenije z območjem hrvaške Istre tako, da bo cesta istočasno omogočala tudi prometno povezavo v smeri Trst–hrvaška Istra. Cesta se predvidoma uredi kot štiripasovna z izvennivojskimi priključki. Predvidena glavna cesta Izola – Lucija se načrtuje kot medmestna povezovalna cesta, ki predstavlja zaključni del povezave obalnih mest: Koper, Izola ter Piran s Portorožem in Lucijo.

Prednostno je treba urediti povezavo H5 Koper – Dragonja in avtocesto Postojna - Jelšane. Šele po preveritvi dejanskih prometnih učinkov teh dveh povezav, na podlagi novih prometnih študij, posodobljenih prometnih modelov ter objektivnih analiz potreb, naj se presodi smiselnost in upravičenost gradnje glavne ceste Izola – Lucija.

Omrežje regionalnih cest se ureja s prestavitvijo posameznih odsekov cest, ki potekajo skozi središča naselja, na njihove robove in z novimi cestnimi povezavami:

- Severna obvoznica Divača, ki bo povezovala regionalni cesti Senožeče – Divača in Sežana – Divača mimo središča naselja.
- Obvoznica Komen se bo navezala iz bodočega krožišča Komen pri obrtni coni Alu Komen na regionalno cesto R3 614/1048 smer Komen Preserje. Obvoznica bo razbremenila promet v centru Komna ter omogočila ureditev trga v centru Komna.
- Predvidena je obvoznica Kobdilj, s pomočjo katere se bo prometno umirilo območje starega vaškega jedra (območje umirjenega lokalnega prometa). Izdeluje se projekt IZP s pomočjo katerega bo Direkcija RS za infrastrukturo novelirala projekt, ki je že od leta 2021 umeščen v državni načrt razvojnih programov.
- Načrtuje in izvede se prenova in širitev regionalne ceste Komen-Gorjansko-Mejni prehod Gorjansko (navezava v smeri Nabrežine in Trsta), prenova in širitev regionalne ceste Gorjansko-Brestovica-Mejni prehod Klariči (z obvoznico severno od mejnega prehoda za vzpostavitev minimalne tamponske cone od vodovodnega črpališča Klariči), prenova in širitev regionalne ceste Komen-Ivanji grad-Vojščica (v smeri Opatjega Sela in naprej proti Novi Gorici) in prenova in širitev regionalne ceste Komen-Branik.
- Nadgradita se regionalni cesti Komen-Štanjel in Komen-Sežana.
- Po ugodni predhodni strokovni preveritvi naj bo zasledovana izvedba okoljsko in prostorsko manj obremenjujočega prometnega povezovanja na odseku med naseljem Ankaran in mejnim prehodom Lazaret (območje Krajinskega parka Debeli rtič).
- V Sežani se v obmejnem območju uredijo cestne povezave slovenskega in italijanskega cestnega omrežja (AC omrežje in regionalno cestno omrežje) z razširitvijo Partizanske ceste v štiripasovnico od krožišča »Tedi« do krožišča »Sežana-zahod«, z usmerjanjem prometa na najbližji dostop do AC .
- Uredi se južna obvoznica Sežane, ki se v 1. fazi navezuje na AC priključek Sežana- zahod ter se z nadvozom nad železniško progo Sežana-državna meja naveže na Orleško cesto.

2. faza je odsek od Orleške ceste do ceste RT Sežana-Lipica.

- Uredi se cestna povezava med RT Sežana - Lipica in RC Divača-Lokev-Lipica - obvoznica Kobilarne Lipica (vzhodno od posesti)
- Predvidi se izgradnjo nove dostopne ceste iz regionalne ceste Kozina- Kastelec (na Kozini) do Obrtno industrijske cone Hrpelje, ki bo razbremenila občinsko središče tovornega prometa.
- Predvidena je umestitev obvoznice Podpeč.

Obstoječe cestne povezave, ki potekajo vzporedno z načrtovanimi cestami ali cestnimi odseki, se prekategorizirajo v javne ceste nižje kategorije. Njihov javni prostor v središčih naselij se po izgradnji vzporednih, zmogljivejših cest preoblikuje, del površin pa se nameni pešcem in kolesarjem. Obstoječe državne in lokalne ceste se rekonstruirajo, če ne zagotavljajo ustrezne prometne varnosti (npr. slabo stanje vozišč, neprimerno odvodnjavanje, nestabilnost brežin), in se dograjujejo z obvoziščnimi elementi za pešce in kolesarje ter urejajo avtobusna postajališča in izogibališča.

4.3.1.2 Omrežje železnic

Železniško omrežje v Obalno-Kraški regiji tvorijo:

- glavni železniški progi E 70 Ljubljana – Sežana – državna meja (Villa Opicina), E 69 Divača – Koper (potniška) in E 69 cepišče Bivje – Koper (tovorna),
- regionalne železniške proge Prešnica – Rakitovec – državna meja (Buzet), Jesenice – Nova Gorica – Sežana, cepišče Kreplje – Repentabor – državna meja (Villa Opicina).

Glavni železniški progi sta del vseevropskega prometnega omrežja in sicer obe potekata v Baltsko-jadranskem in Sredozemskem koridorju.

Glede na napovedi železniškega prometa in opredeljeno zmogljivost in izkoriščenost glavnih prog, je glavna proga E69 Divača – Koper 100% izkoriščenost presegla že leta 2015, odsek glavne proge E70 med Pivko in Divačo je 100% izkoriščenost presegel leta 2024, odsek Divača – Sežana – državna meja (Villa Opicina) pa bo 100% izkoriščenost zmogljivosti presegel po letu 2040.

Vse obstoječe železniške proge se nadgradijo s ciljem:

- povečanja števila potnikov in deleža potnikov na integriranem javnem potniškem prometu (IJPP),
- povečanja količine tovora na železnici,
- izboljšanje mobilnosti in dostopnosti prebivalcev v RS preko IJPP,
- zagotavljanje ustrezne zmogljivosti prog in odprava ozkih grl na železniškem omrežju,
- povečanje prometne varnosti,
- omogočiti vzpostavitev mobilnostnih točk, za povezavo različnih vrst prometa,
- skrajšanje potovalnih časov.

Proge, ki so del vseevropskega prometnega omrežja, se nadgradijo tako, da ustrezajo predpisanim zahtevam evropske uredbe (2024/1679): povečanje osne obremenitve, povečanje progovne hitrosti, zmožnost prevoza in postanka daljših vlakov, opremljenost z ustreznimi signalnovarnostnimi in telekomunikacijskimi napravami, ustrezne dimenzije peronov ter dostopnost za funkcionalno ovirane osebe.

Proga II. tira Divača–Koper, ki je trenutno v gradnji, se bo nadgradila v dvotirno progo. V fazi nadgradnje železniških prog se v skladu s prostorskimi možnostmi povečajo horizontalni radiji proge za večje hitrosti vlakov.

Na vseh progah, kjer to še ni izvedeno, se nadgradijo signalnovarnostne in telekomunikacijske naprave.

Uredijo se izvennivojska križanja omrežja cest in poti z glavnimi železniškimi progami. Nivojski prehodi cest in poti regionalnih prog, ki ne ustrezajo predpisom s področja prometne varnosti ali drugim predpisom, se uredijo kot izvennivojski; vsi ostali nivojski prehodi pa se zavarujejo.

Obstoječe železniško omrežje se nadgradi in dopolni sledeče:

- nadgradnja glavne proge Ljubljana - Sežana na odseku Divača-Sežana-državna meja ter na odseku Divača - Postojna. Cilji nadgradnje obsegajo doseganje ciljnih hitrosti za glavne proge, zagotovitev konkurenčnosti potniškega in tovornega prometa glede na cestni promet, skrajšanje potovalnih časov, zagotovitev taktnih voznih redov različnih vrst potniških vlakov, uskladitev povezav in dejavnosti na meddržavni meji,
- nadgradnja regionalne proge Jesenice -Sežana na odseku Nova Gorica - Sežana, ki je del koridorja Julijske Alpe-Istra. Cilji nadgradnje obsegajo elektrifikacijo enotirne proge s hitrostmi do 120 km/h in obveznimi večnivojskimi križanji,
- rekonstrukcija Tovorne postaje Koper – s podaljšanjem obstoječih in izgradnjo dodatnih tirov (uvrstiti med taksativno naštete projekte).

Terminali za tovorni promet, gospodarske in industrijske cone ter logistični centri se na železniško omrežje navežejo z industrijskimi tiri. Tovorni terminal v pristanišču za mednarodni promet Koper se nadgradi v skladu z DPN.

Nadgradnja železniških prog mora omogočiti izvajanje taktnih voznih redov (maksimalni takt na povezavah med središči naj bo v konicah 30 minut).

Železniške postaje in postajališča se nadgradijo, posodobijo in opremijo kot modalna vozlišča z vsemi potrebnimi navezavami, infrastrukturo ter urbano opremo. Uredijo se peroni v skladu s tehničnimi specifikacijami, modernizirajo se postajna poslopja, zavetišča na peronih, izvennivojski dostopi do peronov na postajah, dostopnost za funkcionalno ovirane osebe, dostopnost za kolesarje, parkirna mesta za osebna vozila, kolesarnice, prostori za paketomate, prikazovalniki prihodov in odhodov vlakov ter avtobusov z bližnjih postajališč, zasaditev in razsvetljava. Obenem se dopolni tire na postajališčih in izogibališčih, ki ležijo na temeljnih transportnih koridorjih, bodisi s podaljšanjem bodisi z izgradnjo novih, tako da bo omogočen tovorni promet z vlaki standardne

dolžine 740 m.

4.3.1.3 Pomorski in rečni promet

Morje je pomemben element, ki vpliva na prostorski razvoj regije. RPP ureja kopenski prostor, ne pa tudi prostora morja. Prek slovenskega morja poteka shema ločene plovbe (Zakon o ratifikaciji Memoranduma o soglasju med Vlado Republike Slovenije, Vlado Republike Hrvaške in Vlado Italijanske republike za uvedbo skupnega plovbnega sistema in sheme ločene plovbe v severnem delu severnega Jadrana) (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 27/00). Prek pristanišča za mednarodni promet Koper, ki je jedrno pristanišče EU na vseevropskem prometnem omrežju (TEN-T) na križišču sredozemskega in baltsko-jadranskega koridorja ter pomorskih poti, potekajo večmodalni premiki blagovnih tokov.

Koper in obalno širše mestno območje predstavljata vstopno/izstopno točko EU, prek katere se na EU mediteranski in baltsko-jadranski koridor povezuje kopenski ter pomorski potniški in tovorni promet, pomemben za mednarodno vpetost Slovenije in gospodarski razvoj širšega zaledja.

Ohranja in razvija se sistem ločene plovbe (TSS), območja, ki se jim je treba izogniti (ATBA), sedanji plovni koridorji ter območja pristanišč, vključno s sidrišči, pri čemer se glede na možnosti usklajujejo z drugimi rabami.

Ohranjata in razvijata se ladjedelništvo in vzdrževanje plovil na vseh obstoječih lokacijah manjših servisnih ladjedelnic za vzdrževanje čolnov, manjših potniških, ribiških ter drugih manjših gospodarskih plovil, ki že delujejo v okviru turističnih marin, krajevnih ali drugih pristanišč za posebne namene z ustrezno infrastrukturno opremljenostjo in prometno dostopnostjo.

Izobraževanje na področju pomorstva in pomorskega prometa se ohranja in razvija na vseh obstoječih lokacijah.

Pri tem se kot pomembna merila upoštevajo raba prostora, območja ohranjanja narave, ohranjanje biotske raznovrstnosti, območja varstva kulturne dediščine, pomembni morski habitati, kakovost morske vode, naravne danosti okolja in razpoložljivost potrebne infrastrukture na kopnem. Uvedejo se ukrepi preprečevanja onesnaževanja in širjenja škodljivih organizmov z balastnimi vodami.

Na morju se celovito in uravnoteženo razvijajo pomorstvo in pomorski promet.

Na področju rabe morja za izvajanje dejavnosti pomorskega prometa so določene površine, linije in točke, ki označujejo območja s posameznimi pravnimi režimi:

- območja pristanišč za mednarodni javni promet (Ankaran, Koper, Izola, Piran);
- območje sidrišča v Koprskem zalivu (celotno območje z režimom sidranja);
- območje plovbe v teritorialnem morju in notranjih vodah Republike Slovenije, razen v pasu

morja ob obali širine 200 metrov za čolne, 250 metrov za gliserje in 300 metrov za ladje;

- območja objektov za varnost plovbe (center za nadzor prometa, svetilniki, boje itd.);
- območje skupne sheme ločene plovbe Severnega Jadrana v Tržaškem zalivu;
- območja pristanišč za posebne namene.

Izvajanje dejavnosti pomorskega prometa je na območju skupne sheme ločene plovbe, pristanišč, sidrišč ter vplovnih kanalov v pristanišča prednostna dejavnost nad dejavnostmi ribištva, marikulture, turizma, raziskovanja in pridobivanja energentov.

Dejavnosti javnega pomorskega potniškega prometa, vključno z obalno pristaniško infrastrukturo, imajo ob upoštevanju vseh navedenih predpisov iz prvega odstavka te točke prednost pred dejavnostmi turistične in športno-rekreacijske plovbe.

Priobalna plovba turističnih in športno-rekreacijskih plovil kot del turistične dejavnosti je na območju 1 navtične milje od obale prednostna dejavnost nad dejavnostjo marikulture, razen na področjih že podeljenih vodnih pravic za izvajanje marikulture, in vodnih pravic, ki bodo podeljene v prihodnosti.

Posebne aktivnosti na področju pomorskega prometa, prireditve in druge dejavnosti na morju (regate, ribiška tekmovanja, označevanje posebnih režimov sidranja in varne plovbe v sezoni, vzpostavitev in ureditev zadostnega števila dnevnih privezov v sezoni na posameznih lokacijah, opredelitev dovoljenih lokacij za vplutje turističnih plovil brez motorja ob plažah, znanstvena, kulturna in druga raziskovanja morja), ki delno ali začasno omejujejo splošno rabo morja, po potrebi usklajuje Uprava za pomorstvo.

Ureditev novih območij komunalnih in turističnih dnevnih privezov, širitev območij marin in urejanje pomolov za pristajanje plovil javnega potniškega prometa se načrtuje oziroma omogoča predvsem v okviru že obstoječih pristanišč za posebne namene s pridobljenimi vodnimi pravicami ter uporabnimi in drugimi ustreznimi dovoljenji, izdanimi v skladu s pogoji nosilcev urejanja prostora. Na območjih ohranjenega naravnega stika med morjem in mejo obale se tovrstni posegi ne načrtujejo.

Širitev turističnih marin ter povečevanje števila komunalnih in turističnih dnevnih privezov sta mogoča le ob upoštevanju kumulativne obremenjenosti celotnega morskega okolja ter ob upoštevanju ranljivosti, privlačnosti in ustreznosti posameznih območij širitve pristanišč za posebne namene.

Ureditve pristanišč za posebne namene je treba načrtovati tako, da ne pride do fizičnih posegov na območja naravnih kopališč in kopališč z upravljavcem ter da izvedba in obratovanje teh pristanišč ne bosta vplivala na kakovost kopalnih voda in varnost kopalcev.

V Piranskem zalivu se pri Centru za usposabljanje na morju (CUM), namenjenem izobraževanju in usposabljanju pomorščakov ter drugih oseb za delo v pomorstvu, umesti šolsko pristanišče za

namene praktičnega izobraževanja in usposabljanja.

Za potrebe ladjedelništva in vzdrževana plovil se ohranjajo ter razvijajo vse obstoječe manjše servisne ladjedelnice za vzdrževanje čolnov in plovil za šport in rekreacijo, manjših potniških in ribiških ter drugih gospodarskih plovil na lokacijah z ustrezno infrastrukturno opremljenostjo in prometno dostopnostjo. Za potrebe vzdrževanja večjih turističnih jaht, manjših potniških ladij, vlačilcev in drugih manjših ladij za gospodarske namene ter za potrebe zatočišča za ladje v stiski se ohranja del območja obstoječe ladjedelnice v Izoli, ki se delno lahko nameni tudi ureditvi potniškega pristanišča za mednarodni promet in za potrebe javne službe za varovanje morja in civilne zaščite.

Za zagotavljanje varnosti pomorske plovbe se vzpostavljajo in vzdržujejo ustrezne globine morja na območjih plovbnih poti in pristaniških bazenov. Te globine se zagotavljajo s poglabljanjem oziroma premeščanjem morskih sedimentov na območja, določena za premeščanje morskih sedimentov.

Vzdržujejo, urejajo in nadgrajujejo se marine, pristanišča in drugi vodni objekti;

- V Sečovljah krajevno pristanišče,
- Na polotoku Seča ribiško pristanišče, točka pristajanja pomorskega potniškega prometa ter komunalni privezi v kanalu Sv. Jerneja,
- V Portorožu marina, privezna mesta komunalnih in dnevnih privezov, obalna infrastruktura, vezana na pomorski promet, pristanišče pri skladišču soli, točka pristajanja lokalnega pomorskega potniškega prometa, baza za pristajanje hidroplanov, komunalni privezi,
- Na Bernardinu športno pristanišče ter točka pristajanja lokalnega pomorskega potniškega prometa,
- Na Fornačah točka pristajanja lokalnega pomorskega potniškega prometa ter raziskovalnega plovila NJB-MBP,
- V Piranu komunalni in dnevni privezi, ribiško in potniško pristanišče, točka pristajanja lokalnega pomorskega potniškega prometa,
- V Fiesi točka pristajanja lokalnega pomorskega potniškega prometa,
- Na naravni obali med Fieso, Pacugom in Salinero točka pristajanja lokalnega pomorskega potniškega prometa,
- Na območju Strunjana točka pristajanja lokalnega pomorskega potniškega prometa, ribiško pristanišče ter pristanišče za potrebe izvajanja marikulture,
- Na območju Izole pristan na pomolu San Simon, komunalni in dnevni privezi, ribiško pristanišče, pristanišče za potrebe izvajanja marikulture, točki za izvajanje lokalnega

potniškega prometa, marina,

- Na območju med Jadranko in Žusterno točke za izvajanje lokalnega potniškega prometa,
- Na območju Kopra komunalni privezi, dnevni privezi, ribiško pristanišče, potniško pristanišče za lokalni in mednarodni potniški promet, marina, točka pristajanja lokalnega in mednarodnega potniškega prometa,
- Na območju pristanišča za mednarodni promet Koper vsi posegi skladno z uredbo o državnem prostorskem načrtu za celovito prostorsko ureditev pristanišča za mednarodni promet v Kopru. Z vidika regionalnega razvoja pa so še posebej pomembni naslednji projekti:
    - elektrifikacija pristanišča: zagotovitev ustrezne infrastrukture v pristanišču za dobavo električne energije za napajanje ladij z obale (vključno z daljnovodom, sončno elektrarno),
    - vzpostavitev novega dostopa do pristanišča preko Serminske vpadnice, ki zagotavlja razbremenitev cest, ki so namenjene lokalnemu prometu,
    - sanacija poškodovanih občinskih cest (zaradi prometa v pristanišče),
    - izvedba ukrepov, ki bodo omejili negativne vpliva pristaniške dejavnosti na kakovost življenja občanov,
    - vlaganja v razvoj železniške infrastrukture in s tem razbremenitev cestnega omrežja s tranzitnim tovornim prometom.
- Na območju Sv. Katarina točka pristajanja lokalnega pomorskega potniškega prometa, privezovanje vojaških plovil, krajevno pristanišče, pristanišče za potrebe izvajanja marikulture in infrastruktura za izvajanje športnih dejavnostih, povezanih z morjem, ter za namen oskrbe z materialnimi dobrinami, zagotavljanju požarne varnosti in zdravstvene oskrbe,
- Pomol Adria kot točka pristajanja lokalnega in mednarodnega pomorskega potniškega prometa in za ureditev dnevnih privezov,
- Pristanišče Valdoltra kot točka pristajanja lokalnega pomorskega potniškega prometa, privezovanje vojaških plovil, krajevno pristanišče in pristanišče za potrebe izvajanja marikulture,
- Pomol Mladinsko zdravilišče in letovišče Debeli rtič kot točka pristajanja lokalnega pomorskega potniškega prometa,
- Pomol kopališča Debeli rtič kot točka pristajanja lokalnega pomorskega potniškega prometa.

Vsi posegi se izvedejo skladno s Pomorskim prostorskim planom.

Vsaj med julijem in septembrom so naselja Ankaran, Koper, Izola in Piran povezana z javnim potniškim ladijskim prometom. Izvajajo se preliminarne aktivnosti za vzpostavitev morske potniške povezave med mesti slovenske Istre skozi vse leto, tudi na čezmejni ravni s sosednjo Italijo in Hrvaško. Vzpostavljajo in vzdržujejo se t. i. morski prevozi po meri, kjer ribiči in drugi lastniki plovil po naročilu posameznikom ponujajo prevoz po morju med slovenskimi mesti.

Na lokacijah z največ potenciala za javni pomorski potniški promet (npr. Ankaran, Koper, Izola, Strunjan, Piran/Fornače, Portorož in druga primerna pristanišča) se predvidijo oziroma prostorsko zaščitijo površine za ureditev potniških pomolov, pristaniške infrastrukture in večmodalnih prestopnih točk, ki bodo omogočale učinkovito povezovanje pomorskega prometa z drugimi oblikami trajnostne mobilnosti.

Pri načrtovanju teh območij se zagotovi možnost navezave na:

- javni potniški promet,
- sisteme Parkiraj in pelji (P+R),
- parkirišča za kolesa in varovana parkirišča za kolesa (Bike & Ride),
- sistem izposoje javnih koles (bike sharing),
- lokalne in regionalne kolesarske povezave,
- peš povezave ter druge oblike mikromobilnosti.

4.3.1.4 Omrežje letališč

Letališče Portorož je eno od treh letališč v Republiki Sloveniji s statusom javnega letališča za mednarodni zračni promet. Na letališču Portorož deluje mejni prehod za mednarodni zračni promet Portorož (Portorose) – Sečovlje (Siccole). Primerno je za pristajanje in vzletanje letal splošne kategorije ter manjših poslovnih letal. Letališče Portorož poleg prevoza potnikov nudi tudi hangariranje, zemeljsko oskrbo ter parkiranje zrakoplovov na prostem. Letališče je načrtovano za prenovo in razvoj, vključno s podaljšanjem letališke steze, z namenom zagotavljanja dolgoročnega obstoja in razvoja dejavnosti civilnega letalstva. S primerno infrastrukturo bo letališče omogočalo ustrezno oskrbo za komunikacijo potnikov na območju širše regije slovenske in hrvaške Istre z okolico. Nadgradnja in posodobitev letališča potekata v skladu z razvojnimi dokumenti in usmeritvami države. Na kopenski strani se celovito prenovi ali zgradi nov objekt letališkega terminala in kontrolnega stolpa, postavijo se novi hangarji, obnovijo obstoječi ter uredijo parkirne površine za osebna vozila. Na zračni strani se razširi letališka ploščad za manipulacijo in parkiranje zrakoplovov z ustrezno navezavo na vzletno-pristajalno stezo, ki se preplasti, ter ustrezno utrdijo varnostna območja. Obnovijo oziroma dogradijo se infrastrukturni objekti, naprave in sistemi navigacijskih služb zračnega prometa. Uredi se vsa potrebna vodnogospodarska in komunalna infrastruktura ter postavi varovalna ograja na obodu območja letališča z varnostnim sistemom. Vsi navedeni posegi se načrtujejo ob upoštevanju bližine naravovarstvenega območja.

V regiji je tudi letališče Divača. Pri načrtovanju razvoja letališča je nujno treba upoštevati varstvene

režime v Regijskem parku Škocjanske jame in varstvene cilje območij Natura 2000 na lokaciji letališča (SPA Kras in SCI Kras).

Na območju Splošne bolnišnice Izola in ob Zavodu za gasilno in reševalno službo Sežana delujeta heliporta za namene prevoza ogroženih bolnikov. Načrtovana je umestitev novih heliportov v Vojašnici slovenskih pomorščakov v Ankaranu, v sklopu novega Zdravstvenega centra Sežana v Sežani in v Senožečah v sklopu izgradnje novega gasilskega doma.

Vzletišča na območju regije, ki so pretežno namenjena zmajarjem, ultralahkim letalom in ostalim letalnim napravam se vzdržujejo in posodabljajo.

Predvidene širitve poselitve ne smejo omejevati delovanja letališč in vzletišč.

4.3.1.5 Vozlišča, prometni terminali za tovorni promet in transportna logistika

Cestni tovorni promet je v porastu, tako dostavnih vozil na vpadnicah, kot tudi tranzitni promet na avtocestnem omrežju. V Obalno-Kraški regiji povprečni dnevni letni promet tovornih vozil na avtocestah raste hitreje kot promet osebnih vozil, hitreje se povečuje promet lahkih tovornih vozil kot promet težkih tovornih vozil. To je posledica sicer globalnih trendov, kot so: urbanizacija, koncentracija gospodarskih ter družbenih aktivnosti v mestih ter naraščanja nakupovanja preko spleta in pričakovanj kupcev.

Poleg obstoječega prometno logističnega terminala nacionalnega pomena v pristanišču za mednarodni promet Koper je predvidena izgradnja intermodalnega-logističnega centra na območju mesta Sežana kot podporna infrastruktura pristanišču.

V navezavi na dostopnost do AC delujejo oziroma so načrtovani na območju sežanskega Terminala še drugi logistični centri.

Tranzitni tovorni promet naj poteka po železnici. V obstoječih industrijskih conah se po potrebi vzpostavljajo, dograjujejo in ohranjajo omrežja industrijskih tirov.

Opredelijo se varne prevozne poti za prevoz nevarnih snovi v povezavi z državnim omrežjem in izvajajo usklajeno upravljanje prometa za to vrsto tovora. Težka tovorna vozila se omejijo pretežno na omrežje avtocest, izvorno ciljni promet težkih tovornih vozil pa se omeji le na zmogljive ceste, ki ne potekajo skozi občutljiva območja.

Obalno-kraška regija ima zaradi avtocestnega koridorja A1, Luke Koper, logističnih in gospodarskih območij, turističnih tokov, čezmejne lege ter tranzitnega prometa pomembno vlogo pri prehodu na alternativna goriva in pri elektrifikaciji prometa. Na nivoju regije je potrebno usklajeno načrtovanje javno dostopne polnilne infrastrukture, vključno s polnilnimi parki velikih moči za težka tovorna vozila, avtobuse, gospodarska vozila, osebna vozila in potrebe večjih prometnih generatorjev v regiji. Poseben poudarek je treba nameniti visokozmogljivim polnilnim parkom za težka tovorna vozila, zlasti ob avtocestnem omrežju, v povezavi z Luko Koper,

logističnimi območji, počivališči, varnimi postajališči za tovornjake in gospodarskimi conami. Kot potencialna prednostna območja so v sklopu mobilnostnih točk območje Divače (bližina RTP), gospodarska in logistična območja v Sežani in območje Luke Koper. Nadaljnje načrtovanje polnilnih parkov se naj opredeli v strokovni podlagi, ki bo preverila prostorsko primernost lokacij, potrebne površine, dostopnost, možnosti priključevanja na elektroenergetsko omrežje ter povezovanje s P+R, multimodalnimi vozlišči in drugimi prometnimi terminali.

Območja mobilnostnih točk se urejajo tudi kot dostavna vozlišča (za prevzem pošiljk, živil, zabojev pijače ipd.). Zagotovijo se zadostne skladiščne kapacitete v bližini mest in mestnih središč v sklopu logističnih centrov in gospodarskih con ter v bližini prometnih vozlišč in terminalov.

V Piranu se izvajajo ukrepi upravljanja mestne logistike, ki obsegajo organizacijske, regulativne, tržne, načrtovalske, infrastrukturne ukrepe in druge podporne ukrepe s poudarkom na omejevanju dostopa do mestnega središča, konsolidiranju dostav in spremembi dostave v zadnjem kilometru. Na dobro dostopnih lokacijah se zagotovijo površine za izvajanje konsolidacije tovora na različnih ravneh, ki se urejajo kot dostavna vozlišča v neposredni bližini ali v gosto pozidanih območjih ali kot urbani konsolidacijski centri na robovih mestnega središča ali mesta. V Kopru, Izoli in Sežani se omeji čas za izvajanje dostav in teža vozil ter se uredijo manjša dostavna vozlišča. V Kopru je potrebno pristopiti k upravljanju mestne logistike z izdelavo akcijskega načrta.

4.3.1.6 Povezave s sosednjimi območji

Regija je povezana s sosednjimi območji oziroma regijami prek cestne, železniške, pomorske, letališke in kolesarske infrastrukture. Železniške povezave z notranjsko-primorsko in goriško regijo ter z Republiko Italijo in Republiko Hrvaško se nadgrajujejo, kot je opisano v poglavju 4.3.1.2. Cestne povezave s sosednjimi regijami in državami se vzdržujejo in po potrebi nadgrajujejo. Proti meji z Republiko Hrvaško se vzpostavi oziroma dokonča hitra cesta H5, kot je opisano v poglavju 4.3.1.1. Letališče Portorož omogoča letalske povezave znotraj države in v tujino, kot je opisano v poglavju 4.3.1.4. Pristanišča za mednarodni javni promet omogočajo povezovanje s sosednjimi in drugimi državami. Sistem javnega potniškega prometa je povezan s sosednjimi regijami in državami prek rednih uporabnikom prilagojenih avtobusnih in železniških povezav. Vzpostavljajo in vzdržujejo se kolesarske povezave v smeri goriške in notranjsko-primorske regije ter z Republiko Hrvaško in Republiko Italijo.

4.3.2 Sistem trajnostne mobilnosti

4.3.2.1 Javni potniški promet

Na območju Obalno-Kraške regije se odvija železniški in avtobusni javni potniški promet. Večina prevozov, z izjemo mestnega prevoza potnikov v Kopru se ne izvaja s taktnim voznim redom, vozni redi železniškega in avtobusnega javnega prevoza pa med seboj večinoma nista usklajena.

Dostopnost do javnega potniškega prometa se v zadnjih letih nekoliko izboljšuje. V Obalno-Kraški

regiji ima zadovoljivo dostopnost do javnega potniškega prometa (16 ali več voženj na dan v oddaljenosti največ 1000 m po zračni razdalji) 71 % prebivalcev; primerno dostopnost (46 ali več voženj na dan v oddaljenosti največ 1000 m po zračni razdalji pa 38 % prebivalcev. Podpovprečno dostopnost do javnega potniškega prometa imajo v Obalno-Kraški regiji predvsem prebivalci Kraških občin (Hrpelje – Kozina, Divača, Sežana in Komen). Med posameznimi vožnjami se povečujejo časi (slaba frekventnost), prisoten je manko avtobusne ponudbe med vikendi. Oboje je izredno slabo tudi z vidika razvoja turizma.

Javni potniški promet (v nadaljevanju: JPP) je treba krepiti v vseh segmentih in občinah regije. Izvajati je treba ukrepe za izboljšanje kakovosti javnega avtobusnega potniškega prometa z uvajanjem dodatnih avtobusnih povezav do večjih obstoječih in načrtovanih generatorjev prometa ter mobilnostnih točk, z izboljšavami časovne dostopnosti, zmanjšanjem intervalov med vožnjami, uvedbo taktnih voznih redov in povečanjem potovalnih hitrosti avtobusov ter uvedbo hitrih linij med središči, predvsem med mesti slovenske Istre.

Obalni somestni pas Ankaran–Koper–Izola–Piran/Lucija predstavlja najgosteje poseljen in prometno najbolj obremenjen del regije, kjer se koncentrirajo pomembni tokovi dnevnih migracij, turističnih potovanj in čezmejnih povezav. Gre za območje z največjim potencialom za razvoj nosilnega sistema JPP, ki bi bil neposredno povezan z železniško postajo Koper kot regionalnim železniškim vozliščem ter bi dolgoročno omogočal tudi povezovanje s Trstom in Umagom. Preuči naj se možnost vzpostavitve visokokakovostnega JPP v obalnem somestnem pasu. Koridor v tej fazi ni določen. Izbira tehnologije in potek koridorja naj se določita na podlagi nadaljnjih strokovnih preveritev in študije izvedljivosti. Koridor ne sme konkurirati trasi predvidenih kolesarskih povezav.

Dolgoročno se zagotovi povezava JPP med Sežano in Trstom (železniški promet, mestni cestni promet), ohranjajo in krepijo se povezave med Koprom in Trstom ter Koprom in Umagom.

Nove povezave JPP ali njihove izboljšave je treba načrtovati sočasno s širitvijo poselitve in jih uvesti še pred obratovanjem pozidanih območij.

Za prometno razbremenitev obalnega pasu je pomemben razvoj linij lokalnega in medkrajevnega javnega pomorskega potniškega prometa.

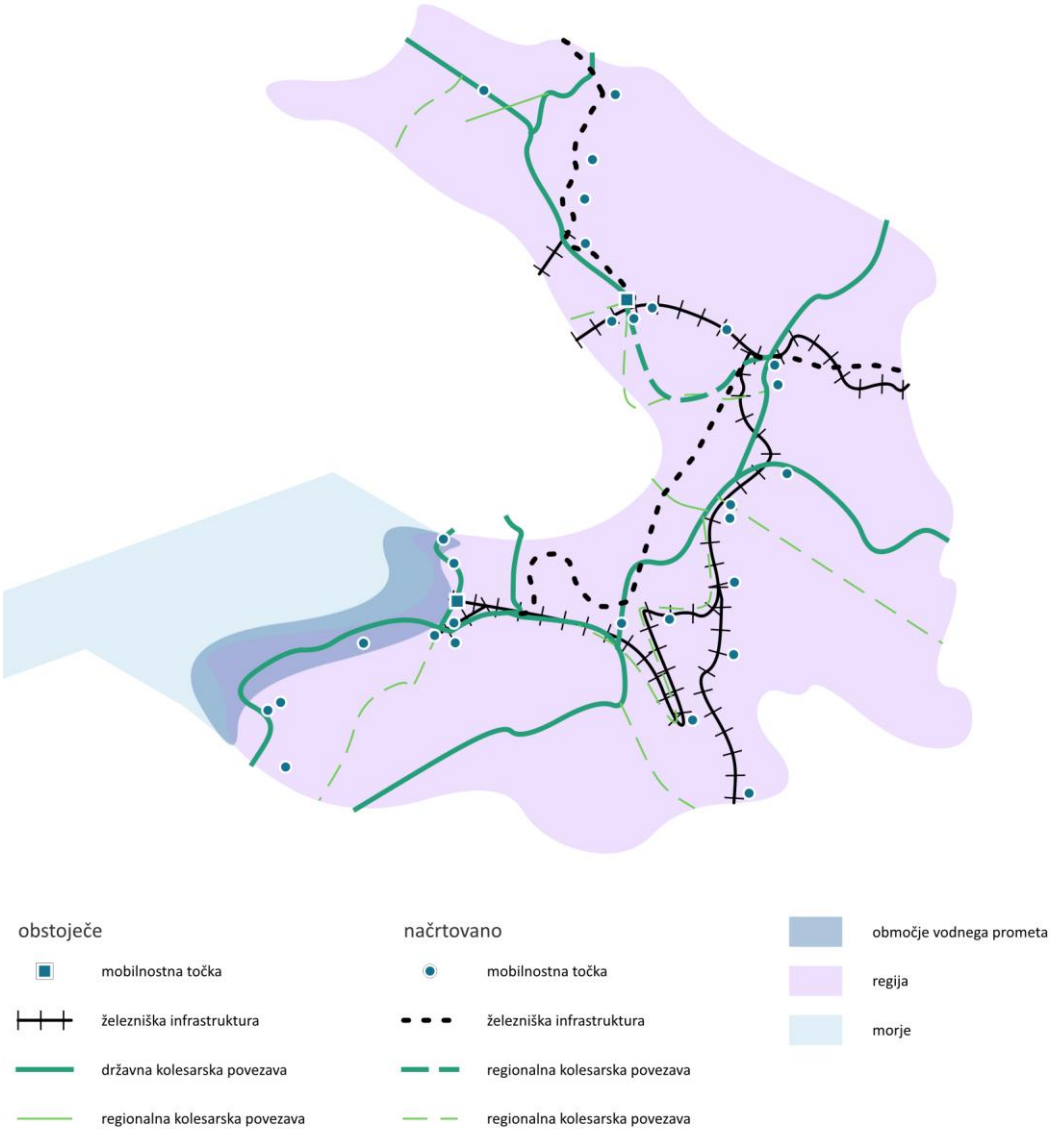
Ob opustitvi železniške proge št. E 69 na odseku Prešnica–Hrastovlje–Koper se naj za naselja ob omenjenem odseku zagotovi avtobusni javni potniški promet.

Ponudbo JPP v redkeje poseljenih območjih na južnem delu regije (zaledje slovenske Istre) ter severnem delu (odmaknjeni predeli Krasa, Brkini in Čičarija) naj dopolnjuje storitev prevoz na poziv.

Pri načrtovanju povezav novih in obstoječih povezav se upošteva načelo integracije šolskih prevozov z javnim linijskim potniškim prometom, kjer je to organizacijsko in ekonomsko izvedljivo.

4.3.2.2 Večmodalna vozlišča

Ureja se sistem mobilnostnih točk s parkirišči »parkiraj in pelji (P+R)«, parkirišči za sopotništvo (P+S), mikromobilnostnimi oziroma lokalnimi mobilnostnimi vozlišči itd.

Slika 5: Razvoj sistema trajnostne mobilnosti v regiji.

Na mobilnostnih točkah se zgoščajo različne ponudbe mobilnostnih storitev na eni lokaciji (izposoja koles tudi električnih in tovornih), sistem izposoje avtomobilov (»car sharing«), parkirna mesta za avtomobile in enosledna motorna vozila, kolesarnice, polnilnice za e-vozila, orodje za popravilo koles, prevzemne in oddajne točke za pakete ipd. na železniških in avtobusnih postajah: Koper, Izola, Portorož, Lucija, Divača, Sežana, Hrpelje-Kozina, in na pomembnejših železniških postajališčih (npr. Štanjel, Povir, itd.), Mobilnostne točke se uredijo tudi na avtocestnih in hitrocestnih priključkih, kjer obsegajo vsaj parkirišča za sopotništvo. Regionalne mobilnostne točke so se uredijo na območju Fornač (Piran), Strunjana in na avtocestnem počivališču Kozina.

Vse železniške postaje in postajališča se urejajo kot vozlišča parkiraj in pelji, z možnostjo prestopa na železniški prevoz z avtomobila, kolesa ali avtobusnega prevoza, kjer je zagotovljena prostorska integracija z linijskim avtobusnim prevozom. Ob avtocestnih priključkih se urejajo površine za sopotništvo. Posamezne mobilnostne točke se urejajo kot vozlišča parkiraj in pelji z linijskim avtobusnim prevozom ter kot vozlišča za sopotništvo. V Kopru se na robovih mesta, na smereh največjih teženj potovanj, urejajo površine za parkiraj in pelji z navezavo na frekventne linije javnega avtobusnega mestnega in medkrajevnega potniškega prometa. V okviru mednarodnega potniškega terminala ali mestnega potniškega pristanišča v Kopru se uredi potniško pristanišče za medkrajevni javni pomorski potniški promet.

Lokalne mobilnostne točke se urejajo tudi pri nakupovalnih središčih, v gospodarskih conah, na glavnih postajah, na obrobju mestnih središč Kopra, Izole, Lucije, Sežane, Ankarana, na območju Lazareta in na vseh točkah pristajanja pomorskega potniškega prometa.

Mreža avtobusnih postajališč v obalnem pasu in turističnem zaledju naj poleg rednega javnega potniškega prometa omogočajo razvoj sezonskih, krožnih oziroma turistično usmerjenih povezav, uporabnih tako za prebivalce kot obiskovalce.

Mobilnostne točke so urejene tudi v sklopu točk pristajanja lokalnega pomorskega potniškega prometa ter potniških pristanišč za lokalni in mednarodni potniški promet.

4.3.2.3 Kolesarsko omrežje

Kolesarsko omrežje v razvojni regiji s svojim oblikovanjem in umeščenostjo nudi varnost, povezanost in udobje.

Na območju razvojne regije se nahaja več državnih in regijskih kolesarskih povezav, ki povezujejo tudi največja naselja znotraj regije. Državne kolesarske povezave so namenjene tako turistični kot vsakodnevni mobilnosti, medtem pa so regionalne povezave namenjene večinoma vsakodnevni mobilnosti (torej delovnim oz. šolskim migracijam). Tako državne kot regionalne povezave se med sabo poveže v udobno, varno in sklenjeno mrežo kolesarskih povezav, ki se navežejo na središča naselij, večmodalne točke ter na območja turističnega potenciala.

Državno kolesarsko omrežje tvorijo naslednje povezave: D1: Šentilj – Maribor – Celje – Ljubljana – Koper - Sečovlje (EuroVelo 9), D6: Škofije-Koper-Sečovlje (EuroVelo 8), D7: Robič-Kobarid-Most na Soči-Nova Gorica-Komen-Divača-Ilirska Bistrica-Jelšane (Alpsko-mediteranska pot), R4: Logatec-Col-Ajdovščina-Komen, R5: Črni Kal-Gračišče-(Sočerga)-Dragonja in R34: Koper – Ankaran - državna meja.

Razvojno regijo povezuje tudi pet etap Slovenske turnokolesarske poti: Trstelj – Kokoš – Piran – Marezige – Slavnik – Sviščaki.

Kolesarsko omrežje je še vedno premalo razvito, da bi prevzelo vidnejšo vlogo v mobilnosti na krajše razdalje. Kolesarskih povezav, ki so speljane ločeno od motornega prometa je zelo malo (primanjkuje jih predvsem v zaledju slovenske Istre in na Krasu) in te so večinoma nesklenjene.

Primanjkujejo tudi primerna in varna parkirna mesta za kolesa, predvsem na pomembnejših postajališčih JPP.

Na državnem kolesarskem omrežju je treba prednostno umestiti in zgraditi sledeče kolesarske povezave:

- Na D1: Razdrto – Divača – Kozina – Črni Kal – Koper
- Na D7: Nova Gorica – Komen – Sežana – Divača,
- Na R4: Kobdilj – Gradišče – Komen
- Na R5: Črni Kal – Sočerga,

Na regionalnem kolesarskemu omrežju (to so kolesarske povezave, ki so pomembne za regijo) je treba prednostno umestiti in zgraditi povezave:

- Trst – Kozina – Starod,
- Koper – Šalara – Dragonja,
- Sežana-Trst,
- Komen – MP Komen (Prepotto).

Ob prestavitvi železniške proge št. E 69 Divača – Koper v nov koridor, se obstoječega na relaciji cepišče Prešnica-ENP Dekani uporabi za potrebe državne kolesarske povezave. Predhodno naj se izvede strokovna preveritev možnosti začasne, reverzibilne oziroma odstranljive ureditve kolesarske in peš povezave, ki bi lahko potekala po obstoječi železniški trasi oziroma ob njej, hkrati pa ne bi trajno onemogočila ponovne železniške uporabe koridorja. Takšna rešitev bi omogočila, da se koridor začasno ali delno aktivira za rekreativno, turistično in trajnostno mobilnost, ob tem pa se ohrani možnost njegove uporabe kot rezervnega oziroma strateškega železniškega koridorja v primeru izrednih dogodkov, vzdrževalnih zapor, motenj na novi progi ali drugih dolgoročnih potreb železniškega sistema.

Kolesarsko omrežje se navezuje na vozlišča kot so železniške postaje in postajališča, pomembnejša avtobusna postajališča, parkirišča za sopotništvo ter parkirišča "Parkiraj in presedi". V kolikor omrežje poteka v bližini naselij se do slednjih vzpostavijo povezave.

Čim večji del ravninskega kolesarskega omrežja se naj oblikuje z elementi hitrih kolesarskih povezav.

4.3.2.4 Omrežje pešpoti

Omrežje pešpoti v regiji mora uporabnikom nuditi varnost, povezanost, raznolikost doživetij in udobje.

Obalno-Kraško regijo prečkajo daljinske pešpoti:

- Evropska pešpot E6: Radlje ob Dravi – Mozirje – Moravče – Grosuplje – Ilirska Bistrica – Hrastovlje – Šmarje – Piran – Sečovlje,
- Evropska pešpot E12: Škofije – Ankaran – Koper -Izola – Piran – Lucija - Sečovlje

- Turistična daljinska pot "Pot Kurirjev in vezistov": Gančani - Ljutomer - Lenart - Maribor - Pohorje - Slovenj Gradec - Ljubljana - Slavnik
- Slovenska planinska transverzala: Maribor-Slovenj Gradec- Ankaran

V celotni regiji naj bodo daljinske kolesarske povezave uporabne tudi za pešce. Omrežje pešpoti naj povezuje čim več naselij v regiji ter se navezujejo na vozlišča: avtobusne in železniške postaje ter postajališča, parkirišča za sopotništvo ter parkirišča "Parkiraj in presedi". V kolikor omrežje pešpoti poteka v bližini naselij, turistične infrastrukture in elementov zelenega sistema se do slednjih izvedejo navezave.

4.3.3 Energetska infrastruktura

Za oskrbo z energijo se na območju regije predvidi enoten energetski koncept regije, ki združuje umeščanje naprav za proizvodnjo električne energije, ter nadgradnjo elektroenergetskega in plinovodnega omrežja. Energetika se usmerja v:

- posodobitev in nadgradnjo obstoječe infrastrukture,
- povečan delež OVE,
- izrabo geotermalne energije,
- učinkovito rabo energije.

Spodbuja se razvoj večnamenskih projektov, ki poleg proizvodnje energije iz obnovljivih in drugih nizkoogljičnih virov zagotavljajo tudi cilje upravljanja voda, omogočajo razvoj kmetijstva, turizma ali rekreacije.

4.3.3.1 Razvoj električnega omrežja

Skozi regijo potekajo ključni elektroenergetski sistemi (400 kV, 220 kV in 110 kV), ki povezujejo regionalne in lokalne vire proizvodnje z državnim omrežjem in zagotavljajo stabilno oskrbo. Za zagotovitev varnega in zanesljivega obratovanja se omrežje krepi, nadgradi in dogradi se RTP, doda se nove in omogoči večjo absorpcijsko sposobnost prenosnega in distribucijskega omrežja za OVE.

Oskrba z električno energijo v regiji se izvaja prek prenosnega distribucijskega sistema električne energije, katerega osrednja točka je razdelilna transformatorska postaja Divača. Proizvodnja električne energije se vrši v vetrni elektrarni Dolenja vas na Griškem polju.

Območje razvojne regije se napaja preko naslednjih elementov elektroenergetskega sistema:

- Razdelilne transformatorske postaje Divača,
- 400 kV daljnovodov Divača - Redipuglia, Divača - Melina, Divača - Beričevo,

- 220 kV daljnovodov Divača - Padriciano, Divača - Pehlin, Divača - Kleče,
- 110 kV daljnovodov Divača - Kleče, Divača - Pivka, Divača - Ajdovščina, Divača - Sežana, Divača - Koper I in II, Koper – Lucija in Koper – Buje.

Razvoj visokonapetostnega omrežja obsega:

- Nov 110 kV kablovod Dekani – meja z Republiko Italijo in 110 kV kablovod v MO Koper,
- prehod daljnovoda 110 kV Divača - Koper I na 2 x 110 kV.

Umesti in načrtuje se sledeča energetska infrastruktura:

- dograditev 110 kV povezave med Koprom in Izolo ter med Divačo in Pivko,
- Gradnja razdelilnih transformatorskih postaj Izola, Hrpelje in pristanišče za mednarodni promet Koper z vključitvijo v 110 kV sistem,
- Nadgradnja vseh 220 kV daljnovodov na 400 kV sistem, vzporedno s 400 kV daljnovodom iz RTP Beričevo do Divače in naprej v Italijo se izvede dodaten 400 kV daljnovod.

Graditev (projektiranje, dovoljevanje in gradnja) elektroenergetskega omrežja se izvaja skladno s tehnološkimi, gospodarskimi, ekonomskimi in poselitvenimi potrebami. Novo elektroenergetsko infrastrukturo se prednostno umešča znotraj obstoječih infrastrukturnih koridorjev in na funkcionalno razvrednotena območja.

Izvede se elektroenergetska infrastruktura za napajanje polnilnih parkov večjih moči, ki so namenjeni elektrificiranemu tovornemu prometu.

4.3.3.2 Razvoj plinovodnega omrežja

Na območju regije ni prenosnega sistema zemeljskega plina. Oskrba z zemeljskim plinom v Sežani poteka prek distribucijskega sistema, ki se napaja iz sosednje Italije. Z razdelilnim plinovodnim omrežjem so delno opremljena naselja Izola, Koper, Lucija, Piran in Divača, kjer oskrbo zagotavljajo distribucijski sistemi utekočinjenega naftnega plina..

Izvaja se gradnja prenosnega plinovoda M6 Ajdovščina – Lucija za oskrbo območja Sežane in mest Slovenske Istre z zemeljskim plinom (sprejet državni prostorski načrt) in z odcepom proti Hrvaški (Izola - Dragonja) ter Interkonekcijo Osp za povezavo z italijanskim plinovodnim sistemom. Prenosni plinovod bo omogočil oskrbo slovenske Istre z zemeljskim plinom za distribucijo in oskrbo končnih uporabnikov na področju industrije, turizma, logistike in energetike ter priključitev distribucijskega sistema Sežane na slovenski prenosni sistem plina.

Po izgradnji prenosnega plinovoda se izvede prehod distribucijskih omrežij iz UNP na zemeljski plin, Distribucijska omrežja se ob tem dodatno razvija na urbaniziranih območjih Krasa (Sežana,

Divača, Hrpelje-Kozina) in slovenske Istre (Koper, Izola, Piran s Portorožem in Lucijo, Ankaran, Dekani).

Spodbuja se vključevanje obnovljivih, sintetičnih in drugih nizkoogljičnih plinov v plinovodna omrežja ter njihova uporaba kot hranilnik presežne energije; upoštevajo se potrebe na regionalni in lokalni ravni ter usmeritve v strateških razvojnih dokumentih energetskega sektorja.

4.3.3.3 Hidroenergetika

Izraba vodotokov za proizvodnjo električne energije je zaradi majhne izdatnosti vodotokov manj primerna. Raziskave v sklopu projekta RES so pokazale:

- splošni proizvodni potencial za male hidroelektrarne je regiji v splošnem relativno nizek,
- iz analize občutljivosti izhaja, da je v regiji prisotno zelo visoko tveganje pomembnih vplivov na varstvene kategorije (varstvo narave, vode, kakovost bivanja, krajina, kulturna dediščina, gozd, kmetijska zemljišča).

4.3.3.4 Oskrba s toplotno energijo

Toplovodno omrežje je vzpostavljeno v naselju Lucija, na območjih večstanovanjske gradnje v mestu Sežana in v Kopru (DO Markovec).

Sisteme daljinskega ogrevanja se stalno posodablja in razvija za priključitev novih objektov. . Dograjuje se v naseljih z že vzpostavljenim omrežjem ter vzpostavlja v naseljih, kjer je za to prisotna potreba.

Geotermalna energija je prisotna pretežno samo kot plitva geotermija (geosonde) za nizkotemperaturno ogrevanje, obsežnejše izrabe za oskrbo s toplotno energijo v regiji še ni. Spodbuja se nadaljnje raziskave in možnost trajnostne rabe termalnih virov za sisteme daljinskega ogrevanja.

Uporaba biomase se spodbuja pri sistemih daljinskega ogrevanja na območjih večje gostote odjema in pri manjših sistemih (primer Sežana, OŠ Dutovlje, OŠ, vrtec in športna dvorana Hrpelje). Decentralizirani individualni sistemi na lesno biomaso se lahko načrtujejo tudi na območjih manjših naselij z nizko gostoto poselitve.

4.3.3.5 Vetrna energija

Umeščanja novih večjih vetrnih elektrarn v regiji se ne dopušča zaradi vizualne izpostavljenosti v turistično intenzivnem okolju slovenske Istre in zaradi ranljivosti Krasa zaradi posebnih geomorfoloških oblik, posebnih pestrih habitatov, prepoznane izjemne krajine, velike gostote naravne in kulturne dediščine ter poseljenosti in s tem povezanimi okoljskimi vplivi.

Vetrne elektrarne ne sodijo v bližino naselij, na lokacije, kjer posegajo v vidno zaznavanje kulturne krajine, na vidno izpostavljene lokacije grebenov in slemen v Brkinih ter na odprte planote ali

območja posebnih reliefnih pojavov.

4.3.3.6 Energija sonca

Energija sonca je eden ključnih stebrov trajnostne energetske prihodnosti in območje regije je primerno za pridobivanje električne energije iz sončnih elektrarn. Njeno izrabo se spodbuja ob upoštevanju lokacijskih, prostorskih in varstvenih omejitev. Omogoča se razvoj večjih sistemov in tudi namestitev manjših sončnih elektrarn na strehe objektov. Pri načrtovanju novih virov sončne energije in distribuciji električne energije se spodbuja povezovanje z večjimi industrijskimi porabniki.

Sončne elektrarne se prednostno umešča na stavbe in na gradbeno inženirske objekte obstoječe infrastrukture (npr. prometne infrastrukture), izjemoma pa kot nove posege, in sicer le na prostorsko in okoljsko funkcionalno razvrednotena območja, npr. na območja nekdanjih deponij, opuščena območja izkoriščanja mineralnih surovin ipd., ki so pretežno že opredeljena kot stavbna zemljišča ali druga zemljišča. Vsak tak poseg umeščanja sončnih elektrarn v prostor mora biti presojan tudi z vidika vpliva na širši prostor in krajino (vpliv na razvoj poselitve, na bivalne in delovne razmere, vizualni vpliv na krajinsko sliko, na značilne poglede, na bleščanje).

Večje sončne elektrarne se praviloma vključuje neposredno v visokonapetostno omrežje, zato se pri izbiri lokacij upošteva tudi analizo možnega priključevanja proizvodnih virov v razdelilne transformatorske postaje v lasti sistemskega operaterja Eles.

Za namen samooskrbe z električno energijo iz obnovljivih virov energije se spodbuja postavitev naprav za proizvodnjo električne energije na strehe stavb v različnih oblikah: kot individualna samooskrba, samooskrba večstanovanjskih stavb ali kot skupnosti za oskrbo z energijo (skupnostne sončne elektrarne).

Zaradi vključevanja vedno večjega števila fotonapetostnih naprav v distribucijsko elektroenergetsko omrežje mora biti omrežje dimenzionirano tako, da bo lahko prevzelo oziroma preneslo dobavljeno energijo ter zagotovilo nemoteno delovanje elektroenergetskega sistema regije.

Pri načrtovanju sončnih elektrarn se zaradi njihove občasne proizvodnje spodbuja sočasno načrtovanje sistemov za shranjevanje električne energije, ki omogočajo prenos proizvedene energije iz obdobja dneva v obdobje noči. Ti sistemi vključujejo mehansko, elektrokemično, kemično, električno, termalno in hibridno shranjevanje energije.

4.3.3.7 Geotermalna energija in toplota okolja

Geotermalna energija in toplota okolja predstavljata enega od virov za energetski prehod Obalno-Kraške regije. Regija ima naravne danosti, še zlasti geotermalne vire in ugodne razmere za izrabo toplote zemlje, vode in zraka.

Pred umeščanjem geotermalne infrastrukture in infrastrukture za izkoriščanje toplote okolja na

območju regije se preveri razpoložljiv energetski potencial. V regiji se izvajajo pilotni projekti za uporabo geotermalne energije ter energije morja. Praviloma gre za lokalno omejene projekte, enako kot današnji sistemi za oskrbo s toploto. V primeru ekonomske in tehnološke izvedljivosti, se sistemi uporabe geotermalne energije in toplote okolja uporabljajo za ogrevanje naselij v regiji.

. Geotermalno energijo se uporablja v zdraviliškem turizmu v Portorožu, vendar izkazuje širši potencial, saj se povišane temperature nahajajo na celotnem obmorskem delu. Nadaljnji razvoj oskrbe s toplotno energijo se usmerja v večjo uporabo geotermalne energije in toplote okolje za raznolike namene (ogrevanje, turizem, kmetijstvo, proizvodnja električne energije). Geotermalno energijo se integrira v obstoječe in nove daljinske sisteme ogrevanja v mestih in drugih večjih naseljih.

V regiji so dobre možnosti za geotermalne elektrarne, izoterma 100 stopinj C, ki predstavlja ekonomski prag za izvedbo, se glede na dosedanje raziskave nahaja na globini 4 km. Spodbuja se nadaljnje raziskave in izvedbo globokih vrtin za ta namen.

4.3.4 Lokalne gospodarske javne službe s področja varstva okolja

Lokalne gospodarske javne službe s področja varstva okolja so sestavljene iz vodooskrbnega sistema, sistema za odvajanje in čiščenje odpadnih voda ter sistema za ravnanje z odpadki.

Sistem vodooskrbe se prioritetno rešuje s povezovanjem z vodooskrbnimi sistemi znotraj in izven regije in države. Sistem odvajanje in čiščenje odpadnih voda se dograjuje in nadgrajuje. Sistem ravnanja z odpadki pa je potrebno urediti z umestitvijo novega regionalnega centra za ravnanje z odpadki.

Zaradi obmejne lege Obalno-Kraške razvojne regije se razvoj javnih gospodarskih služb usmerja v čezmejno sodelovanje s partnerji na hrvaški in italijanski strani meje, zlasti na področjih oskrbe s pitno vodo in ravnanja z odpadki. S tem se omogoča povezovanje in usklajeno upravljanje infrastrukturnih sistemov, večja operativna učinkovitost ter izkoriščanje priložnosti za skupne investicije v ključne javne službe. Tak pristop krepi odpornost območja, prispeva k znižanju stroškov ter zagotavlja višjo kakovost storitev za prebivalce.

4.3.4.1 Oskrba z vodo

Oskrba s pitno vodo se zagotavlja vsem naseljem v regiji prek več vodovodnih sistemov. Zaradi neenakomerne razporeditve vodnih virov ter zmanjšane vodnatosti izvira Rižane v poletnih mesecih je regija vododeficitarna. Vodovodni sistem slovenske Istre (Rižanski vodovodi) je povezan s kraškim vodovodnim sistemom, ki pa v obstoječih kapacitetah ne omogoča dodatne oskrbe slovenske Istre. Del potrebnih količin pitne vode se zagotavlja iz virov na območju Republike Hrvaške ter v manjši meri iz virov na območju Republike Italije.

Za območje slovenske Istre se načrtuje zagotovitev zadostnih količin pitne vode z izgradnjo

akumulacije Griža ter vzpostavitvijo povezav z vodovodnimi sistemi iz smeri povečanega črpališča Brestovica in povečanega črpališča Malni. Akumulacija Griža bo namenjena zajemanju viškov vode iz reke Rižane, dograjeni in dodatni povezovalni vodovodi pa bodo zagotavljali rezervne oziroma nadomestne količine pitne vode.

Izgradnja akumulacije in povezovanje vodovodnih sistemov Rižanskega, Kraškega, Postojnskega in Ilirskobistriškega vodovoda v enoten regijski sistem bo omogočilo vzajemno oskrbo ter večjo odpornost na podnebne spremembe. Prednostni projekt predstavlja vzpostavitev trajnega strateškega vodnega vira slovenske Istre, ki bo dolgoročno nadomestil izgubljeni vodni vir v Sečovljah. Ključni so ukrepi obnove vodovodnega omrežja za zmanjšanje izgub, zagotavljanje rabe reciklirane in padavinske vode za določene potrebe, zagotavljanje ustrezne varnostne zaščite vodovarstvenih območij ter čezmejno sodelovanje z Italijo in Hrvaško pri varovanju vodonosnikov.

V pripravi je DPN za akumulacijsko jezero Griža, namenjen reševanju dolgoročne oskrbe s pitno vodo za slovensko Istro ter zagotavljanju rezervnega vodnega vira za Kras.

Mestna občina Koper načrtuje vodni zadrževalnik in pregrade med hribi Lačna, Kobel in Brdo (vzhodno od Kubeda), s katerim se bo uredila oskrbo s pitno vodo za slovensko Istro.

4.3.4.2 Odvajanje in čiščenje odpadnih voda

Odvajanje in čiščenje odpadne vode je skladno z Zakonom o oskrbi s pitno vodo ter odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode - ZOPVOOV (Uradni list RS, št. 21/25) obvezna gospodarska javna služba, ki jo zagotavljajo občine. Praviloma se odvajanje in čiščenje odpadne vode zagotavlja prek manjših sistemov, praviloma lokalnih in vezanih na aglomeracijo, za katero je zahtevano urejeno odvajanje in čiščenje odpadne vode (skladno z Operativnim programom za odvajanje in čiščenje odpadne vode).

Na območju razvojne regije se nahaja 34 komunalnih čistilnih naprav. Večja naselja v regiji so opremljena s kanalizacijskim sistemom (Ankaran, Divača, delno Senožeče, Izola, Koper, Piran, Portorož, Sežana, Hrpelje - Kozina). S kanalizacijskim sistemom so opremljena tudi naselja Betanja, Matavun in Škocjan, ki se nahajajo v zavarovanem območju Regijskega parka Škocjanske jame.

Na obravnavanem območju se nahaja en večji sistem regionalnega pomena, in sicer centralni kanalizacijski sistem Kopra s centralno čistilno napravo z zmogljivostjo 84 500 PE, ki odvaja in čisti odpadno vodo z območij Mestne občina Koper, občine Ankaran in občine Izola.

Istrska mesta Koper, Izola in Piran ter tudi preostala naselja imajo dotrajane in pogosto preobremenjene kanalizacijske sisteme. Velika težava je tudi neurejeno odvajanje in čiščenje odpadnih voda v aglomeracijah, manjših od 1.000 PE, ki so prisotne predvsem v zaledju Slovenske Istre in na Krasu. Na Krasu, v Sežani, Divači, Kozini in Hrpeljah se izkazuje potreba po nadgradnji zmogljivosti obstoječih čistilnih naprav zaradi priseljevanja prebivalstva. Neustrezna kanalizacijska infrastruktura v regiji ogroža tako kakovost podzemne vode kot tudi morja.

Stara mestna jedra ob obali se soočajo s problemom dotrajane kanalizacije mešanega sistema,

kar povzroča predvsem ob plimi in obilnejših padavinah močno obremenjevanje morja z odpadnimi vodami. V obalni kanalizacijski sistem vdira slana/morska voda, številko vdorov se bo v prihodnosti še povečalo zaradi klimatskih sprememb in dvigovanja gladine morja. Izdela se podroben načrt morebitne sanacije stanja, ki pa mora biti povezana tudi s sanacijo območij proti dvigu gladine morske vode.

Dotrajana kanalizacijska omrežja se dograjuje, v naseljih z opredeljenimi aglomeracijami, kjer kanalizacijskega omrežja še ni vzpostavljenega, se le-ta vzpostavi. Na Krasu se zagotovi javni kanalizacijski sistem še v naseljih Dutovlje, Lokev, Šepulje-Križ in Dolnje Ležeče. Kanalizacijski sistem se dogradi v Senožečah ter v ostalih naseljih (aglomeracije) v skladu z operativnimi programi odvajanj in čiščenja komunalne vode.

V teku je projekt posodobitve CČN Koper, na podlagi študije se v nadaljevanju izvede nadgradnja.

Preobremenjene komunalne čistilne naprave se nadgradi, kjer obstaja potreba se jih tudi na novo vzpostavi. Na ostalih območjih, kjer kanalizacijski sistemi niso zgrajeni in se odvajanje in čiščenje odpadno vode nadalje izvaja individualno, se s sistemom ustreznega nadzora upravljavcev odvajanja in čiščenje odpadne vode zagotovi ugodne okoljske razmere.

Posebno pozornost se nameni izgradnji kanalizacijskih sistemov ali njihovi rekonstrukciji na območjih, kjer bi lahko bili ogroženi vodni viri, ki služijo večjim vodooskrbnim sistemom ali so regionalnega značaja..

4.3.4.3 Ravnanje z odpadki

Koncept ravnanja s komunalnimi odpadki na območju razvojne regije sledi načelom zmanjševanja količine odpadkov na izvoru, predvsem s preprečevanjem njihovega nastajanja, ponovno uporabo in podaljševanjem življenjske dobe proizvodov, ločenim zbiranjem, predelavo ter oddajo preostanka v obdelavo. Le najmanjši, nekoristen del odpadkov se odda v trajno odstranitev. Pri tem je pomembno spodbuditi krožno gospodarstvo, da se zmanjša količina odloženih odpadkov

Ravnanje z odpadki se izvaja v objektih za ravnanje z odpadki v regiji, delno pa v objektih za ravnanje z odpadki v drugih regijah. Zaprta nenevarna (komunalna) odlagališča so v občini Piran (Dragonja), Mestni občini Koper (Dvori), Izoli in v Sežani. Medobčinski Center za ravnanje s komunalnimi odpadki v Sežani, ki pokriva območje kraških občin, se nadgrajuje na obstoječi lokaciji.

Na območju Občine Sežana se ob kamnolomu Mali Medvejk načrtuje center za ravnanje z gradbenimi odpadki.

Na območju občine Komen se ob kamnolomu Štanjel ali na alternativni lokaciji ob drugih kamnolomih načrtuje center za ravnanje in predelavo gradbenih odpadkov.

Zbirni center Sermin se preseli na novo lokacijo, takoj ko bo ta določena in ustrezno opremljena, urejena ter pridobljena dovoljenja za vzpostavitev novega zbirnega centra odpadkov.

Na območju regije se preuči možnost vzpostavitve regijskega centra za ravnanje s komunalnimi odpadki, ki vključuje tudi sortiranje, predelavo odpadkov in kompostiranje. Preuči se možnost čezmejnega sodelovanja na področju ravnanja z komunalnimi odpadki.

4.4 Zasnova razvoja v krajini

4.4.1 Zasnova razvoja in varstva krajine

Zasnova razvoja in varstva krajine v dokumentu temelji na celostnem razumevanju krajine kot ključnega nosilca identitete prostora, biotske raznovrstnosti in kakovosti življenja. Krajino je treba razvijati trajnostno in s premislekom o vplivih na okolje. Varovati je treba posebne značilnosti prostora in zavarovana območja. Razvoj naj omogoča gospodarski in družbeni napredek, ki hkrati zagotavlja dolgoročno varstvo naravnih vrednot, kulturne dediščine ter identitete prostora. Poudarek je na ohranjanju vizualne prepoznavnosti, krajinske pestrosti in ekološke stabilnosti, kar predstavlja podlago za krepitev odpornosti regije na sodobne prostorske in podnebne izzive.

Ohranjati je treba značilno naselbinsko, krajinsko in arhitekturno tipologijo ter morfologijo prostora. Spodbujati je treba razvoj dejavnosti, ki prispevajo k ohranjanju vrednot antropogenega okolja, ter omejevati tiste, ki bi jih lahko ogrozile. Načrtovanje prostorskih ureditev na regionalni ravni mora temeljiti na poznavanju krajine ter na tehtanju med razvojem in varstvom, da se krepi identiteta regije in države. Prednost naj ima obnova pred novogradnjo, zagotoviti pa je treba tudi ustrezne pogoje za financiranje prenov kulturne dediščine, zlasti vaških trgov, iz javnih sredstev. Posebna pozornost naj bo namenjena najpomembnejši in najbolj ogroženi dediščini.

OBMOČJA POUDARJENEGA VARSTVA

V Obalno-kraški regiji se pojavlja več območij poudarjenega varstva krajine, ki se razlikujejo glede na raven obravnave ter prepoznavnost in pomen oziroma vpliv na krajino. Za ta območja je značilno, da izkazujejo večjo mero prepoznavnosti in posebne ohranjenosti naravnih ali kulturnih prvin. Ta območja so nosilci najbolj prepoznavnih delov regije; z njihovim ohranjanjem in vzpostavljanjem kulturne in simbolne prepoznavnosti se ustvarja večja privlačnost prostora, kakovostno bivalno okolje in ohranjanje identitete. Razvoj teh območij se usmerja v smeri ohranjanja in obnavljanja prepoznavnih značilnosti.

- **IZJEMNE KRAJINE** – so naravne ali kulturne krajine, ki izkazujejo visoko stopnjo edinstvenosti in reprezentativnosti območja, ki je izredno slikovito in ima visoko prizoriščno vrednost. So krajinsko najpomembnejša območja zaradi izjemnosti. Merila, s katerimi so izjemne krajine določene, so: jasnost in dovršenost krajinske zgradbe, edinstvenost in slikovitost. Razvoj teh območij se usmerja v varovanje značilnosti in izboljševanje stanja, predvsem v ohranjanje kulturnih prvin krajine in naravnih prostorskih danosti. V Obalno-kraški regiji so izjemne krajine:

- Sečoveljske soline: največje slovenske soline z aktivnim pridelovanjem soli na severnem delu, kjer so polja oblikovana ortogonalno, in starejši južni del solin, ki je naravni rezervat ter ima srednjeveško strukturirana polja s posamičnimi solinarskimi hišicami. Soline imajo zelo močan prostorski red, ki ustvarja kontrast homogeni površini morja.
- Strunjanske soline: manjše soline, umeščene na obalo med Piranskim in Strunjanskim polotokom. Kljub majhnosti so vseeno izjemne zaradi pravilnega rastra in kontrasta med morjem ter gričevji v okolici.
- Padna: primer gručastega naselja na hrbtu gričevja s tradicionalno umestitvijo cerkve na najvišji točki. Pobočja pod naseljem so terasirana in urejena za vinograde ter oljčnike, medtem ko severna pobočja, ki niso primerna za gojenje rastlin, preraščajo gozdne površine.
- Koštabona: krajina je obenem reprezentativen predstavnik istrskega gričevja z gručastim naseljem v ovršni legi in obdelovalnimi površinami na sončnih pobočjih ter poseben pojav, saj je naselje zraslo na pomolu hrbta in ne le na njegovem uravnanem vrhu.
- Kubed: izrazito slikovit pogled na vas, ki leži na stiku fliša in krasa ter je razporejena na pobočju vzpetine Grad. V pogledu dominirata srednjeveška utrdba in cerkev sv. Florjana na skalni pečini s slikovitim ozadjem kraškega roba.
- Kraški rob in Hrastovlje: jasno prepoznavna krajinska zgradba, ki od vzhoda proti zahodu ustvarja strmo pobočje s skalnatim robom in uravnanimi pobočji, na katerih se pojavljajo gručaste vasi in terasaste ureditve. V krajini je še kraj Hrastovlje, v katerem se nahaja cerkev z izjemno fresko mrtvaškega plesa.
- Brezovica (v Matarskem podolju): reprezentativen primer uravnanega dolinskega dna slepe doline oziroma manjšega kraškega polja v kmetijski rabi, ki ga obdajajo gozdnata pobočja, ki vizualno ustvarijo izrazit rob. Na dolino se z juga odpirajo slikoviti pogledi.
- Škocjanske jame in kanjon Reke: gre za globok kanjon reke Reke, ki ponika v Škocjanskih jamah, ki so zavarovane z režimom Unescove dediščine. So tudi pomembna turistična destinacija.
- Lipica: območje s specifičnim značajem, ki je bilo dodatno prilagojeno za vzrejo konj. Zaradi zaraščene okoliške krajine se ustvari zanimiv kontrast med polnim in praznim. Krajino zaznamujejo krajinski elementi, kot so bele ograje, suhozidi in drevoredi, ki obdajajo poti.
- Tomaj - Dutovlje: uravnan, a mehko valovit kraški teren med dvema višjima hrbtoma z naselji (Tomaj, Dutovlje, Godnje) na nekoliko dvignjenih, prisojnih in zavetrnih legah ter značilnimi vinogradi z drobno parcelno strukturo in trto na latnikih.
- Sveto pri Komnu: na uravnanem predelu med vasmi Sveto in Komen dominirajo obsežni vinogradi, medtem ko je območje v neposredni bližini obeh vasi drobno

razparcelirano. Čitljivost krajinske zgradbe dopolnjuje gozdni okvir z jasnim robom.

- Veliko Polje: vas na pobočju, pod katerem se razprostirajo urejene obdelovalne terase, ki jih dodatno poudarjajo travniški sadovnjaki in osamela drevesa. Drevesa in terase ustvarjajo ritem, ki je vizualno privlačen.

- **OBMOČJA NACIONALNE PREPOZNAVNOSTI** - so določena znotraj prenovljene regionalne razdelitve krajinskih tipov Slovenije (Golobič idr. 2024). Gre za območja, ki izkazujejo edinstvene značilnosti, simbolni pomen ali dobro ohranjeno kulturno krajino ter vzorce v njej. Območja so skupek prepoznavnih značilnosti, ki so prepoznavne na nacionalni ravni. Na teh območjih se prostorski razvoj usmerja v ohranjanje prepoznavnih vzorcev (naravnih ali kulturnih) in prepoznavnih prvin krajine. Razvoj se poskuša prilagajati nosilnosti prostora. V regiji so območja nacionalne prepoznavnosti: Izolski amfiteater, Piransko-Portoroško obalno območje, Koprsko obalno območje in severna Koprska brda, Kraški rob in Bržanija, Divaško-senožeški kras, Sežanski kras, Dutoveljsko-Tomajski kras.

- **KRAJINE REGIONALNEGA POMENA** – so določene po podobnih merilih kot izjemne krajine; gre za območja edinstvenosti in slikovitosti ter jasnosti in dovršene krajinske zgradbe z visoko vizualno privlačnostjo, vendar na regionalni ravni. Razvoj ključnih dejavnosti, kot so turizem, kmetijstvo in gozdarstvo, se usmerja sonaravno in medsebojni povezavi z ohranjanjem zgradbe, vzorcev in slikovitih značilnosti prostora. Ohranja se kakovost bivalnega okolja in funkcij prostora. V regiji so krajine regionalnega pomena: Škocjanski zatok, mestno jedro Kopra, Pirana in Izole, Debeli rtič, Strunjanski zaliv, Veliki in Mali Badin, Brič, Socerb, Štanjel, Mesečev zaliv in vrh Slavnika

- **OBMOČJA PREPOZNAVNIH ZNAČILNOSTI** – so prepoznavna območja na podlagi kulturne rabe, simbolnega pomena ali prepoznavne vizualne podobe krajine, ki so prepoznana na regionalni ravni. Na teh območjih se ohranjajo prepoznavne prvine (raba tal, reliefne oblike, tradicionalni zasaditveni vzorci in poselitveni vzorec). Spodbuja se tradicionalna raba prostora, zlasti kmetijska raba. V Obalno-kraški regiji so to območja: celotni pas Kraškega roba, dolina reke Raše, Vremščica, Slavnik, Krkavče, Barka, Artviže, Misliče in Beka.

OBMOČJA OHRANJANJA IN OBNOVE ZNAČAJA KRAJINE

Kartiranje vzorcev glede na prenovljeno regionalno razdelitev krajinskih tipov in izjemnih krajin (Golobič M. idr. 2024): Na podlagi podenot, znotraj katerih so opredeljeni krajinski vzorci, se je določilo in vrisalo, kje se pojavljajo posamezni vzorci v podenotah. To kartiranje lahko služi kot dodaten okvir za usmerjanje in upravljanje določenih vzorcev in njihovih značilnosti. Posegi naj se v prostor umeščajo tako, da se varuje celovitost in značaj vzorcev.

KRAJINSKI VZOREC	KRAJINSKE PRVINE, KI SE OHRANJAJO	ZNAČILNOST KRAJINSKEGA VZORCA	PREDLOGI ZA RAZVOJ IN VARSTVO KRAJINSKEGA VZORCA
Planote – Matarsko podolje, Slavnik, Čičarija	-površinska golota -vrtače -gozd	Kraške planote, ki so večinsko prerastle z gozdom, v območju se nahaja veliko kraških prvin, kot so jame, vrtače, udornice.	Ta območja se ohranjajo in varujejo v naravnem stanju in ohranja se prepoznavne značilnosti.
Rečne doline – Glinščica, Grižnik, zgornji pritok Dragonje in dolina reke Raše	-hudourniški potoki v naravnem stanju	Ozke kraške rečne doline, ki imajo strma gozdnata pobočja in so krajinsko zanimive, če je dovolj prostora se na dnu doline nahajajo kmetijske površine.	Premišljeno umeščanje poselitve, varuje se vodotoke in njihove značilnosti.
Mozaične kmetijske krajine na gričevju – Kmetijska krajina na Snežniku, Brkinih in območja nad reko Rašo	-intenzivni sadovnjaki -visokodebelni sadovnjaki - vinogradi - gručasta naselja -cerkve, zvoniki -suhozidi	Mozaična raba prostora kjer se prepletajo intenzivnejše in ekstenzivnejše oblike kmetijstva. Slikovita gručasta naselja s tradicionalno gradnjo.	Varuje se prepoznavne krajinske elemente kot so suhozidi, mejice, intenzivni sadovnjaki. Celotni vzorec je prepoznaven in slikovit in ga je potrebno varovati pred razvrednotenji v prostoru.
Gozdnato hribovje – Podgorski kras, Vremščica, Brkini	-vrhovi -hrbti	Višji vrhovi v regiji, ki so porasli z gozdom ali pa goli zaradi pašnje in košnje.	Ohranjanje naravno ohranjenih območij z ohranjanjem rabe prostora
Mozaične krajine s trajnimi nasadi na gričevju – Križ, Tomaj, Dutovlje, celotno zaledje obale, Veliki Dol in Komen z okolico	-visokodebelni sadovnjaki - vinogradi - gručasta naselja -cerkve, zvoniki -suhozidi -mejice	Mozaična raba prostora kjer prevladujejo ekstenzivni sadovnjaki, vinogradi in oljčniki. Poselitev je slikovita in se pojavlja gručasto. Ponekod se pojavlja terasiranje.	Varovanje kulturne krajine in preprečevanje zaraščanja ter izgube krajinskih značilnosti ter tipike.
Kraška polja in ravniki – Brezovica, Odolina, Veliko Loče, Perilo in Vrhpolje	- kraški pojavi	Specifičen kraški pojav, ki ustvari zanimivo polje oziroma ravnik z poselitvijo in kmetijskimi površinami.	Ohranjanje rabe prostora in kulturnih značilnosti.
Ravninske kmetijske krajine - Zaledje Kopra po dolini reke Rižane, dolina reke Dragonje, Gradišče in Zazid	-vinogradi -oljčniki	Ravninske krajine, ki so primerne za intenzivnejše oblike kmetijstva. Na območju se pojavlja razpršena poselitev zaradi bližine glavnih mest.	Ohranjanje kmetijske krajine in rabe. Preprečevanje suburbanizacije in posledične izgube kmetijskih zemljišč
Mozaične kraške krajine – Matarsko podolje, Severni del Podgorskega krasa, Rakitovec, večina poseljenega Krasa	-gručasta naselja -cerkve, zvoniki -suhozidi -mejice -ekstenzivno kmetijstvo -pašniki	Mozaične rabe prostora na kraških tleh. Na teh območjih se pojavljajo izredno slikovite krajine tudi zaradi uporabe suhozidov in mejic, ki v	Ohranjanje mozaične rabe prostora in preprečevanje zaraščanja kmetijskih površin. Varovanje tradicionalnih krajinskih vzorcev in rab.

		prostoru vnašajo red in ritem.	
Gozdne kmetijske krajine- večina krasa kjer ni poselitve, Snežnik, gozdnati del Slovenske Istre, Brkini	-cerkve, zvoniki -gručasta naselja - obdelovalne terase -ekstenzivni sadovnjaki -suhozidi	Gozdnata območja z občasnimi pašniki in travniškimi sadovnjaki, pojavljajo se gručasta naselja z sakralnimi objekti.	Preprečevanje zaraščanja kmetijskih površin in varovanje krajinskih značilnosti in prvin.
Urbanizirane krajine na razgibanem terenu – Sežana	-zeleno zaledje urbanih površin	Urbano območje Sežane, ki je strnjeno naselje ujeto med razgibanim terenom na katerem se vije poselitev.	Zgoščanje urbanizacije in preprečevanje širjenja v zeleno zaledje. Premišljeno umeščanje infrastrukture
Urbanizirana obala – Koper, Piran, Ankaran, Izola in Portorož	-zelene površine -kopališča	Urbana središča regije, ki se pojavljajo ob Slovenskem morju. So kulturno in zgodovinsko bogata območja z edinstveno tipiko na nacionalni ravni	Zgoščanje poselitve na že obstoječih območjih. Razvoj novih zelenih površin in varovanje obalnih območij, ki so primerna za rekreacijo, plavanje in turizem.
Soline – Sečoveljske in Strunjanske soline	-trstičje -solinarska polja - solinarske hiše	Specifična raba prostora, ki ustvarja zanimiv in prepoznaven krajinski vzorec. Ki ima izrazit red in ritem ter slikovitost.	Ohranjanje rabe, razvoj naj sledi tradicionalnim načinom pridelovanja soli in prostorskem redu.

OBMOČJA POSEBNIH UKREPOV

Poleg usmeritev za posamezne krajinske vzorce so za nekatera območja opredeljeni še posebni ukrepi:

- **Sanacija območij izkoriščanja mineralnih surovin** – v območju se pojavlja več opuščenih območij, ki bi jih bilo treba sanirati. Večina razvrednotenj se pojavlja v obalnem pasu ob industrijskih conah Kopra in Izole; to so območja velikega potenciala za spremembo v zelene površine ali drugo infrastrukturo javnega značaja. Ob sanaciji naj se upoštevajo okoljske in varnostne zahteve ter naj bo izvedena glede na potrebe prostora. Sanacije naj strmijo k vračanju v naravno stanje ali pa naj imajo program, ki izboljša stanje in je prednostno javnega značaja.
-
- **Območja preprečevanja zaraščanja** – ta ukrep se izvaja na območjih kakovostne kulturne krajine, ki bi jo ob zaraščanju izgubili. Ohranja se kmetijska raba v tradicionalnem vzorcu, kot so ekstenzivni sadovnjaki, oljčniki in vinogradi. V okviru tega ukrepa se poskuša obnoviti že zarasle površine nazaj v kmetijske površine. Spodbujajo se dejavnosti, ki podpirajo rabo kulturne krajine. Območja, ki so izpostavljena zaraščanju, so zaledje Slovenske Istre (Koprska brda), del Lipice, celotni Kras, predvsem območja, kjer se pojavljajo mejice in suhozidi, ki jih je potrebno varovati, Podgorski kras ter Matarsko podolje / Podgrajsko podolje.

- **Območja ohranjanja sklenjenega gozda** – ta se zagotavljajo na območjih, kjer imajo gozdovi varovalno funkcijo (erozijsko, plazovno) in kjer gozdovi predstavljajo pomemben ekokoridor za rastlinske ali živalske vrste, ter na gozdovih v okolici urbanih območij, ki imajo izrazito rekreacijsko funkcijo za prebivalce. Ohranjajo se sklenjeni gozdovi na pasu Kraškega roba, Snežniku, Vremščici in gozdnata območja Krasa.
  Prav tako je treba pozornost nameniti gozdnim sestojem in pasovom klifnih obal, ki so pomembni zaradi svoje zaščitne in varovalne funkcije, ekološke in krajinske vrednosti in posebnosti

- **Preurejanje vinogradniških območij** – gre za območja, kjer je večja količina vinogradov, ki so podvržena zaraščanju ali izgubljanju vinogradniških površin. Tem regijam se nudi posebna pomoč za ohranjanje funkcije in vizualne podobe teh krajin. Pri preurejanju se vinogradi lahko poskušajo prilagoditi tudi podnebnim spremembam.

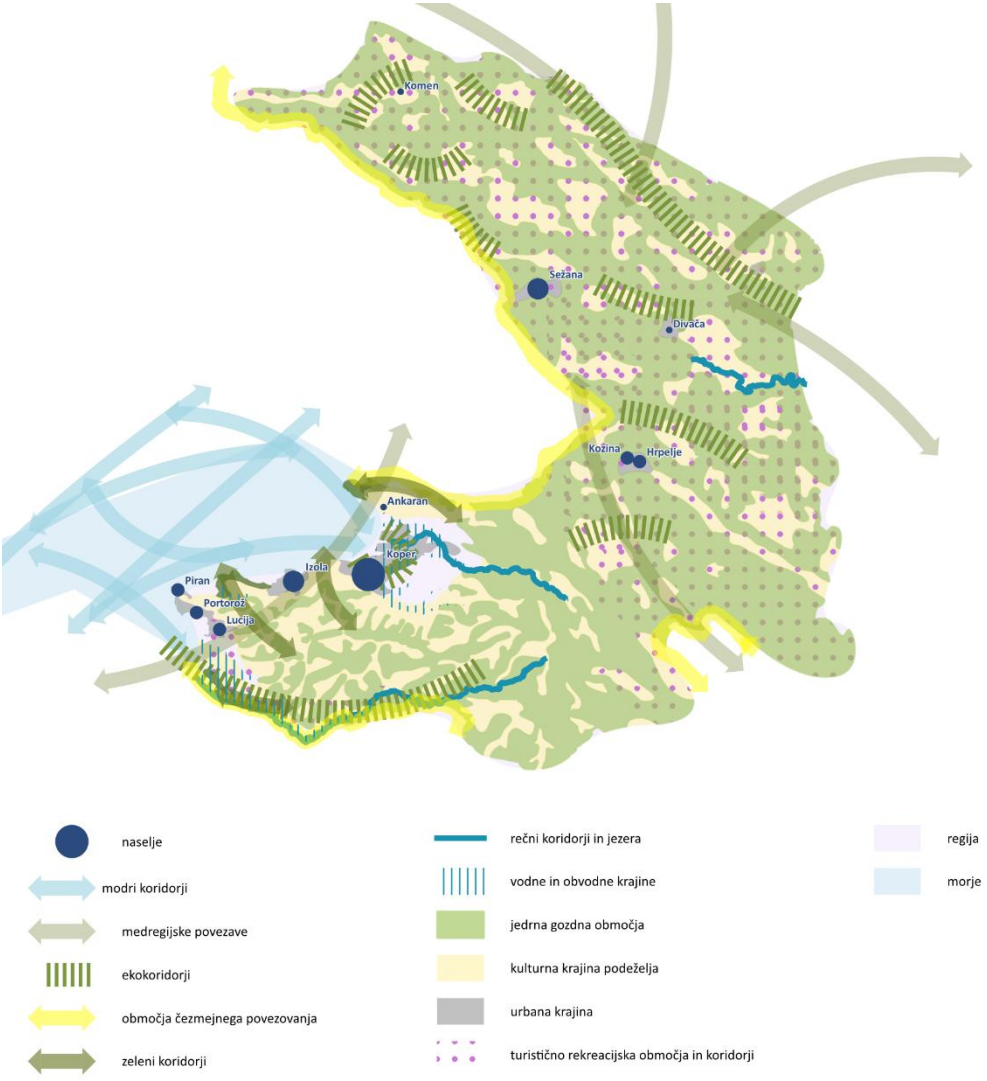
- **Ohranjanje in obnavljanje mejic** – to je tradicionalni kmetijski vzorec, kjer posamična polja ločuje pas kamenja, ki ga pogosto obraščajo grmovnice in drevesa. Ta pas je treba varovati zaradi prostorskega reda, ki ga vnaša v krajino, in kulturnega pomena, ki ga imajo suhozidi. Mejice, ki se pojavljajo ob suhozidih, imajo velik habitatni pomen, zato se varujejo, hkrati pa se preprečuje njihovo prekomerno zgoščanje, saj to vodi do izgube suhozidov.

- **Območja podrobnejših krajinskih zasnov** – predvidena so za posamezna krajinsko zaokrožena območja, v katerih so predvideni večji prostorski posegi ali ureditve, ki bi pomembno vplivale na krajino, kulturno dediščino, ohranjanje narave, gozdov in kmetijskih zemljišč, ali pa se v prostoru pojavljajo nasprotujoči si interesi, povezani z rabo prostora. Predlagana območja so:

    - Območje Kopra in Izole: konfliktna območja zaradi različnih dejavnosti in ambicij v prostoru ter opuščanja dejavnosti, ki so pustile večjo količino opuščenih območij, ki jih je treba sanirati, hkrati pa so tu naravne vrednote, ki ustvarjajo prepoznavne krajinske vzorce in prvine, ki jih je treba varovati. Krajinska zasnova bi reševala okoljska razvrednotenja in konflikte v rabi prostora ter obenem varovala in razvijala zavarovana območja.
    - Kraški rob: območje je edinstveno na nacionalni ravni; v njem se nahaja večja količina kulturne dediščine in zavarovanih območij, ki jih je treba varovati in premišljeno razvijati. Območje ima velik potencial, ki bi ga bilo smiselno usmerjati in razvijati skozi krajinsko zasnovo, ki bi upoštevala krajinsko tipiko in zavarovana območja.

4.4.2 Zasnova zelenega sistema

Zasnova zelenega sistema Obalno-kraške regije temelji na načelih varovanja ekoloških, družbenih in okoljskih elementov, ki povezujejo delovanje zelenega sistema regije. Zeleni sistem je treba obravnavati kot zaključeno celoto, kjer sprememba enega dela vpliva na druge elemente in delovanje celotnega sistema. Spremembe v prostoru je treba načrtovati s celovitimi načrti na občinski ali regionalni ravni. Zasnova zelenega sistema je pomembna za blaženje podnebnih sprememb in zagotavljanje trajnostnih praks razvoja prostora. Načrtovanje, upravljanje in varstvo krajine morajo potekati po konceptih krajinske politike.

Slika 6: Zasnova zelenega sistema regije.

Ogrodje zelenega sistema v Obalno-kraški regiji tvori povezan sistem območij Natura 2000 (Kras, Slovenska Istra, Sečoveljske soline, Strunjan, Škocjanski zatok ...). Ta območja tvorijo ogrodje zelenega sistema, ki se varuje v trenutnem obsegu in v katerem se gospodari trajnostno s ciljem ohranjanja naravnih značilnosti in ekoloških habitatov.

Krajina in zeleni sistem sta elementa, ki nosita identiteto prostora, zagotavljata kakovostno bivanje in predstavljata naravno okolje, ki omogoča ekosistemske storitve. Krajina in zeleni sistem sta zaradi naravnih in človeških vplivov stalno spreminjajoča se sistema ter sta podvržena spremembam zaradi opuščanja rabe prostora, podnebnih sprememb in pritiskov družbe na dejavnosti in razvoj. Zato zasnova temelji na ohranjanju in nadgradnji mozaične krajine zaledja, gozdnih območij, naselbinske strukture, varovanih območij narave in turističnih dejavnosti. Urejanje in zasnova zelenega sistema združujeta varovanje in razvoj krajine; obenem varujeta ekološko pomembna območja in kulturno krajino, medtem ko zagotavljata razvoj prostora in dejavnosti.

OBMOČJA POUDARJENEGA OHRANJANJA EKOLOŠKIH FUNKCIJ IN PRILAGAJANJA NA PODNEBNE SPREMEMBE

Jedrna območja – prednostno se ohranjajo sklenjene gozdne površine, gozdne rezervate, območja Nature 2000 in druga zavarovana območja narave. Ta območja zagotavljajo ekološko stabilnost regije in predstavljajo ključna območja biotske raznovrstnosti. V Obalno-kraški regiji se jedrna območja pojavljajo po celotni regiji s prekinitvami v obliki kulturne krajine podeželja. V teh območjih se zagotavlja ohranjanje sklenjenih gozdnih površin, pri čemer se posegi v prostor umeščajo premišljeno, da ne škodujejo pomembnim naravnim območjem.

Rečni koridorji ter vodne in obvodne krajine – reka Reka, Dragonja in Rižana so glavni vodni koridorji v regiji poleg obalnega koridorja. Rečni koridorji predstavljajo pomemben ekosistemski element v krajini s potenciali za razvoj turističnih in rekreacijskih površin. Ti koridorji se prednostno ohranjajo v stanju, ki omogoča nemoteno delovanje rek (ohranjanje razlivnih površin, preprečevanje poslabšanja stanja voda ter preprečevanje povečanja nevarnosti erozije in poplavne ogroženosti). Kjer vodotoki omogočajo razvoj, se ta usmerja v sonaravne rekreacijske in turistične površine. Posebna pozornost se namenja solinam, ki se jih varuje in ohranja v trenutnem obsegu; aktivni del solin se upravlja po trajnostnih praksah, ki ohranjajo kulturno krajino. Celoten obalni pas se varuje in razvija čim bolj sonaravno.

Ekokoridorji – so prostorski element, ki zagotavlja povezavo med večjimi jedrnimi območji za migracije vrst in ohranjanje biotske raznovrstnosti. Poleg ekološke funkcije so pomemben element blaženja vplivov podnebnih sprememb. Na območju ekokoridorjev se omejuje širjenje antropogenih rab prostora, predvsem poselitve in infrastrukture, ki bi prekinjale povezljivost prostora.

Medregijske povezave – koridorji, ki potekajo med regijami in v katerih je treba ohranjati elemente zelenega sistema zaradi pomena povezav na nacionalni ravni. V območju medregijskih povezav se ohranjajo naravne prvine, kot so sklenjene gozdne površine, rečni koridorji in kulturne krajine, ki predstavljajo habitat za živalske in rastlinske vrste. Glavne povezave, ki se morajo ohranjati v regiji, so območje Kraškega roba, območja, ki povezujejo Kras s Primorsko-notranjsko regijo in Goriško regijo, ter koridor, ki poteka po obalnem pasu.

Območja čezmejnega povezovanja – gre za območja z visokim prepletom naravnih ekosistemov ali prostorskih struktur, ki prehajajo državno mejo in zahtevajo sodelovanje med Slovenijo, Hrvaško in Italijo za zagotavljanje kakovostnega okolja, habitatov ter turističnega razvoja. V regiji izstopajo reka Dragonja kot ekološki in turistični koridor, Kraški rob, ki prestopa mejo s Hrvaško in Italijo, ter potencialni regijski park Geokras/GeoKarst, ki meji na Italijo. Pomembna linijska povezava je tudi kolesarska pot Parenzana.

Zeleni koridorji in zeleni klini – pojavljajo se v obalnem pasu v obliki večjih naravnih površin, ki se zajedajo v urbane površine z zelenimi potezami iz zaledja. To so Strunjan, Škocjanski zatok, Debeli rtič, Bonifika, reka Dragonja in Sečoveljske soline. V teh območjih je pomembno, da se ohranjajo naravna območja, pri čemer se umeščanje nove infrastrukture poskuša odmakniti od koridorjev. Imajo pomembno družbeno, turistično in rekreacijsko funkcijo ter se jih poskuša razvijati na sonaravne načine za izboljševanje kakovosti bivanja in blaženje podnebnih sprememb.

POSEBNA OBMOČJA OHRANJANJA IN VARSTVA

Gre za posebna območja varstva narave, kulturne krajine ali posebna območja prepoznavnosti, ki se od preostalih območij razlikujejo po svojih bistvenih značilnostih. V regiji med taka območja sodijo:

- Regijski park Škocjanske jame, Krajinski park Sečoveljske soline, **in** Krajinski park Debeli rtič: krajinski in regijski parki so posebna zavarovana območja večjega obsega, kjer se celovito planira razvoj in posegi v prostor, pri čemer se ohranja kakovost krajine. Krajinski parki so določeni z odlokom o razglasitvi, ki omogoča preplet varstva narave in trajnostne rabe prostora.
- Zavarovana in varovana območja predstavljajo velik delež regije, predvsem v okviru območij Natura 2000, ekološko pomembnih območij (EPO), zavarovanih območij ter območij naravnih vrednot. Posegi se prednostno usmerjajo na območja, ki niso del zavarovanih ali varovanih območij narave. Kadar se temu ni mogoče izogniti, se umeščajo na rob teh območij.

Kulturna dediščina se pojavlja na celotnem območju, pri čemer po številčnosti prevladujeta arheološka dediščina in kulturna krajina. Razvoj regije se načrtuje z upoštevanjem kulturne dediščine, s čimer se zagotavljajo varstvo, vzdrževanje in prenova območij kulturne dediščine. Območja kulturnih krajin so krajinsko pestra, zato se v njih ohranja tradicionalna raba prostora z namenom ohranitve prepoznavnih krajinskih prvin.

OBMOČJA KREPITVE DRUŽBENIH FUNKCIJ

Kulturna krajina podeželja – kulturna krajina prepleta kulturne in naravne prvine ter poselitev v vzorcih, ki so krajinsko zanimivi in prepoznavni za okolje, v katerem se nahajajo. Prednost se daje ohranjanju rabe prostora in ohranjanju značaja kulturne krajine. Omejuje se gradnja, ki ne sledi tradicionalnim vzorcem in arhitekturni tipiki. Območja kulturne krajine predstavljajo večina poselitve v regiji z izjemo večjih mest in krajev ter jedrnih gozdnih območij.

Urbana krajina - v načrtovanje zelenega sistema se vključujejo pomembnejše urbanizirane površine, ki so ključne za povezljivost v regionalnem sistemu. Na lokalni ravni je pomembno, da se na teh območjih uredijo notranje zelene površine in zeleni sistemi znotraj naselij ter mest. Pri novih gradnjah se ohranja kulturna dediščina, spodbuja se prenova že pozidanih površin in predvsem zgoščevanje znotraj obstoječih urbanih meja. S tem se preprečuje nadaljnje širjenje v zaledje in kulturno krajino, ki obdaja urbana središča.

Parkovne in rekreacijske površine – to so deli zelenega sistema z izrazito socialno funkcijo. Spodbuja se urejanje novih in prenova parkovnih in rekreacijskih površin. Zelene površine zagotavljajo dostopnost in ekosistemske storitve, kjer naravnih območij ni. Zgostitve te infrastrukture se predlagajo predvsem v obalnem pasu, kjer sta izrazitejši tudi poselitev in turistična dejavnost. Pomembno je, da so te površine raznovrstne, prilagojene različnim starostnim skupinam, nudijo senco, upoštevajo podnebne spremembe in njihov vpliv na mesta ter da se zagotavlja enakopraven dostop vseh prebivalcev do zelenih površin.

Turistično-rekreacijska območja in koridorji – gre za območja, ki so privlačna za rekreacijske ali turistične dejavnosti. Te naj se prilagajajo nosilnosti prostora in potekajo trajnostno. Območja s potencialom naj se razvijajo za napredek regije in lokalnih skupnosti. Turistično in rekreacijsko zanimiva območja v regiji so: obala, gastronomski turizem Krasa in Koprskih Brd, Kraški rob, Vremščica, Brkini, Snežnik, Škocjanske jame, Štanjel in Lipica. Sem spadajo tudi rekreacijski koridorji, kot so Parenzana, Slovenska planinska pot in Slovenska turnokolesarska pot.

Ločitveni pasovi med naselji – predlagano je varovanje zelenih pasov med naselji, da se prepreči njihovo zlivanje (konurbacija). Ti pasovi zagotavljajo dostopnost, delujejo kot koridorji za živali, krepijo odpornost proti podnebnim spremembam (retencija vode, varstvo pred požari, uravnavanje mikroklime) ter ohranjajo identiteto in morfološko strukturo naselij, ki je značilna za ta prostor.

4.4.3 Območja kulturne dediščine[5]

Kulturna dediščina Obalno-kraške razvojne regije predstavlja enega ključnih stebrov njene prostorske identitete, prepoznavnosti in razvojnega potenciala. Regijo zaznamuje izjemna prepletenost materialne in nesnovne dediščine, ki izhaja iz specifičnega stika mediteranskega in kraškega sveta ter zgodovinskih vplivov pomorstva, solinarstva, trgovine in tradicionalnega kmetijstva.

[5] Pri pripravi izvedbenih aktov je potrebno na podlagi 74. člena v povezavi s 131. členom ZVKD-1 upoštevati:
- varstvene režime, ki veljajo za kulturne spomenike, vključno z njihovimi vplivnimi območji,
- varstvene režime, ki veljajo za registrirano arheološko najdišče,
- varstvene režime, ki veljajo za varstveno območje dediščine,
- varstvene režime iz prostorskih aktov.

V postopkih priprave izvedbenih aktov je potrebna presoja vplivov na dediščino in arheološke ostaline.

Med najpomembnejša območja in komplekse kulturne dediščine v regiji uvrščamo:

- **Zgodovinska mestna jedra obale:** Piran, Izola in Koper z ohranjeno srednjeveško urbanistično strukturo, beneško arhitekturo in mestnim obzidjem.
- **Kulturne krajine:** Kraški rob, Obala, Lipica, Štanjel in zaledje obale imajo pestro zgradbo krajine, kjer se prepleta naravno z antropogenim in ustvarja prepoznavno in edinstveno krajinsko podobo. Območja kulturnih krajin je potrebno varovati. Varujejo se prepoznavne značilnosti kot so tip poselitve, načini kmetijskega obdelovanja, materiali gradnje in raba prostora.
- **tehniška dediščina Sečoveljskih in Strunjanskih solin:** Edinstven preplet naravnih vrednot in stoletne tradicije pridobivanja soli.
- **Tradicionalna kraška arhitektura in naselja:** Štanjel (kot zgodovinsko urbano jedro na robu regije), Lipica (Kobilarna Lipica kot kulturni spomenik državnega pomena z izjemno kulturno krajino) ter avtohtona kraška vaška jedra z značilnimi kamnitimi elementi (borjači, ganki, kamniti portali).
- **Arheološka dediščina in linijski objekti:** Prazgodovinska gradišča na Krasu in v Brkih, ostanki rimskih podeželskih vil (vile rustike) ter obrambne linije in utrdbe iz različnih zgodovinskih obdobij.
- **Parki in vrtovi:** Drevoredi, parki in vrti ob vilah so glavni element te dediščine, ki se zgoščeno pojavlja v obalnem pasu. Pri načrtovanju posegov je treba upoštevati načela celostnega varovanja kulturne dediščine, vključno z vplivnim območjem elementov. Pri spremembah vrtnoarhitekturne dediščine se predlaga vključevanje stroke, ki sodeluje pri potencialnih načrtih, upravljanju ali varstvu dediščine.

V okviru regionalnega prostorskega razvoja je treba na področju kulturne dediščine zagotoviti:

- **Integrirano varstvo:** Zagotoviti trajno ohranjanje avtentičnosti in integritete kulturnih spomenikov ter dediščinskih območij z njihovo aktivno vključitvijo v sodobno življenje in prostorski razvoj regije.
- **Sinergijo z naravo in turizmom:** Razvijati trajnostni, kulturni in izkustveni turizem, ki ne presega nosilne zmogljivosti okolja ter ne razvrednoti dediščinskih lastnosti prostora.
- **Dvig prostorske kulture:** Spodbujati visoko kakovostno prenovo in arhitekturno dediščino kot generator lokalne identitete in gospodarske privlačnosti.

Usmeritve za razvoj in prostorsko načrtovanje

Znotraj zgodovinskih jeder urbanih naselij (Koper, Piran, Izola) in tradicionalnih kraških vasi je potrebno spodbujati prenovo obstoječega stavbnega fonda pred novogradnjami na robovih naselij. Pri prenovi jeder je ključno ohranjanje oziroma ponovno uvajanje mešanih programov

(stanovanja, lokalna obrt, kulturne dejavnosti, javne storitve), kar preprečuje procese pretirane turistifikacije (t.i. "muzeifikacije") in izgube stalnega prebivalstva. Vse intervencije v območjih dediščine morajo spoštovati tradicionalne morfološke značilnosti prostora (gabariti, smer slemen, materiali, tipologija odprtin). Uporaba avtohtonih materialov (npr. kraški kamen, tradicionalni ometi, korci) ima prednost pred sodobnimi generičnimi materiali.

V slovenski Istri se ohranjano se značilne urbanistične kakovosti ter arhitekturna in krajinska prepoznavnost prostora. Ohranja se značilna tipologija naselij in s tem identiteta prostora. Ohranjajo se vedute, prenavljajo stara mestna in vaška jedra. Novi posegi se kakovostno umeščajo, z upoštevanjem lokalnih značilnosti krajine, urbanističnih značilnosti naselij in arhitekturne tipologije. Preprečuje se zlivanje naselij. Ohranja se neoviran dostop do morja.

Na Krasu se ohranja značilna tipologija naselij (npr. gručasta naselja), ohranjajo se značilne odprte površine ter robovi naselij. Ohranja se značilna struktura naselij, parcelacija in postavitev stavb. Ohranja se mozaična kulturna krajina. Uporabljajo se lokalno značilni materiali.

Prilagajanje podnebnim spremembam in obvladovanje tveganj

Pri načrtovanju ukrepov za zaščito pred dvigom gladine morja in poplavno ogroženostjo obalnih mest (Koper, Piran, Izola) je treba rešitve (npr. protipoplavni zidovi, zapornice) načrtovati subtilno, v sodelovanju s pristojnimi službami za varstvo dediščine, da se ne prizadene vizualna in strukturna integriteta obalnih niza hiš.

Zaradi povečane nevarnosti požarov v naravnem okolju na Krasu je treba pri načrtovanju prostorskih ureditev okoli historičnih vaških jeder predvideti ustrezne protipožarne preseke in zagotoviti dostopnost za intervencijska vozila, ne da bi s tem rušili zgodovinsko tkivo naselij.

4.5 Obramba, zaščita in varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami

Na področju načrtovanja prostorskega razvoja se dejavnosti, posegi in raba načrtujejo zunaj območij z omejitvami (kot so poplavna, erozijska, plazljiva in plazovita območja, vodovarstvena območja, območja kopalnih voda) s ciljem preprečiti nastanek naravnih in drugih nesreč oziroma materialne škode ali človeških žrtev, obstoječa ogrožena območja pa se sanirajo.

Za zagotavljanje varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami se prednostno spodbuja k izvajanju preventivnega ravnanja in ukrepov, zlasti na področju prostorskega načrtovanja, upravljanja voda, upravljanja z gozdom, pri prevozu nevarnih snovi in gradnji stavb.

Na območjih, ki so že bila prizadeta zaradi naravnih nesreč, se umikajo dejavnosti in vrste rabe, ki bi lahko znova utrpele večjo škodo – dopuščajo se dejavnosti, za katere ponovitev naravnih nesreč ni problematična, oziroma se taka območja prepuščajo naravni dinamiki, če zaradi tega niso ogrožena sosednja območja.

Za uspešno izvajanje nalog zaščite, reševanja in pomoči se načrtujejo in uporabljajo območja, namenjena za delovanje sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, ter zagotavljajo možnosti za razvoj teh območij.

Določijo se lokacije za začasno odlaganje odpadkov z morja v primerih nesreč na morju.

V Sežani je za potrebe izvajanja usposabljanj na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami vzpostavljena enota Izobraževalnega centra za zaščito in reševanje Republike Slovenije (ICZR). V letu 2024 je bil vzpostavljen še Vseslovenski center za velike požare v naravnem okolju, z namenom krepitve odpornosti na podnebno pogojene nesreče v Republiki Slovenij z izvajanjem usposabljanj za učinkovito odzivanje na požare v naravnem okolju.

4.5.1 Obramba

Prostor je najpomembnejši dejavnik pri zagotavljanju obrambe države. Za razvoj obrambnega sistema se zagotavlja ustrezno vojaško infrastrukturo in njeno razporeditev v prostoru, s katero se omogoča uspešno izvajanje obrambe v primeru agresije oziroma napada na Republiko Slovenijo.

Obrambne dejavnosti se izvaja v obrambnih območjih, ki obsegajo območja izključne rabe za potrebe obrambe namenjena obrambnim aktivnostim ter varstvena režima v prostoru – območja možne izključne rabe za potrebe obrambe v določenih primerih ter območja omejene in nadzorovane rabe zaradi varnostnih ali tehničnih razlogov.

Na območju regije so naslednja območja za obrambo:

- Vojašnica Slovenski pomorščaki (območje omejene in nadzorovane rabe za potrebe obrambe-vplivno območje telekomunikacijske in informacijske infrastrukture, antenskih stolpov in stebrov),
- Moretini (območje izključne rabe ter omejene in nadzorovane rabe za potrebe obrambe),
- Kastelec - območje karavle Kastelec s pripadajočim zemljiščem (območje izključne rabe za potrebe obrambe),
- Poljane (območje možne izključne rabe za potrebe obrambe ter območje omejene in nadzorovane rabe za potrebe obrambe – vplivna območja telekomunikacijske in informacije infrastrukture, antenskih stolpov ali stebrov),
- Slavnik (območje možne izključne rabe za potrebe obrambe),
- območje možne izključne rabe za potrebe obrambe Letališče Portorož,
- območje možne izključne rabe Objekt Izola,
- območje izključne rabe za potrebe obrambe Objekt Sežana in območje možne izključne rabe za potrebe obrambe Pri Fakovcih,

- območje možne izključne rabe za potrebe obrambe Artviže,
- letališče Divača – območje možne izključne rabe ter omejene in nadzorovane rabe,
- Vremščica – območje možne izključne rabe.

Za vse posege v območjih za potrebe obrambe je treba pridobiti pogoje in soglasje ministrstva, pristojnega za obrambo. Dejavnosti na vseh območjih za potrebe obrambe morajo upoštevati veljavno zakonodajo s področja vplivov na okolje, ohranjanja narave in varstva kulturne dediščine.

Območja za obrambo, ki zaradi prostorskih danosti, velikosti območja itd., niso aktivirana za razvoj obrambnih dejavnosti se racionalizirajo, opuščajo oziroma se namenijo drugim rabam prostora.

4.5.2 Zaščita in varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami

Stanje ogroženosti

Analiza kaže, da je regija pod vplivom več naravnih tveganj, pri čemer izstopajo poplavna in požarna ogroženost ter erozijska nevarnost. Ključni izzivi se nanašajo na prostorsko načrtovanje v dolinskih in urbanih območjih, kjer se prepletajo visoka gostota prebivalstva, gospodarske dejavnosti in naravne omejitve prostora. Cilji razvoja naj zato vključujejo:

- zagotavljanje varnosti prebivalcev in premoženja z upoštevanjem naravnih omejitev pri prostorskem načrtovanju,
- ohranjanje in upravljanje poplavnih ravnic ter izboljšanje vodne infrastrukture,
- krepitev preventivnih in zaščitnih ukrepov na erozijsko občutljivih območjih,
- upoštevanje potresne ogroženosti pri načrtovanju novih objektov in infrastrukture,
- povečanje odpornosti naselij z uvajanjem trajnostnih rešitev in sodelovanjem med občinami.

Tak pristop omogoča usklajevanje prostorskega razvoja s cilji varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter prispeva k dolgoročni trajnostni in varni rabi prostora v regiji.

Požarna ogroženost: Pretežni del naravnega okolja v regiji sodi med območja, kjer je požarna ogroženost zelo velika ali velika. Visoka požarna ogroženost – zlasti v kraškem zaledju Sežane, Divače in Kozine ter površine ob železniški progi na relaciji Divača-Rižana, je posledica submediteranske klime v kombinaciji z degradiranostjo naravnega okolja, ki jo dodatno povečuje človeška aktivnost v prostoru. Požarno ogrožena so območja starih in strnjenih naselij, na industrijskih površinah.

Ogroženost zaradi suše: Celotna regija je opredeljena kot vododeficitarno območje, kar pomeni, da se poleg posledic suše v naravi in kmetijstvu lahko pojavi pomanjkanje pitne vode. Za potrebe kmetijstva se omogoča in spodbuja postavitev namakalnih sistemov.

Poplavna nevarnost in ogroženost: Pred poplavami so ogrožena območja ob hudourniških vodah, nižje ležeči priobalni deli mest (Koper, Piran, Izola, Ankaran), dolinska dna ob Badaševici in pritokih, ob Dragonji, ravnina ob spodnji Rižani, Šalara, Olmo, Škocjanski zatok in depresijska območja koprske, bertoške in ankaranske bonifike. V regiji je po analizi poplavnih območij na stavbnih zemljiščih iz vidika poplavne nevarnosti ogroženih 5% pozidanih in 3% nepozidanih stavbnih zemljišč, namenjenih gradnji stavb.

Druge nesreče: Na območju regije se pojavljajo še ujme s točo in žled ter pozebe, ki povzročajo predvsem večje škode v vinogradih in drugih trajnih nasadih. Glede na dobro razvejano prometno infrastrukturo se na območju občine pojavlja večje število nesreč v prometu. Območje regije sodi med potresno manj ogrožena območja.

Usmeritve za varstvo

Dejavnosti, ki lahko s svojim delovanjem povzročijo naravne nesreče, novo poselitev in infrastrukturo, se usmerja izven erozijskih in plazovitih območij. Dejavnosti na teh območjih se prilagaja naravni dinamiki prostora.

Zmanjševanje poplavne nevarnosti in ogroženosti zaradi poplavljanja vodotokov ali morja se zagotavlja s celostnimi ukrepi. Na depresijskih območjih se ne načrtuje ureditev in objektov za daljše zadrževanje ljudi, bivanje ali delo. Na nivoju države se izdela celovite strokovne podlage, ki naslavljajo poplavljanja morje, prilagajanje dvigu gladine morja in izrednim dogodkom zaradi podnebnih sprememb, zagotavljanje zaščitnih in varovalnih ukrepov.

Na vododeficitarnih območjih je prioritetna oskrba prebivalstva s pitno vodo. Za dejavnosti, ki bi pomenile znatno povečanje potreb po vodi, je treba zagotoviti sekundarne vodne vire.

Na območjih, ki so ogrožena zaradi dejavnosti proizvodnje in skladiščenja nevarnih snovi, predvsem na območjih znotraj in v bližini koridorjev prevoza nevarnih snovi na prometnem omrežju, je treba razvoj naselij in posameznih rab načrtovati in urejati tako, da prebivalci in njihovo premoženje niso ogroženi. Pri načrtovanju prostorskega razvoja v regiji je treba upoštevati vire potencialnih groženj zaradi nesreč z nevarnimi snovmi in drugih nesreč (promet, vojna ipd.) zlasti v povezavi s prometnimi koridorji in pristaniščem za mednarodni promet Koper.

Zaščita pred industrijskimi nesrečami

Industrijske nesreče, ki so posledica nehotenih izpustov velike količine nevarnih snovi, lahko onesnažijo okolje in škodijo zdravju ljudi. V Obalno-Kraški regiji je 7 SEVESO obratov, 5 večjih in 2 manjša: BUTAN PLIN, d.d., Ljubljana PE Izola, Polje 6/a, 6310 Izola (manjši), INTERINA d.o.o., Skladišče UNP Kozina, Kolodvorska 18, 6240 Kozina (večji), ISTRABENZ PLINI d.o.o., Bertoki, Sermin 8A, 6000 Koper (večji), Luka Koper, d.d., Vojkovo nabrežje 38, 6000 Koper (večji), PETROL, Slovenska energetska družba, d.d., Instalacija Sermin 10/a Koper (večji), Skladišče UNP Sežana,

Partizanska cesta 133b, 6210 Sežana (manjši), Titus d.o.o. Dekani, Dekani 5, 6271 Dekani (večji)[6]

Le s prostorskim načrtovanjem nenadzorovanih izpustov nevarnih snovi v okolje in drugih oblik nesreč v obratih ni mogoče preprečiti. Lahko pa z upoštevanjem nevarnosti za pojav takšnih nesreč pri načrtovanju rabe prostora in premišljenim umeščanjem tovrstnih objektov v prostor bistveno zmanjšamo izpostavljenost ljudi industrijskim nesrečam in omilimo njihove škodljive posledice za ljudi in okolje. Navedeno lahko dosežemo predvsem z vzpostavljanjem in vzdrževanjem ustreznih odmikov potencialnih povzročiteljev nesreč od prejemnikov njihovih škodljivih posledic.

Za načrtovanje novih SEVESO obratov se v RPP določi načelno vplivno območje 1.500 m.

4.5.3 Prilagajanje na podnebne spremembe

Osnovni cilj prostorskega razvoja regije je prehod v nizkoogljično in podnebno odporno družbo. To pomeni oblikovanje kompaktne, večfunkcionalne in prometno dostopne poselitve, zmanjšanje energetske intenzivnosti grajenega okolja ter spodbujanje prehoda na obnovljive vire energije in lokalne energetske skupnosti. Prostorski razvoj mora zagotavljati pogoje za trajnostno mobilnost, učinkovitejšo rabo obstoječe infrastrukture ter ohranjanje zelene in modre infrastrukture, ki prispeva k podnebni odpornosti prostora in kakovosti bivanja.

V regiji se daje prednost ohranjanju krajinskih in okoljskih vrednot, prostorsko umeščanje OVE pa poteka premišljeno, v partnerstvu z lokalnimi skupnostmi in skladno z regionalno energetsko zasnovo. Pomembno je omogočiti postavitev sončnih elektrarn na stavbah, infrastrukturnih objektih ter nad parkirišči in prometnimi koridorji. Na ravni naselij in drugih ureditvenih območij se smiselno načrtujejo mikrolokacije za skupnostne energetske sisteme in lokalne hranilnike energije. Večji hranilniki se predvidijo kot dodaten sistemski ukrep za stabilnost oskrbe z elektriko.

Uresničujejo se cilji in ukrepi na področju trajnostne mobilnosti.

Urbanizacija se primarno usmerja v obstoječa naselja, kjer je že zagotovljena gospodarska javna infrastruktura, spodbuja se njihova zgostitev in notranji razvoj. Rabo kmetijskih in naravnih zemljišč za nove pozidave je treba zmanjševati, pri načrtovanju novih območij pa uveljavljati mešano rabo prostora, ki povezuje stanovanjske, poslovne in storitvene dejavnosti ter s tem zmanjšuje potrebo po vsakodnevnih prevozih. Pri načrtovanju prostorskih ureditev je potrebno upoštevati podnebna tveganja, kot so poplave, vročinski valovi in suše, ter spodbujati vključevanje zelenih površin, ki prispevajo k podnebni odpornosti naselij.

Prostorski razvoj mora omogočati razvoj okoljsko sprejemljivih gospodarskih dejavnosti, zlasti zelenih tehnologij, biogospodarstva in digitalnih storitev. Prednost je treba nameniti prenovi in

[6] Vključeno na podlagi pripombe GZ (https://www.gov.si/podrocja/okolje-in-prostor/okolje/onesnazenje-okolja/register-obratov-seveso-obrati-manjsega-in-vecjega-tveganja-za-okolje/?start=50)

ponovni uporabi obstoječih industrijskih in poslovnih con, s čimer se zmanjšuje pritisk na nova zemljišča. Posebna pozornost se namenja vzpostavitvi prostorskih pogojev za krožno gospodarstvo, vključno z razvojem centrov ponovne uporabe, zbirnih centrov in območij, kjer se spodbujajo skupni tokovi materialov in energije.

Ohranjanje in nadgradnja zelene in modre infrastrukture sta ključna elementa nizkoogljičnega razvoja regije. Varujejo in obnavljajo se zelena območja, gozdovi, kmetijska zemljišča in mokrišča kot pomembni ponori ogljika. Prav tako se krepi zelene koridorje in ekološke povezave med zaledjem in obalo ter razvija modra infrastruktura, kot so sistemi zbiranja deževnice, naravni zadrževalniki in revitalizacija vodotokov, ki prispeva k zmanjšanju ogljičnega odtisa ter povečujejo odpornost prostora na podnebne spremembe.

5. Izvajanje RPP

Tabela 3: Ukrepi za izvedbo regionalnega prostorskega plana.

Cilji	Prednostne naloge	Ukrepi
ZASNOVA PROSTORSKEGA RAZVOJA, SREDIŠČA IN POLICENTRIČNI RAZVOJ		
vzpostaviti pogoje za prehod v podnebno nevtralno družbo	uskladitev prostorskih in razvojnih potreb med obalnim in kraškim delom regije, zagotavljanje prostorske in funkcionalne uravnoteženosti med obalnim in kraškim delom regije	- Zagotoviti funkcije naselij glede na merila za dosego središča posamezne ravni. Poleg usmerjanja poselitve in razvoja dejavnosti, zagotavljanja družbene infrastrukture, dostopnosti in prometne povezanosti zagotoviti tudi razvojne in finančne vzpodbude za razvoj storitve in oskrbe. - Uskladiti raven središč (delitev funkcij med središči): ▪ Krepitev Sežane kot urbanega središča Krasa z decentralizacijo državnih institucij ter zagotavljanje ustrezne dostopnosti storitev z državnimi podporami (zdravstveni center, športna infrastruktura,...). ▪ Preveritev in morebitna ponovna uskladitev prioritet vrst prostorskega razvoja in usmeritev/specializacije središč po občinah (včasih se je npr. turizem in igralništvo razvijal v Portorožu, Piranu in Izoli, industrija, podjetništvo in obrt pa v Kopru in Izoli).
kakovostno življenje na urbanih območjih in na podeželju	zagotavljanje prostorsko in infrastrukturno povezanega razvoja	- Ohranjanje poseljenosti podeželja, spodbujanje lokalne zaposlenosti in izboljšanje kakovosti življenja na podeželju; zagotavlja se ustrezno in enakopravno dostopnost storitev splošnega in splošnega gospodarskega pomena - Ohranjati odprtost in javni dostop do morja, nove posege v priobalju omejiti na tiste, ki so vezani na morje in nimajo alternativ drugje (npr. male ribiške infrastrukture). Funkcionalno razvrednotena območja obale (morebitne opuščene industrijske površine) naj se sanirajo v rekreacijske ali zelene površine, kjer je to mogoče, s čimer se povrne krajinska vrednost obale. - Ukrepi za razvoj podeželja - "pametne vasi": ▪ izboljšanje digitalne dostopnosti (širokopasovni internet), ▪ pametne rešitve za vsakdanje življenje (skupni prevozi, prevozi na zahtevo, pametna raba energije - npr. skupnostne sončne elektrarne), ▪ razvoj lokalnega gospodarstva (lokalno podjetništvo, spodbujanje turizma in dopolnilnih dejavnosti na kmetijah), ▪ povezovanje skupnosti (sodelovanje med prebivalci, občino, podjetji, lokalne pobude). - Ustrezna dostopnost (do delovnih mest, storitev) in komunalna urejenost naselij. - Krepitev partnerstva med mesti in podeželjem.
	ohranitev arhitekturne in krajinske prepoznavnosti prostora	- Ohranjanje in krepitev prostorske identitete obalno kraške regije ter varovanje tradicionalnih poselitvenih vzorcev (ozaveščanje, izobraževanje, dvig kakovosti gradnje in prenove stavb skozi načrtovanje in gradnjo): spoštovanje mediteranske in kraške identitete, arhitekture in krajine. - Vaška jedra ohranjajo značilne prostorske in arhitekturne elemente, prilagajati gabarite, tlorise in materiale/ gradnike glede na lokalno značilen poselitveni vzorec, tipologijo objektov ter umeščanja v krajino. - Na kmetijskih zemljiščih se dopusti gradnjo pomožnih kmetijsko

		gozdarskih objektov (t.i. enostavnih in nezahtevnih objektov), ki so neposredno namenjeni opravljanju kmetijske dejavnosti oz. so podpora kmetijski dejavnosti glede na vrsto kmetijske dejavnosti (pašništvo, vinogradništvo ipd.). - Posebna pozornost se namenja ohranitvi robov naselij, zelenih ločitvenih pasov in preprečevanju zlivanja naselij. - Omejuje se širitev posamične poselitve. - Izven naselij je na stavbnih zemljiščih izjemoma možno umeščanje prostorskih ureditev, če gre za dejavnost, ki jo je primernejše umeščati izven naselij oz. jih zaradi njihove narave ni mogoče umeščati v naselja ter se lokacijo ustrezno vrednoti v fazi načrtovanja. - Novi posegi se kakovostno umeščajo, z upoštevanjem lokalnih značilnosti krajine, urbanističnih značilnosti naselij in arhitekturne tipologije.
STANOVANJA		
krepitev konkurenčnosti mest in njihove vloge v širšem prostoru	zagotavljanje zadostnega obsega in kakovosti stanovanj ter v uravnotežen prostorski razvoj poselitve; uravnotežiti stanovanjsko ponudbo v skladu s policentrično strukturo poselitve	- Priprava regionalne stanovanjske strokovne podlage, ki bo določila prednostna območja za stanovanjsko oskrbo ter uskladila prostorski in demografski razvoj s socialnimi potrebami prebivalstva (namenska najemna stanovanja za mlade, najemna stanovanja za starejše starostne skupine). - Stanovanjsko oskrbo se prednostno usmerja v urbana naselja, opredeljena kot najprimernejša PROSO. - Ukrepi za alternativne stanovanjske modele (zadružna gradnja, deljeno lastništvo). - Prenova funkcionalno razvrednotenih območij ter ukrepi za trajnostno rabo nepremičnin in preprečevanje razpršene gradnje. - Stanovanjska gradnja se usmerja ob prometna vozlišča in v območja z javnim prevozom, delovnimi mesti ter storitvami. - Vzpostavitev mehanizmov za regulacijo kratkotrajnega oddajanja stanovanj v obalnih mestih v turistične namene (v sodelovanju z državo). - Spodbujanje obnove zapuščenih objektov – spodbujanje notranjega razvoja naselij in ukrepi za revitalizacijo podeželja. S spodbudami se podpira naseljevanje, ohranjanje stavbne dediščine ter trajnostna raba prostora brez dodatne pozidave. Ukrep prispeva k zmanjševanju prostorske degradacije, aktivaciji notranjih razvojnih potencialov ter celostni revitalizaciji podeželskih območij.
DRUŽBENA INFRASTRUKTURA		
ustrezna opremljenost središč s storitvami splošnega pomena	krepitev družbene infrastrukture, zdravstvenih in izobraževalnih storitev ter spodbujanje vključujoče družbe, ki temelji na kulturni raznolikosti in čezmejnem sodelovanju.	- Dograditev družbene infrastrukture glede omrežja središč – šole, srednje šole, vrtci, zdravstveni domovi, športni in rekreacijski objekti – zlasti v območjih priseljevanja in demografskega pritiska ali potreb po dograditvi (npr. novogradnja telovadnice Srednje šole Pietro Coppo v Izoli; nov športni park s centrom vodnih športov na vzhodu naselja Izola; širitev športnega parka v Sežani ter gradnja dodatne osnovne šole v Sežani; izgradnja novega vrtca, športnega parka in doma starejših občanov/varovanih stanovanj v Kozini – Hrpeljah). Izboljšanje dostopnosti zdravstvenih domov in zdravstvenih postaj, ki so del primarnega zdravstva in zagotavljajo osnovno zdravstveno oskrbo prebivalcev v oddaljenih podeželskih naseljih. - Izvede se novogradnja Zdravstvenega centra Koper in

		Zdravstvenega centra Ankaran, kjer se zagotovi dvojna raba novih objektov. V Ankaranu je predvidena širitev kompleksa Ortopedske bolnišnice Valdoltra. V Sežani se načrtuje širitev Bolnišnice Sežana in nov Zdravstveni center, ki bo vključeval Satelitski urgentni center, dejavnost zdravstvenega doma. V Splošni bolnišnici Izola je predvidena prenova in gradnja centralnega operacijskega bloka in enote intenzivne terapije. Dozidava objekta Reševalne službe slovenske Istre v Izoli, v katerem deluje reševalna služba, ki z nujnimi reševalnimi prevozi pokriva območje občin Piran, Izola, Koper in Ankaran. - Krepitev storitev socialnega varstva, natančneje strokovnih centrov in zavodov za otroke in osebe s posebnimi potrebami; storitve socialne varnosti se razvijajo po celotni regiji, tako obalni urbani osi kot kraškim zaledjem. Izvajajo se dozidave oz. dograditev glede na potrebe (npr. dozidava Centra za usposabljanje Elvire Vatovec v Strunjanu, novogradnja doma starejših občanov v Izoli). - Umestitev in izvedba tretje medicinske fakultete: Krepitev območja ob Splošni bolnišnici Izola kot regijsko pomembnega tako z vidika zdravstvene oskrbe kot tudi z vidika izobraževalnih storitev s področja ved o zdravju (Srednja šola Izola in Fakulteta za vede o zdravju, UP). - Dograditev družbene infrastrukture glede omrežja središč: V Divači in Vremskem Britofu se dogradita športni dvorani, v Divači se uredi športni park
GOSPODARSTVO		
	krepitev gospodarske strukture z razvojem malih in srednjih podjetij, podpora inovacijam, digitalni preobrazbi in zeleni rasti	- Razvoj logističnih in servisnih dejavnosti, povezanih z maritimnim sektorjem (vzdrževanje plovil, navtične storitve). - Prostorska podpora razvoju inovativnih dejavnosti, zelenih tehnologij in krožnega gospodarstva ter vzpostavitev inovacijskih in podjetniških con za zeleno in modro gospodarstvo (pomorske tehnologije, trajnostni turizem, obnovljivi viri energije). - Razvoj inkubatorjev in *coworking* prostorov za podjetništvo, zlasti za mlade in kreativne industrije. - Krepitev lokalnih podjetniških ekosistemov ter povezovanje z univerzami in raziskovalnimi institucijami. - Prednostna raba funkcionalno razvrednotenih ali slabo izkoriščenih območij za razvoj gospodarskih dejavnosti. - Revitalizacija funkcionalno razvrednotenih industrijskih in pristaniških območij za nove gospodarske dejavnost. - Prestrukturiranje gospodarskih con, njihova tehnološka nadgradnja in oblikovanje novih razvojnih jeder, vezanih na čezmejno sodelovanje. - Podpora lokalnim verigam vrednosti (kmetijstvo-turizem-gastronomija-lokalni proizvodi). - Spodbujanje energetske učinkovitosti in razogljičenja podjetij.
	razvoj pristaniških in logističnih dejavnosti, predelovalnih industrij ter razvoj visokotehnoloških in storitvenih dejavnosti, povezanih s turizmom, prometom in energetiko	
	prednostna izraba obstoječih prostorskih rezerv	
TURIZEM		
	Dvig kakovosti, razpršenost ponudbe ter ohranitev prostorskih vrednot	- Razbremenjevanje, prenova in ponovna uporabo obstoječih turističnih kapacitet v smislu večanja kakovosti nastanitev, storitev in programov, zmanjševanje rabe vode in odpadkov ter izboljšanje infrastrukture za trajnostno mobilnost in dostopnost

		z javnimi prevoznimi sredstvi tudi za zadnji kilometer. - Ohranja in krepi se prostorski potencial obalnih mest (Koper, Piran, Izola, Lucija), v povezavi s slovensko Istro in Krasom. - Umeščajo se interpretacijski centri in vozlišča z informacijami, družabnimi prostori in podporno infrastrukturo za obiskovalce. Iskanje ustreznih finančnih sredstev za izvedbo načrtovanih centrov (npr. Vrata Krasa v Divači (poslovna cona Risnik), ki je zasnovan kot vstopna točka nastajajočega Geoparka na Krasu, z interpretacijskim centrom geološke dediščine matičnega Krasa, informacijski center za turiste, trgovina s tipičnimi lokalnimi produkti in spominki idr.). - Zmanjševanje negativnih vplivov turističnih dejavnosti na okolje z ustreznim usmerjanjem turističnih dejavnosti in prostorskim načrtovanjem: ▪ Usmerjanje turističnega razvoja v obstoječa turistična območja naselja ter omejevanje širjenja na nova, okoljsko občutljiva območja. ▪ Omeji se pozidavo obale in se ohranja javno dostopnost do morja. ▪ Na turistično preobremenjenih območjih ali posebnih območjih varstva in ohranjanja je širitev turističnih kapacitet na nova območja dopustna le, če so izkoriščene možnosti prenove in nadgradnje obstoječih območij ter je zagotovljena ustrezna trajnostna prometna dostopnost. ▪ Uvede se prostorske in/ali upravljavske mehanizme za uravnavanje kratkotrajnega najema z namenom ohranjanja dostopnosti stanovanj za lokalno prebivalstvo. - Na območju obale se prenovi ali revitalizira še neurejene odseke obalnega pasu z namenom povečanja in izboljšanja plažnih površin. Ob tem se ohranjajo nepozidani (naravni, neurbanizirani) deli obale. - Ureja se kolesarske in pohodniške poti-povezovanje že obstoječih odsekov v celovite mreže. - Nadgraditev obstoječega sistema tematskih pohodniških in kolesarskih poti po podeželju in povezava do izhodišč le-teh z javnim prevozom (zaradi višinske razlike Obala – Kras se preverijo možnosti javnega prevoza iz nižjih na višje točke. - Izboljševanje dostopnosti turističnih središč z razvojem trajnostnih oblik mobilnosti. - Ohranjanje in krepitev čezmejnih povezovalnih projektov z Italijo in Hrvaško. - Večjo pozornost se usmeri v ekoturizem, kar vključuje sistematično spodbujanje trajnostnih oblik turizma, ki temeljijo na ohranjanju naravnega okolja, biotske raznovrstnosti in lokalnih ekosistemov. Ukrep zajema razvoj turističnih produktov z nizkim okoljskim odtisom ter uvajanje trajnostnih praks upravljanja destinacij. Poseben poudarek je na ozaveščanju turistov o pomenu varovanja narave. - Razvoj trajnostnega turizma tudi zunaj obalnega območja – v zaledju Slovenske Istre, na Krasu in v Brkinih z razvojem podeželskega turizma, tematskih poti ter povezovanjem naravne in kulturne dediščine, gastronomije in lokalnih produktov**.**
PROMET		

	Razvoj javnega potniškega prometa, kolesarskih povezav ter druge oblike trajnostne mobilnosti.	- Razvoj javnega potniškega prometa v obalnem (pomorskem in celinskem) območju ter med obalnim območjem in zalednimi naselji ter izboljšanje medkrajevnih prometnih povezav med Sežano, Kozino, Divačo in Koprom, pa tudi med središči in ključnimi območji družbene infrastrukture in storitev (npr. bolnišnica Izola) . - Uskladitev voznih redov med železniškim in avtobusnim javnim potniškim prometom, uvedba dodatnih avtobusnih linij, skrajšanje intervalov med vožnjami, taktni vozni redi in hitre povezave med mesti Slovenske Istre. - Mreža mobilnostnih točk, ki omogočajo prestop med različnimi vrstami prevoza (P+R, sopotništvo, izposoja koles in avtomobilov, polnilnice za e-vozila, kolesarnice, paketomati), npr.: v Kopru, Ankaranu, Luciji, Divači in Sežani, ob železniških postajah in postajališčih, avtobusnih postajah ter na vseh točkah pristajanja pomorskega potniškega prometa. - Razvoj intermodalnega potniškega terminala v Kopru. - Urejanje lokalnih mobilnostnih točk tudi pri nakupovalnih središčih, gospodarskih conah, mestnih središčih in pred vstopi v naselja. - Uvedba prevoza na poziv v manj poseljenih območjih – zaledje obalnih naselij in v Slovenski Istri, zaledna območja Krasa, v Brkinih in Čičariji, ki bo izboljšal dostopnost in dopolnil obstoječe linije. - Urejanje varnih in povezanih kolesarskih poti ter varnih parkirnih mest za kolesa ob železniških in avtobusnih postajah in postajališčih. Na ravninskih območjih se načrtuje gradnja hitrih kolesarskih poti, ki bodo omogočale varno in tekoče kolesarjenje. - Gradnja ključnih državnih kolesarskih povezav na trasah D1 (odsek Razdrto – Divača – Kozina – Črni Kal – Koper), D7 (odsek Nova Gorica – Komen – Sežana – Divača), R4 (odsek Kobdilj – Gradišče – Komen) in R5 (odsek Črni Kal – Sočerga) ter povezav Trst–Kozina–Starod in Koper–Šalara–Dragonja. Ob preusmeritvi železniške proge Divača–Koper se bo obstoječi tir uporabil za novo državno kolesarsko pot.
	Posodobitev in nadgradnja železniških povezav	- Nadgradnja železniškega prometa in ukrepi za izboljšanje regionalne in mednarodne povezljivosti. - nadgradnja glavne proge Ljubljana - Sežana na odseku Divača-Sežana-državna meja ter na odseku Divača- Postojna. Cilji nadgradnje obsegajo doseganje ciljnih hitrosti za glavne proge, zagotovitev konkurenčnosti potniškega in tovornega prometa glede na cestni promet, posodobitev železniške povezave Divača–Koper – izgradnja II. tira z nadgradnjo v dvotirno progo. - elektrifikacija regionalne proge Nova Gorica–Sežana. - Povezava gospodarskih in industrijskih con, logističnih centrov in terminalov za pretovor blaga na železniško omrežje preko industrijskih tirov, kar bo omogočilo učinkovitejši pretok tovora.
	Izboljšanje prometne dostopnosti regije z notranjostjo države in čezmejnim prostorom.	- krepitev prometne osi Koper–Kozina–Sežana in razvoj javnega potniškega prometa, - Povezava gospodarskih in industrijskih con, logističnih centrov in terminalov za pretovor blaga na železniško omrežje preko industrijskih tirov, kar bo omogočilo učinkovitejši pretok tovora. - obvoznice za razbremenitev naselij: ▪ omogočiti ureditev središča kraja,

		▪ obvoznica Kobdilj, ki bo umirila promet v starem vaškemu jedru, južna obvoznica Sežana, ▪ cestna povezava med RT Sežana-Lipica in RC Divača-Lokev-Lipica, ▪ obvoznica Podpeč, ▪ Severna obvoznica Divača, ▪ obvoznica Kobilarne Lipica (vzhodno od posesti); ▪ izgradnja nove dostopne ceste iz regionalne ceste Kozina-Kastelec (na Kozini) do Obrtno industrijske cone Hrpelje, ki bo razbremenila občinsko središče tovornega promet. - Izvedba okoljsko in prostorsko manj obremenjujočega prometnega povezovanja na odseku med naseljem Ankaran in mejnim prehodom Lazaret. - Rekonstrukcija in posodobitev državnih in lokalnih cest, ki ne izpolnjujejo varnostnih standardov (zaradi poškodovanih vozišč, slabega odvodnjavanja ali nestabilnih brežin). - Ureditev površin za pešce in kolesarje, ter izgradnja avtobusnih postajališč in izogibališč, kar bo prispevalo k večji prometni varnosti in boljši dostopnosti javnega prometa. - Izvedba hitre ceste H5 med Koprom in Dragonjo. - Izvedba glavne ceste med Izolo in Lucijo (do leta 2026 je cesta bila opredeljena kot hitra cesta H6).
	Zračni promet	- Letališče Portorož je načrtovano za prenovo in razvoj (podaljšanje letališče steze), - Ureditev novih heliportov v Vojašnici slovenskih pomorščakov v Ankaranu, v sklopu novega Zdravstvenega centra Sežana v Sežani in v Senožečah v sklopu izgradnje novega gasilskega doma. - Vzdrževanje in posodabljanje letališča Divača in ostalih vzletišč za športno in rekreativno letalstvo.
	Vodni promet	- Ohranitev in nadgradnja plovnih koridorjev, območij ločene plovbe, sidrišč in pristanišč, pri čemer se prostorske ureditve usklajujejo z drugimi rabami morja – varstvom narave, turizmom, ribištvom in marikulturo. - Za mednarodni javni potniški promet so predvidena pristanišča Koper, Izola, Ankaran in Piran. Sidrišča v Koprskem zalivu, plovni koridorji, varnostni objekti ter območja posebnih pristanišč. Na teh območjih ima pomorski promet prednost pred dejavnostmi, kot so ribištvo, marikultura ali turizem. - Razvoj ladjedelništva in vzdrževanja plovil na obstoječih lokacijah, zlasti v manjših servisnih ladjedelnicah, ki skrbijo za čolne, manjše ladje in ribiška plovila. - Vzdržujejo in posodabljajo se marine in pristaniške zmogljivosti: v Sečovljah krajevno pristanišče, v Portorožu marina in ribiško pristanišče, v Strunjanu in Izoli pristanišča za ribištvo, marikulturo in potniški promet, v Piranu ribiško in potniško pristanišče, ter v Kopru kompleksna pristaniška infrastruktura z mednarodnim potniškim terminalom. - Nadgradnja javnega potniškega pomorskega prometa ob obali
OKOLJSKA, KOMUNALNA GJI, ENERGETSKA UČINKOVITOST		
	Učinkovito ravnanje z vodo in odpadki ter spodbujanje	- Zagotoviti celovito oskrbo s pitno vodo, učinkovito odvajanje in čiščenje odpadnih voda ter skupno načrtovanje komunalne infrastrukture na medobčinski in regionalni ravni.

	krožnega gospodarstva	- Zagotovitev dolgoročnega strateškega vodnega vira ter zanesljivega rezervnega sistema oskrbe s pripravo potrebnih korakov za ureditev lastnega vodnega vira (ureditve regionalnih vodovodnih povezav s Kraškim in Postojnsko-Pivškim vodovodom ter začetek postopkovnih korakov za izvedbo akumulacije Griža). - Izboljšati nadzor nad transportom nevarnih tovorov na območju varstvenih pasov Rižane. - zaščita vodnega vira Klariči z vodovarstvenim pasom v Italiji in izvedba potrebnih korakov za izvedbo akumulacije Griža. - Zmanjšanje današnje porabe vode najprej z vidika zmanjšanja izgub v vodovodnem omrežju in evidentiranja vse porabljene vode, predvsem za javne potrebe, ter z vidika manjše porabe pri samih porabnikih z uporabo drugih virov vode, predvsem padavinske in reciklirane vode ter s spremembo navad. - Dograditev manjkajočega kanalizacijskega omrežja skladno z državnimi operativnimi programi in prioritetno na občutljivih območjih (območja vodnih virov, kopalnih voda…). - Prenova dotrajanih kanalizacijskim sistemov v obalnih mestih (zaščita pred poplavljanjem morja, prilagoditev na dvig morske gladine, postopna ureditev ločenega odvajanje padavinskih vod), z ustrezno odvodnjo v bližini morja zagotoviti odvod odpadne vode tako, da ne prihaja do prelivanja onesnaženih vod v kopalne vode. Na Krasu, kjer naravne značilnosti omogočajo hitro ponikanje padavinskih voda, je pri načrtovanju ključno varovanje podzemnih vodnih virov in preprečevanje njihovega onesnaženja. - Hramba padavinske vode in ponovna uporaba zaradi zmanjšanja porabe vode ter uporaba za požarno in zalivalno vodo (gradnja vodnih hranilnikov ob objektih za ponovno uporabo in zalivanje na gradbenih parcelah gradnja zajezitvenih sistemov in vodnih hranilnikov, ki se ob izrednih primerih uporabijo tudi za gašenje, zalivanje ipd. na javnih površinah). - Uveljavljanje sodobnega koncepta ravnanja z odpadki (hierarhija ravnanja, prehod v krožno gospodarstvo) ter obravnava obdelave in predelave odpadkov na medobčinski ali regionalni ravni. - Ureditev regijskega centra za ravnanje s komunalnimi odpadki, v katerem bi občine za svoje potrebe uredile potrebne aktivnosti do faze predaje končno obdelanih odpadkov ali kot reciklat ali kot uporabno surovino.
	raba obnovljivih virov energije ter večja energetska samooskrba in učinkovitost	- Izboljšanje zanesljivosti oskrbe z električno energijo (DPN in pobude za DPN). - Izboljšanje zanesljivosti oskrbe z električno tako z vidika kapacitet (npr. povečanje potreb zaradi elektrifikacije pomorskega prometa v pristanišču za mednarodni promet Koper, vključevanje novih OVE v omrežje…). - Ureditev prenosnega kablovoda Koper-Dekani- meja z Republiko Italijo, dograditev povezav med Koprom in Izolo ter Divačo in Pivko, gradnja razdelilnih transformatorskih postaj v Izoli, Hrpeljah in koprskem pristanišču z vključitvijo v prenosni sistem (na podlagi DPN in pobud za DPN) - Nadgradnja vseh 220 kV daljnovodov na 400 kV sistem, vzporedno s 400 kV daljnovodom iz RTP Beričevo do Divače in naprej v Italijo se izvede še en 400 kV daljnovod.

		- Nadgradnja prenosnega omrežja za zemeljski, obnovljive in ogljično nevtralne pline, z namenom zmanjšanja emisij toplogrednih plinov ter zagotavljanja energetske učinkovitosti, zlasti za pristanišče za mednarodni promet Koper (Izvedba prenosnega plinovoda M6 Ajdovščina – Lucija za oskrbo območja Sežane in obalnega dela Slovenske Istre z zemeljskim plinom (sprejet državni prostorski načrt, v gradnji) in z odcepom proti Hrvaški (Izola - Dragonja) ter Interkonekcijo Osp za povezavo z italijanskim plinovodnim sistemom). - Postopno vključevanje obnovljivih virov, ob upoštevanju prostorskih omejitev, varstvenih zahtev, sprejemljivosti v lokalnem okolju in usmeritev opredeljenih v RPP.. - Določiti je treba kriterije za umeščanje fotovoltaičnih naprav na stavbe (in v manjšem obsegu na tla) - Sončne elektrarne se prednostno umešča na stavbe in na gradbeno inženirske objekte obstoječe infrastrukture (npr. prometne infrastrukture), izjemoma pa kot nove posege, in sicer le na prostorsko in okoljsko funkcionalno razvrednotena območja, npr. na območja nekdanjih deponij, opuščena območja izkoriščanja mineralnih surovin ipd., ki so pretežno že opredeljena kot stavbna zemljišča ali druga zemljišč, - Preveritev in ukrepi za geotermalno energijo, ki se uporablja v zdraviliškem turizmu v Portorožu (izkazuje se širši potencial na celotnem obmorskem delu). - Izdelava strokovne podlage za izkoriščanje toplote morja za ogrevanje in hlajenje (toplotne črpalke). - Povečanje odpornosti infrastrukture na ekstremne vremenske pojave. - Zagotavljanje najsodobnejših elektronsko komunikacijskih povezav.
KRAJINA IN ZELENI SISTEM		
	varovanje naravnih in krajinskih vrednot; ohranjanje ravnotežja med kulturnimi prvinami in naravo za ohranjanje značilnosti kulturne krajine, identitete prostora, vitalnih mest in vitalnosti podeželja	- Ohranjanje ugodnega stanja habitatov, zlasti na območjih Natura 2000, prilagajanje na podnebne spremembe, varuje se površine za razlivanje voda in spodbuja naravno obnavljanje tal in gozdov. - Varovanje krajinske in kulturne dediščine, zlasti zgodovinskih mestnih jeder in vinogradniških ter oljčnih krajin. - Krepitev zelenega sistema regije, ki povezuje urbana območja z naravnimi in agrarnimi zaledji. - Varovanje krajinskih struktur kraškega roba, mozaične kulturne krajine, izjemnih krajin na državni ravni (Lipica, Kraški rob in Hrastovlje, Kubed, Padna, Koštabona, Sečoveljske soline in Strunjanske soline), na regionalni ravni (Slavnik, Škocjanski zatok in slani travnik Sv. Nikolaj v Ankaranu) in območij prepoznavnosti (npr. Škocjanskih jam, Lipice, Štanjela, Šavrinskega gričevja z dolino reke Dragonje, nastajajočega Geoparka ter solin, priobalnega pasu in morja) kot ključnih nosilcev identitete prostora.
	zagotavljanje večfunkcionalne rabe prostora in ohranjanje njegovih ekoloških, okoljskih in rekreacijskih funkcij	- Ukrepi za ustavitev zaraščanja in izgube odprtosti krajine, ki zahtevajo usklajeno upravljanje kmetijskih zemljišč, travišč in gozdov. - Skupno načrtovanje resorjev na biodiverzitetno pomembnih območij (narava, kmetijstvo, upravljanje voda, prostor). - Ohranitev in ureditev javnih zelenih in rekreacijskih površin med

		naselji in v naseljih (urejanje vrtičkov, urbanih vrtov, mestnih zelenih površin in parkov). - Ohranjanje niza zelenih-krajinskih prebojev iz zaledja slovenske Istre do morske obale - zeleni klini (dolina Dragonje, Strunjanska dolina, Baredi-Izolski klif, Miljski hribi do Debelega rtiča). - Ohranjanje in zaščita zelenih robov klifne obale. - Ohranjanje zelenih prehodov med robovi naselij in odprto krajino (izven naselij se ohranja odprto krajino, pretežno kmetijskih in gozdnih površin; naselja na robu urbaniziranega območja se razvija vzdržno, med njimi se ohranja zelene cezure).
	Sistem prispeva k protipoplavni in protipožarni varnosti, kakovosti zraka, rekreaciji v odprtem prostoru ter ohranjanju krajinske identitete	- Priprava in izvedba načrtov za podnebne spremembe odporna mesta in v sklopu tega zagotovitev zelenih in drugih javnih površin (odprti prostor, ki je odporen na podnebne spremembe, ozelenjen in senčen z veliki drevesi, upošteva vidik upravljanja z vodami, dvigovanje višine morja idr.). - Urejanje obalne promenade – lungomare / in urejanje Parenzane.
KMETIJSTVO		
Prehranska varnost	varstvo in zaščita kmetijskih površin	- Ohranjanje kmetijskih zemljišč z največjim pridelovalnim potencialom v širšem mestnem območju slovenske Istre (kjer prevladujeta predvsem vinogradništvo in oljkarstvo) in v bližini urbanih naselij, zlasti za pridelavo hrane za oskrbo mest (vrtnarstvo, poljedelstvo), - Manjšanje transportnih stroškov in obremenjevanja okolja ob podpori sistema zelenega javnega naročanja; ohranjanje kmetijskih zemljišč ter določitev potencialnih območij za intenzivnejšo pridelavo in namakanje - Ukrepi proti zaraščanju kmetijskih površin (npr. spodbujanje ovčjereje za vzdrževanje suhih travišč, subvencije in spodbude za nadaljevanje urejanja in obdelave kmetijskih površin za preprečevanje zaraščanja in izginjanja kulturne krajine, ukrepi in spodbude za mlade prevzemnike kmetij), za sanacijo območij po naravnih in drugih nesrečah (požarišča idr.) ter za prenovo funkcionalno razvrednotenih območij. - Ukrepi za zadrževanje vode za potrebe namakanja kmetijskih zemljišč (poseben poudarek nameniti izgradnji namakalnih sistemov, zadrževalnikov padavinske vode, pa tudi zadrževanju, tudi čiščenju in shranjevanju viškov za obdobja suše). - Izdelava strokovnih podlag za kmetijstvo, na podlagi katerih se bo presojalo in dovoljevalo morebitno gradnjo pomožnih in kmetijskih objektov na kmetijskih in gozdnih zemljiščih (usmeritve za umeščanje). Poostren nadzor nad nedovoljenimi gradnjami t.i. turističnih »kmetijskih pomožnih objektov« (kmetijski objekti, ki se spremenijo v turistične nastanitvene objekte).
	vzpostavitev sistema »pridelava – predelava – skladiščenje – distribucija hrane«	- Vzpostaviti je treba celovit sistem za ustvarjanje kratkih lokalnih dobavnih verig: »pridelava – predelava – skladiščenje – distribucija hrane«, ki povezuje pridelovalce, predelovalce in lokalne trge, predvsem v okviru javnih zavodov in regijskih zadrug. Krepitev blagovnih znamk kakovostne lokalne hrane (tudi skozi gastronomski in enološki turizem, prireditve, festivale, turistične produkte ipd.).
	Krepitev družbene vloge kmetijstva in ohranjanje	- Spodbuja se gospodarsko in socialno vlogo kmetijstva pri zagotavljanju vitalnosti in poseljenosti podeželja. - V povezavi s sonaravnim razvojem morja se ponujajo priložnosti

	tradicionalnih panog	v trajnostnem ribištvu in ribogojništvu. - Ohranja in spodbuja se lokalno značilne oblike kmetijske dejavnosti, ki so tesno povezane z naravnimi razmerami in zgodovinskim razvojem kulturnih krajin (ovčjereja- Kras, vinogradništvo, oljkarstvo- Istra, sadjarstvo- Brkini idr.) - Kmetijstvo se vzpodbuja tudi v drugih delih regije, npr. v Vremski dolini, Brkinih (sadjarstvo), z namenom ohranjanja kmetijske rabe, preprečevanja zaraščanja in ohranjanja krajinske raznolikosti. - Poudarek je na spodbujanju sonaravnega kmetovanja, ki predstavlja okolju prijazen način pridelave hrane. Temelji na načelih samooskrbe, kolobarjenja, kompostiranja ter večjem deležu ročnega dela. Takšen pristop podpira naravne ekološke procese, prispeva k ohranjanju rodovitnosti in zdravja tal ter spodbuja biotsko raznovrstnost, s čimer se zagotavlja dolgoročno trajnostna pridelava kakovostne in zdrave hrane. - Prilagajanje kmetijstva podnebnim spremembam. Neavtohtone kulture s specifičnimi ureditvami, ki spreminjajo podobo krajine, se ne uvajajo oziroma se uvajajo na podlagi priprave programov odpornosti na klimatske spremembe. - Krepitev povezav med kmetijstvom, gastronomijo in turizmom.
VARSTVO PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI IN PRILAGODITEV NA PODNEBNE SPREMEMBE		
Zaščita človeških življenj in premoženja	varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami	- Ukrepi za zmanjšanje škod zaradi suš in požarov. - Krepitev mednarodnega sodelovanja vseslovenskega centra za obvladovanje požarov v naravnem okolju v občini Sežana (z ITA, HR). - Ukrepi za zmanjšanje izgub vode in vodnih virov. - Zagotavljanje nemotenega delovanja zdravstvene infrastrukture (npr. bolnišnice, domovi za ostarele) v primeru več vročinskih valov (ustrezno hlajenje, načrti za oskrbo pri izpadih elektrike) in morebitnih naravnih nesreč (npr. načrti evakuacije ob požarih, zaloge vode ob suši).
Izboljšati odpornost in prilagodljivost prostora na spremembe	prilagajanje podnebnim spremembam	- Preveritev in načrtovanje ukrepov za zaščito obalnih mest pred morjem ter po potrebi gradnja sistemov za obrambo pred poplavami (npr. vrata, nasipi, črpalke) zaradi dviga morske gladine: priprava hidrološko-hidravličnih študij na ravni regije, oblikovanje sistemov za odvod in zadrževanje poplavnih voda, ter krepitev obalnih zaščitnih sistemov; priprava in sprejetje Akcijskega načrta prilagajanja rabe in dejavnosti na slovenski obali zaradi dviga morske gladine. - Prilagoditev in posodobitev komunalne infrastrukture v naseljih ob obali v slovenski Istri in na Krasu, in Brkinih (kanalizacija, drenažni sistemi) tako suši kot poplavam: v sušnih obdobjih koncentracija odplak naraste, ob nalivih pa sedanja kanalizacija pogosto ne zmore vseh meteornih vod, kar povzroča izlive. Prilagoditev sistemov odvajanja padavinske vode zaradi ekstremnih vremenskih dogodkov (hipni nalivi z velikimi količinami vode, potencialni prelivi odpadne vode v morje v območja kopalnih vod, prostorske in tehnološke rešitve zaradi pregrevanja tal, zaradi poplavljanja morja in dviga morske gladine - vpliv slanega okolja na GJI). - Umestitve novih gradenj in infrastrukture načrtovati izven najranljivejših območij, zagotoviti dodatne protipoplavne ukrepe

		in celovito prenoviti obalno zaščitno infrastrukturo. - Ozelenitev mest: na vročinske valove so bolj ozelenjena naselja bolj odporna. Preprečevanje pluvialnih (padavinskih) poplav z za vodo prepustnimi tlaki in ponikovalnicami. Zagotavljanje retencijskih površin. - Varovanje naravnih območij, ki delujejo kot zadrževalniki vode, preprečevanje gradnje na poplavno ogroženih območjih ter načrtovanje infrastrukture, ki zmanjšuje vplive ekstremnih vremenskih dogodkov. - V zalednih območjih Slovenske Istre in na Krasu se v kmetijskem prostoru spodbuja prilagoditvene ukrepe na sušo, povečati učinkovitost namakalnih sistemov ter vzpodbujati uvajanje kulturnih praks, odpornih na podnebne ekstreme. - Prilagoditev cestne in železniške infrastrukture ekstremnim temperaturam, prilagoditev vzdrževanja in morebitne tehnične izboljšave. - Zagotovitev celovitih protipoplavnih ukrepov in rešitev zaščite pred dvigom morske gladine na regionalni ravni oziroma ravni zaključenih prostorskih enot. - Sodelovanje pri pripravi regionalnih in državnih projektov ter ukrepov za protipoplavno zaščito in zaščito pred dvigom morske gladine ter ukrepov za druge izredne dogodke zaradi podnebnih sprememb - kot podpora zavezi pristojnih državnih služb o pripravi potrebnih celovitih strokovnih podlag. Razvoj sistemov spremljanja podnebnih tveganj. Vzpostavitev sistema opozarjanja prebivalstva na izredne vremenske dogodke. Izdelava strategije evakuacije v primeru izrednih razmer zaradi vpliva podnebnih sprememb.
REGIJSKO, MEDREGIJSKO IN ČEZMEJO SODELOVANJE		
	- Povezovanje prostorskih in razvojnih politik občin, regijskih institucij in državnih nosilcev urejanja prostora. - Krepitev čezmejnega sodelovanja s Furlanijo–Julijsko krajino na italijanski strani in Istro na hrvaški strani, kjer se spodbuja skupno načrtovanje prometnih, gospodarskih in okoljskih projektov. - Povezovanje z Goriško in Notranjsko-Kraško regijo.	- Čezmejno sodelovanje se krepi v okviru mednarodnih programov (npr. Interreg Italia–Slovenia, Inter Bike III, EUSAIR in ADRION idr.), z usmeritvami v trajnostno mobilnost, modro gospodarstvo, prilagajanje na podnebne spremembe, zaščito obalnega prostora pred dvigom morske gladine idr. - Krepitev povezav z Goriško regijo preko Sežane in Vipavske doline ter z Notranjsko-Kraško regijo preko Divače in Pivke. Medregionalno sodelovanje se osredotoča na promet, turizem, energetiko in varstvo okolja. Sodeluje in se povezuje: ▪ v okviru sistema zelene in modre infrastrukture na regionalni ravni, ▪ v okviru razvoja družbene infrastrukture ter gospodarske javne infrastrukture na področju okolja in prometa. - Ustanovitev in upravljanje čezmejnega geoparka – Geopark Kras Carso, zaradi pomembne prisotnosti geookoljskih virov ter zavzemanja lokalnih skupnosti za ohranjanje in izboljšavo teh virov (zaščita, raziskovanje, izobraževanje ter turizem in promocija klasičnega krasa).

6. Spremljanje izvajanja RPP

Zaradi racionalnosti in primerljivosti se na področju prostorskega razvoja na regionalni ravni vrednotijo cilji opredeljeni v ReSPR50. V skladu z določili Zakona in ReSPR50 se vzpostavi pregleden in učinkovit sistem spremljanja in vrednotenja rezultatov in učinkov izvajanja regionalnega prostorskega plana.

Tabela 4: Kazalniki za spremljanje uspešnosti izvajanja RPP Obalno-Kraške razvojne regije.

CILJ	PODROČJE	KAZALNIK/ŽELENI TREND
C1: vzpostaviti pogoje za prehod v podnebno nevtralno družbo	Gibanje števila prebivalstva in gostota poselitve	Gostota poselitve v urbanih naseljih Želeni trend: naraščanje
	Površina občin, vključenih v FUO	Površina občin, vključenih v funkcionalno urbano območje (FUO) središč (do vključno III. ravni) – obseg FUO posameznega središča Želeni trend: zmanjšanje
	Opremljenost središč s storitvami splošnega pomena	Delež prebivalcev znotraj radija dostopnosti po cestnem omrežju do središča izbrane ravni Želeni trend: ohranjanje doseženega deleža
	Raba zemljišč	Površina stavbnih zemljišč na prebivalca v občini Želeni trend: zmanjševanje
C2: krepitev konkurenčnosti mest in njihove vloge v širšem prostoru	Opremljenost središč s storitvami splošnega pomena	Število središč z ustrezno opremljenostjo (storitve splošnega gospodarskega pomena) – do IV. Ravni in za občinska središča Ankaran, Divača, Hrpelje-Kozina in Komen Cilj: ustrezna opremljenost vseh središč
	Mednarodna vpetost Slovenije	Število mednarodnih ustanov, mednarodnih šol, sedežev mednarodnih podjetij v središčih (do I. ravni) Želeni trend: rast
	Ponudba stanovanj	Dostopnost stanovanj (število oziroma delež javnih najemnih stanovanj) Želeni trend: povečevanje deleža javnih najemnih stanovanj, stanovanjskih zadrug in drugih alternativnih oblik reševanja stanovanjskih izzivov.
	Dostopnost zemljišč za gradnjo	Razpoložljivost komunalno opremljenih zemljišč za gradnjo Cilj: povečevanje deleža komunalno opremljenih zemljišč

C3: kakovostno življenje na urbanih območjih in na podeželju	Zelene površine	Dostopnost javnih (javne dostopnih) zelenih površin (za urbana naselja): 5 min hoje (300 m) do javne zelene površine v velikosti > 0,5 ha strnjenega in zaokroženega območja oziroma 15 min hoje (900 m) do javne zelene površine v velikosti > 1 ha strnjenega in zaokroženega območja Cilj: ustrezna dostopnost do zelenih površin za vse prebivalce
	Javne odprte in zelene površine	Delež javnih odprtih in zelenih površin v naseljih (za večja urbana naselja) Cilj: vsaj 40% urejenega območja naselja
	Trajnostna mobilnost	Delež prebivalcev v radiju 1 km od postajališča JPP z zadovoljivo in primerno frekvenco Želeni trend: rast
	Trajnostna mobilnost	Gibanje števila osebnih vozil na 100 prebivalcev v občini Želeni trend: zmanjševanje
	Osvetljenost prostora/nočna osvetljenost	Opredelitev primernega kazalnika oziroma vključitev kazalnika v spremljanje, ko bodo na razpolago ustrezni podatki ali metodologija priprave kazalnika Cilj/trend: na osnovi kazalnika
C4: okrepiti prostorsko identiteto	Razvrednotena območja	Delež površin razvrednotenih območij po naseljih Želeni trend: zmanjševanje
	Raba zemljišč	Neto letna rast površin pozidanih zemljišč Želeni trend: zmanjševanje neto letne rasti pozidanih zemljišč do 0 % v letu 2050
	Ekološka povezanost	Opredeljeni zeleni sistemi regij v RPP Cilj: zeleni sistemi regij opredeljeni v vseh RPP
	Kulturna dediščina	Stanje kulturne dediščine (vpis enot kulturne dediščine v RKD) Cilj: kulturna dediščina je ohranjena in vključena v prostorski razvoj

C5: izboljšati odpornost in prilagodljivost prostora na spremembe	Izvajanje študij, dostopnost dobrih praks	Število študij in njihove uporabe, število razvpitih metod načrtovanja, število dobrih praks (izvajanje) Želeni trend: rast števila izvajanja
	Izvajanje študij, dostopnost dobrih praks	Število izdelanih krajinskih zasnov za krajinsko prepoznavna območja in izjemne krajine Cilj: izdelane krajinske zasnove za vsa območja
	Poplavna območja	Število in delež prebivalcev na poplavno ogroženih območjih Želeni trend: zmanjševanje števila prebivalcev
	Plazovita območja	Število in delež prebivalcev na plazovitih območjih Želeni trend: zmanjševanje števila prebivalcev

SPREMLJANJE STANJA OKOLJA

Kazalniki so povzeti iz okoljskega poročila. Spremljanje stanja se zagotavlja z uporabo podatkov obstoječih državnih oz. lokalnih sistemov spremljanja stanja okolja ter drugih javno dostopnih evidenc in podatkovnih zbirk. Podatki se pridobivajo predvsem iz obstoječih monitoringov in evidenc pristojnih državnih organov, nosilcev urejanja prostora, javnih služb, občin in drugih upravljavcev podatkov.

Kazalnik vrednotenja	**Opomba – utemeljitev izbora kazalnika**	**Način spremljanja in vir podatkov**
Okoljski vidik: TLA Vsebinski okoljski cilj: **Povečana sposobnost izvajanja ekosistemskih storitev tal, Varovanje in trajnostna raba naravnega vira**		
- neto letna rast pozidanih zemljišč - površina onesnaženih tal - erozija tal - degradirana tla	Kazalniki temeljijo na kazalnikih ARSO: [TP01] Pokrovnost in raba tal, [TP02] Funkcionalno razvrednotena območja, [TP03] Pozidava, [TP04] Onesnaževala v tleh, [TP07] Potencialno onesnažena območja, [KM17] Kakovost tal, [KM35] Vodna erozija tal.	Spremljanje stanja se izvaja preko več različnih instrumentov, programov in strateških dokumentov, ki jih je sprejela Slovenija in naslavljajo varstvo in kakovost tal, pozidavo tal ter erozijske procese v tleh.

Okoljski vidik: KMETIJSKA ZEMLJIŠČA Vsebinski okoljski cilj: **Krepitev dejavnosti kmetijstva, ohranjanje kakovostnih kmetijskih zemljišč in njihove zaokroženosti ter potencialov za kmetijstvo**		
- površina kmetijskih zemljišč v uporabi	Kazalnik temelji na kazalnikih ARSO: [KM10] Sprememba rabe zemljišč in kmetijstvo, [KM08] Površine zemljišč z ekološkim kmetovanjem, [KM04] Intenzivnost kmetijstva, [KM27] Kmetijska zemljišča - Površina njiv na prebivalca	Kazalniki se spremljajo preko izvajanja Strateškega načrta skupne kmetijske politike v Sloveniji (trenutno veljaven 2022-2027).
Okoljski vidik: GOZD Vsebinski okoljski cilj: Trajnostna raba naravnega vira gozd.		
- površina gozdov - ohranjenost gozdov in poudarjenost njihovih funkcij	Kazalnika temeljita na kazalnikih ARSO: [GZ02] Ohranjenost gozdov, [GZ04] Površina gozda, [GZ05] Krčitve gozda	Kazalnika se spremljata preko strateških dokumentov razvoja gozdov in gozdarstva v Sloveniji, kot so Resolucija o nacionalnem gozdnem programu ter operativni program za njegovo izvajanje, gozdnogospodarski načrti posameznih gozdnogospodarskih območij ter drugi povezani nacionalni strateški dokumenti.
Okoljski vidik: RIBE Vsebinski okoljski cilj: **Ohranjanje in varovanje naravnih populacij rib, njihove vrstne pestrosti, starostne strukture in številčnosti**		
- površina varstvenih revirje - število drstišč oz. površina drstišč, kjer je znana - tujerodne vrste rib - zagotovljena prehodnost za ribe v primeru grajenih objektov v vodotokih (npr. jezovi, pragovi in hidroenergetski objekti)	Kazalci so povzeti po podatkih iz Ribiškega katastra.	Podatke zbira in vodi Zavod za ribištvo Slovenije v okviru Ribiškega katastra in izvajanja ribiškega upravljanja.
Okoljski vidik: POVRŠINSKE IN PODZEMNE VODE Vsebinski okoljski cilj: **Doseganje dobrega kemijskega in ekološkega stanja površinskih voda ter dobrega kemijskega in količinskega stanja podzemnih voda**		

- kemijsko in ekološko stanje površinskih voda - kakovost podzemne vode glede na kemijske in mikrobiološke parametre - količinsko stanje podzemne vode - stopnja poplavne ogroženosti na območju - stopnja erozijske ogroženosti na območju - stopnja ogroženosti zaradi pojavljanja zemeljskih plazov - raba vode	Kazalniki temeljijo na kazalnikih ARSO: [VD12] Kemijsko in ekološko stanje površinskih voda, [VD11] Kakovost podzemne vode, [TP06] Raba tal na vodovarstvenih območjih, [VD15] Količinsko obnavljanje podzemne vode, [VD01] Indeks izkoriščanja vode, [VD14] Vodne pravice. Neposrednih kazalnikov, ki bi spremljali stanje vseh treh ogroženih območij, kot jih opredeljuje 83. člen ZV-1, Agencija RS za okolje ne spremlja. Navedeni kazalniki se posredno nanašajo na kazalnik [ZD24] Delež prebivalcev, ki živijo na poplavno ogroženih območjih.	Kazalniki se spremljajo skladno z letnimi monitoringi stanja površinskih voda, monitoringa in oceno stanja podzemnih voda po Direktivi o vodah (Direktiva 2000/60/ES). Kazalnike poplavne, erozijske ogroženosti ter plazljivosti se spremlja z obsegom stavbnih oz. pozidanih zemljišč znotraj razredov IRKPN, evidentiranih erozijskih ter plazljivih območij. Število podeljenih vodnih pravic se spremlja v Vodni knjigi.
Okoljski vidik: MORJE Vsebinski okoljski cilj: **Doseganje dobrega okoljskega stanja morskih voda**		
- Stanje meril in kazalnikov za opis dobrega stanja morskega okolja (11 deskriptorjev) - Ekološko in kemijsko stanje vodnih teles morja - Kakovost kopalnih voda obalnega morja - Stanje populacij zavarovanih in ogroženih rastlinskih ter živalskih vrst in prednostnih habitatnih tipov, ključnih za ohranjanje morske biotske raznolikosti	Kazalniki temeljijo na kazalnikih ARSO: Povzeto po kazalcu okolja [VD12] Kemijsko in ekološko stanje površinskih voda, ki je za morje nadomestil kazalec [MR06] Kemijsko in ekološko stanje morja. Kazalca okolja, ki obravnavata stanje habitatnih tipov za evropsko pomembne habitatne tipe [NB 11] in stanje ohranjenosti vrst za evropsko pomembne vrste [NB12]. Kazalnik temelji na Načrtu upravljanja z morskim okoljem 2022 – 2027 in vsebuje naslednje deskriptorje: biotska raznovrstnost (D1), tujerodne vrste (D2), ribji stalež – komercialne vrste rib in lupinarjev	Kazalniki se spremljajo v okviru letnih poročil ARSO o kakovosti kopalnih voda na morju ter v okviru monitoringa kakovosti morja, ki se izvaja skladno s Programom monitoringa morskega okolja RS. Spremljanje stanja populacij zavarovanih in ogroženih vrst se izvaja v okviru monitoringa stanja vrst in habitatnih tipov Natura 2000 ter programov spremljanja stanja morskega okolja (MSFD).

	(D3), elementi prehranjevalnih spletov (D4), obogatitev s hranili (D5), neoporečnost morskega dna (D6), hidrografske razmere (D7), onesnaženje morskega okolja z onesnaževali (D8), onesnaževala v morski hrani (D9), morski odpadki (D10) in podvodni hrup (D11). Kazalec [MR05] Kakovost kopalnih voda obalnega morja.	
Okoljski vidik: NARAVA Vsebinski okoljski cilj: **Ohranjena visoka stopnja biotske raznovrstnosti in varovanje naravnih vrednot**		
- stanje kvalifikacijskih vrst in HT na območjih Natura 2000 - območje razširjenosti zavarovanih vrst in HT - stanje naravnih vrednot na območju regije	Kazalniki temeljijo na kazalnikih ARSO: [NV01] Varovana območja narave, [NV02] Zavarovana območja, [NV03] Natura 2000, [NV04] Naravne vrednote, [NB02] Ogrožene vrste, [NB05] Rastline – vrstno bogastvo in ogrožene vrste, [NB11] Evropsko pomembne vrste, [NB12] Evropsko pomembni habitatni tipi.	Kazalniki se spremljajo na podlagi rezultatov državnih monitoringov in evidenc s področja ohranjanja narave ter podatkov Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave in drugih pristojnih institucij.
Okoljski vidik: BLAŽENJE PODNEBNIH SPREMEMB Vsebinski okoljski cilj: **Zmanjšane emisije TGP v skladu s sprejetimi mednarodnimi zavezami h katerim je pristopila Republika Slovenija**		
- izpusti toplogrednih plinov - raba končne energije po sektorjih - obnovljivi viri energije	Kazalniki temeljijo na kazalnikih ARSO: [PB03] Izpusti toplogrednih plinov, [PR01] Obseg in sestava potniškega prevoza in prometa, [PR09] Izpusti toplogrednih plinov iz prometa, [EN10] Raba končne energije po sektorjih, [EN18] Obnovljivi viri energije, [EN24] Delež obnovljivih virov v bruto rabi končne energije.	Podatke zagotavljata predvsem ARSO in SURS, pri prometnih podatkih pa tudi drugi pristojni državni organi in upravljavci.
Okoljski vidik: ZDRAVJE LJUDI		

Vsebinski okoljski cilj: **Brez okoljskega tveganja za zdravje ljudi in zagotavljanje kakovostnega bivalnega okolja**		
- onesnaženost zraka z ozonom - onesnaženost zraka z delci PM10 in PM2.5 - izpusti onesnaževal zraka iz prometa - izpusti onesnaževal zraka iz energetskih virov - izpostavljenost prebivalcev hrupu (promet, industrija) - št. in dolžina virov EMS (daljnovodov, transformatorskih postaj, razdelilne postaje) ter njihova napetost, št. oddajnikov in baznih postaj; Ionizirajoča sevanja (radon) - obseg porabe električne energije na prebivalca (svetlobno onesnaževanje) - kakovost in dostop do pitne vode - vključenost ukrepov za zagotavljanje kakovostnega bivalnega okolja (oblikovanje privlačnih naselij, zagotavljanje oskrbe in ureditev, ki omogočajo zdrav življenjski slog)	Kazalniki temeljijo na kazalnikih ARSO: [ZR07] Onesnaženost zraka z ozonom, [ZR08] Onesnaženost zraka z delci PM_{10} in $PM_{2.5}$, [PR08] Izpusti onesnaževal zraka iz prometa, [EN09] Izpusti onesnaževal zraka iz energetskih virov, [HR01] Izpostavljenost hrupu zaradi prometa, [VD08] Kakovost pitne vode, [ZD05] Dostop do pitne vode. Kazalnik obseg porabe električne energije na prebivalca je povzet po 5. členu Uredbe o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja (Ur. L. RS, št. 81/07, 109/07, 62/10 in 46/13). Kazalnik zagotavljanje kakovostnega bivalnega okolja se navezuje na priporočila iz raziskovalnega projekta Uporaba in učinkovitost celovite presoje vplivov na okolje ter presoja vplivov na človekovo zdravje (Štern et al, 2012).	Kakovost zraka se spremlja v okviru državnega monitoringa ARSO, izpostavljenost hrupu na podlagi strateških kart hrupa in drugih razpoložljivih podatkov, kakovost pitne vode v okviru državnega monitoringa pitne vode, podatki o elektromagnetnih sevanjih in radonu pa iz pristojnih državnih evidenc in monitoringov. Kakovost bivalnega okolja se spremlja tudi na podlagi prostorskih in razvojnih dokumentov ter podatkov občin in drugih pristojnih upravljavcev.
Okoljski vidik: NARAVNE NESREČE Vsebinski okoljski cilj: **Zmanjšanje števila naravnih nesreč ter preprečitev oziroma zmanjšanje žrtev in drugih posledic teh nesreč**		
- ogroženost občin zaradi elementarnih nesreč (izvzemši poplave in plazenje tal)	Kazalniki temeljijo na Ocenah ogroženosti Republike Slovenije in kazalnikih ARSO: [PP01] Ocenjena škoda po elementarnih nesrečah, [PP01] Ekonomska škoda zaradi podnebnih sprememb, [PP16] Požari v naravnem okolju, [PP15] Suša v tleh, [PP12] Hidrološka suša	Podatki se spremljajo na podlagi državnih in občinskih evidenc ter podatkov ARSO.

	površinskih vod, [PP13] Hidrološka suša podzemnih voda	
Okoljski vidik: DRUGE NESREČE Vsebinski okoljski cilj: **Zmanjšanje števila drugih nesreč ter preprečitev oziroma zmanjšanje žrtev in drugih posledic teh nesreč**		
- ogroženost občin zaradi jedrskih in radioloških nesreč - ogroženost občin zaradi nalezljivih bolezni pri ljudeh - ogroženost občin zaradi posebno nevarnih bolezni živali - ogroženost občin zaradi železniških nesreč - ogroženost občin zaradi nesreč zrakoplovov - ogroženost občin zaradi nesreče z nevarnimi snovmi	Kazalniki temeljijo na Ocenah ogroženosti Republike Slovenije in kazalnika ARSO: [TP07] Potencialno onesnažena območja	Spremljanje temelji na državnih in občinskih ocenah ogroženosti ter evidencah pristojnih organov. Podatki o potencialno onesnaženih območjih se spremljajo v evidenci, ki jo vodi MOP.
Okoljski vidik: PRILAGAJANJE PODNEBNIM SPREMEMBAM Vsebinski okoljski cilj: **Manjša izpostavljenost vplivom podnebnih sprememb, občutljivost in ranljivost ter povečana odpornost in prilagoditvene sposobnosti**		
- ekonomska škoda zaradi podnebnih sprememb - ranljivost regije na podnebne spremembe	Kazalnika temeljita na kazalnikih ARSO: [PP01] Ekonomska škoda zaradi podnebnih sprememb, [PP14] Kmetijske suše	Podatke o podnebnih kazalnikih in sušah spremlja predvsem ARSO, podatki o posledicah oziroma škodi pa se pridobivajo tudi iz drugih državnih in občinskih evidenc. Podatki o razglasu suše za naravno nesrečo so pridobljeni iz javno objavljenih evidenc Ministrstva za kmetijstvo.
Okoljski vidik: KULTURNA DEDIŠČINA Vsebinski okoljski cilj: **Celostno ohranjanje kulturne dediščine**		
- stopnja in način celostnega ohranjanja kulturne dediščine (ustreznost vsebin in rešitev v planu) - stopnja vključenosti celostnega ohranjanja kulturne dediščine v razvoj regije (izkoriščenost	Kazalniki so povzeti po dokumentu Presoja vplivov na kulturno dediščino: Priročnik (2019) ter se navezujejo na dokumente, kot so Nacionalni program za kulturo 2024-2031, Akcijski načrt do leta 2027 za izvajanje resolucije o nacionalnem	Splošno ogroženost enot kulturne dediščine spremlja ZVKDS v okviru državne javne službe.

potencialov, ki jih omogoča kulturna dediščina) - obseg in značilnosti razvojnih projektov, ki vplivajo na lastnosti kulturne dediščine	programu za kulturo, Arhitekturna politika - Arhitektura za ljudi, 2017, Strategija kulturne dediščine 2020-2023, Evropska strategija kulturne dediščine za 21. stoletje in Evropska konvencija o varstvu arheološke dediščine.	
Okoljski vidik: KRAJINA Vsebinski okoljski cilj: **Ohranjanje/izboljšanje značaja krajine, celovitosti krajinsko zaokroženih celot, krajinske prepoznavnosti in vidnih kakovosti**		
- stopnja in način vključenosti obravnave varstva, načrtovanja in upravljanja krajine (ustreznost vsebin in rešitev v planu) - stopnja izkoriščenosti potencialov, ki jih omogoča krajina - obseg in značilnosti razvojnih projektov, ki vplivajo na značaj in kakovost krajine	Kazalniki izhajajo iz določil Krajinske politike Slovenije: Krajina – naša skupna dediščina in prihodnost (2026), ReSPR50 in Evropske konvencije o krajini.	Kazalniki se bodo spremljali na način, kot bo predlagano v rezultatih aktualnega CRP Razvoj metode in kazalnikov za spremljanje stanja krajine (UL BF, ZRC SAZ in UIRS).